

श्री अमोलक जैन विद्या प्रसारक मंडळाचे

श्रीमती शांताबाई कांतीलाल गांधी कला, अमोलक विज्ञान व प्रकाशकला हिरालाल गांधी वाणिज्य महाविद्यालय, कडा

नेंक 'B' दर्जा प्राप्त महाविद्यालय

ISO 9001 : 2008 Certified

अमोलक

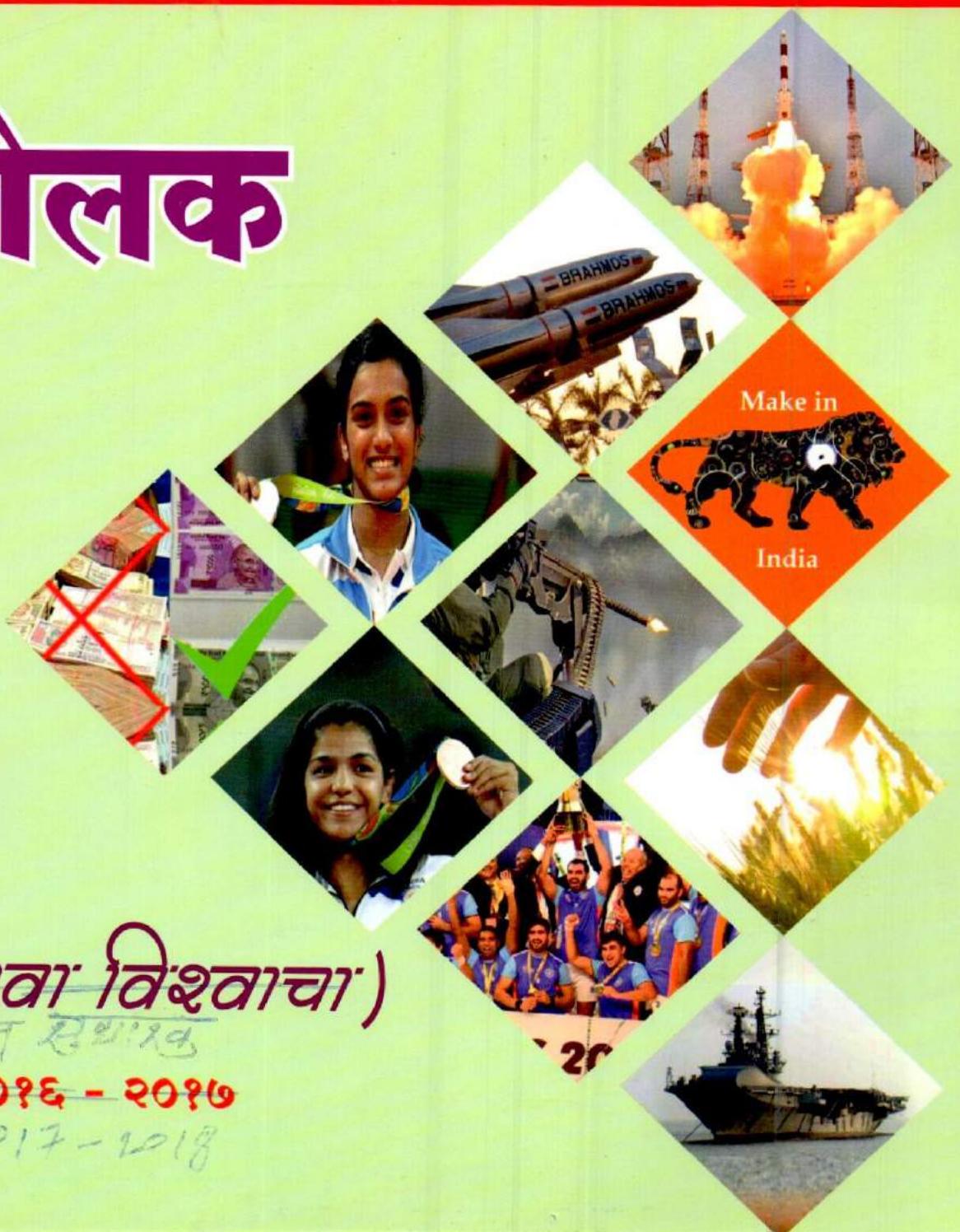
(आढाका विश्वाचा)

द्वितीय संस्करण

२०१६ - २०१७

२०१७ - २०१८

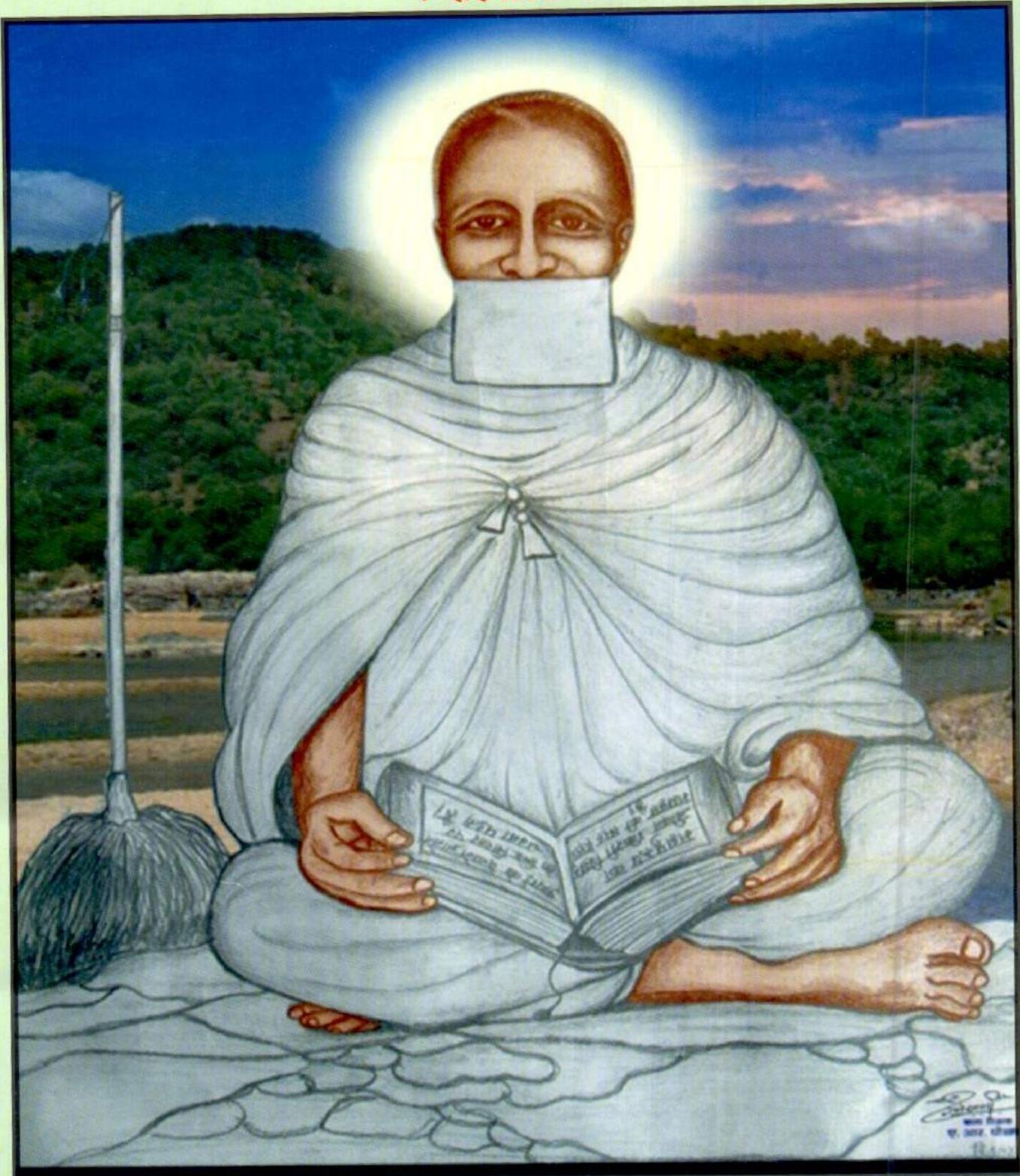
२५

Glimpses of Botany Conference

* संस्थापक *

जैनाचार्य शास्त्रोद्धारक प. पू. श्री. अमोलक कृष्णजी म. सा.

जन्म तिथी : भाद्रपद कृ. ४ विक्रम संवत् १९३३

आचार्यपद : जेष्ठ शु. १२ विक्रम संवत् १९८९

साहित्य साधना : ३२ जैन आगम ग्रंथाचे प्राकृत भाषेतून हिंदी भाषेमध्ये अनुवाद

विहार क्षेत्र : राजस्थान, गुजरात, महाराष्ट्र, आंध्रप्रदेश, कर्नाटक, तामिळनाडू, पंजाब, हरियाणा, मध्यप्रदेश, उत्तरप्रदेश.

स्वर्गारोहन : भाद्रपद कृ. १४ विक्रम संवत् १९९३

दि. १३ सप्टेंबर १९३६

हिंदवी स्वराज्य संस्थापक
श्री छत्रपती शिवाजी महाराज

घटनेचे शिल्पकार
भारतरत्न
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

आधारस्तंभ

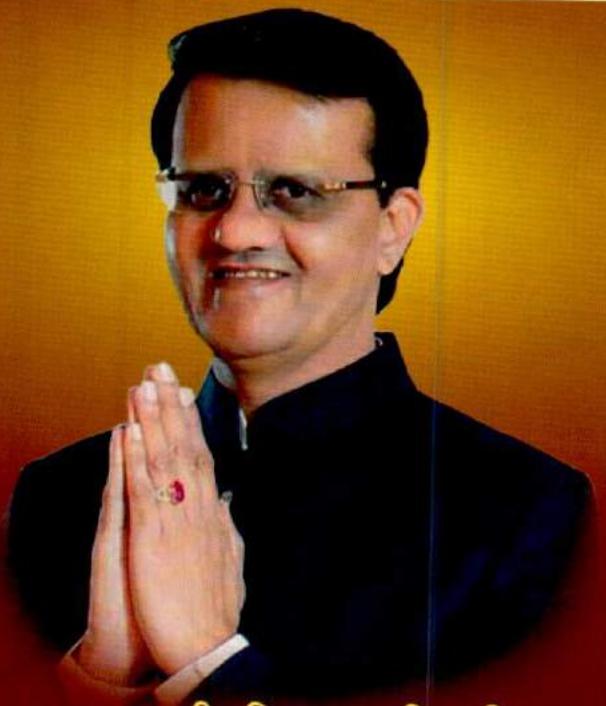
स्व. रूपचंदजी चुनीलालजी गांधी (गुरुजी)

जन्म ता. १४ अँगस्ट १९२८ / मृत्यु ता. १३ मार्च २०१७

मार्गदर्शक

मा. रसिकलालजी माणिकचंदजी धारीवाल

मा. प्रकाशजी रसिकलालजी धारीवाल

● श्री अमोलक जैन विद्या प्रसारक मंडळ कडा ●

● विश्वरूप मंडळ ●

श्री. रमेशलालजी गुगळे
अध्यक्ष

श्री. दिलीपकुमारजी बाफना
उपाध्यक्ष

श्री. पोपटलालजी भळगट
विश्वस्त

श्री. दिलीपकुमारजी पटवा
विश्वस्त

श्री. संतोषकुमारजी गांधी
विश्वस्त

● कार्यकारी मंडळ ●

श्री. गोकुळदाससाजी मेहेर
अध्यक्ष

श्री. योगेशकुमारजी भंडारी
कार्याध्यक्ष

श्री. कांतीलालजी चाणोदिया
उपाध्यक्ष व अध्यक्ष स्था.नि.मंडळ

श्री. पोपटलालजी भंडारी
उपाध्यक्ष

श्री. हेमंतकुमारजी पोखरणा
प्रधानमंत्री

श्री. विनोदलालजी बलदोटा
मानदमंत्री

श्री. बिपीनकुमारजी भंडारी
मानदमंत्री

श्री. अनिलकुमारजी झाडमुथ्था
कोषाध्यक्ष

• कार्यकारी मंडळ •

श्री. संजयकुमारजी मेहेर
सदस्य

डॉ. उमेशकुमारजी गांधी
सदस्य

श्री. योगेशकुमारजी चांडोदिया
सदस्य

डॉ. प्रमोदकुमारजी भळगट
सदस्य

श्री. अनिलजी मेहेर
सदस्य

डॉ. महेन्द्रकुमारजी पटवा
सदस्य

श्री. वसंतलालजी चोरबेले
सदस्य

श्री. संजयकुमारजी कोठारी
सदस्य

श्री. संजयकुमारजी भंडारी
सदस्य

श्री. प्रफुल्कुमारजी पोखरणा
सदस्य

श्री. अमोलकुमारजी पटवा
सदस्य

श्री. दिलीपकुमारजी गुंदेचा
सदस्य

श्री. कांतीलालजी शिंगवी
सदस्य

श्री. बाबुलालजी भंडारी
स्वि. सदस्य

श्री. ललितकुमारजी कटारिया
स्वि. सदस्य

श्री. अजयकुमारजी चोरबेले
स्वि. सदस्य

श्री. सुरेशलालजी पितळे
प्रमुख व्यवस्थापक

डॉ. जवाहर भंडारी
प्रभारी प्राचार्य

• अभिनंदणीय •

डॉ. राजकुमार थोर्वे

डॉ. चंद्रशेखर तत्करे

डॉ. संजय शिंदे

डॉ. श्रीकांत मगर

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद या विद्यापीठाची पीएच.डी. पदवी प्रदान

डॉ. श्रीकांत मगर
सदस्य- अभ्यास मंडळ, लोकप्रशासन
डॉ.बा.आ.म.विद्यापीठ, औरंगाबाद

प्रा. नरेंद्र गवळी
सेट परिक्षा उत्तीर्ण महाराष्ट्र
कर्नाटक सेट परिक्षा उत्तीर्ण

प्रा. गोंदकर तुकाराम
राज्यस्तरीय शब्दगंध शैक्षणिक
कार्यगौरव पुरस्कार

डॉ. जमीर सूर्यद
राष्ट्रीय कोच बास्केटबॉल

• संपादकीय मंडळ •

प्रा. धनश्री मुनोत
प्रमुख संपादक

प्रा. मिश्रा नाथ
सह संपादक

प्रा. आशिषकुमार कटारिया
सदस्य

डॉ. राजकुमार थोर्वे
सदस्य

डॉ. श्रीकांत मगर
सदस्य

प्रा. नवनाथ कराके
सदस्य

• अभिनंदणीय •

ईटकर सचिन दिलीप
राष्ट्रीय खेळाडु बास्केटबॉल

धनवटे सागर तुकाराम
राष्ट्रीय खेळाडु बास्केटबॉल

धोत्रे मनोज अशोक

खरात अक्षय भास्कर
राष्ट्रीय खेळाडु बास्केटबॉल

भरत शिंदे
विद्यार्थी प्रतिनीधि

• गुणवंत विद्यार्थी •

दळवी गयत्री रामदास
एफ.वाय.बी.ए. प्रथम

चोरडिया प्रियंका संजय
एफ.वाय.बी.ए. द्वितीय

करडुळे सुवर्णा संजय
एफ.वाय.बी.ए. तृतीय

राठोड उमेश प्रकाश
एस.वाय.बी.ए. प्रथम

राठोड अमोल साहेबराव
एस.वाय.बी.ए. द्वितीय

वाळके मनिषा आनंदराव
एस.वाय.बी.ए. तृतीय

पवार मनिषा रामचंद्र
टी.वाय.बी.ए. प्रथम

जगताप जया अर्जुन
टी.वाय.बी.ए. द्वितीय

घुले केशव बाबासाहेब
टी.वाय.बी.ए. तृतीय

पवार अर्चना विलास
एफ.वाय.बी.कॉम प्रथम

थोरात अजित सुभाष
एफ.वाय.बी.कॉम द्वितीय

वेताळ रविंद्र सुभाष
एफ.वाय.बी.कॉम तृतीय

श्रीश्रीमाळ पायल रसिकलाल
एस.वाय.बी.कॉम. प्रथम

नलावडे प्रिती सुधिर
एस.वाय.बी.कॉम. द्वितीय

मनोत पायल नंदलाल
एस.वाय.बी.कॉम. तृतीय

महाडीक शितल रामकिसन
टी. वाय.बी.कॉम. प्रथम

सत्यद समीर अबुलरहिमान
टी. वाय.बी.कॉम. द्वितीय

जाधव निकीता सुरेश
टी. वाय.बी.कॉम. तृतीय

कर्डाळे दिपाली काकासाहेब
एफ.वाय.बी.एस्सी प्रथम

खंदारे वैभव औंदुंबर
एफ.वाय.बी.एस्सी द्वितीय

शेकडे अर्चना रावसासहब
एफ.वाय.बी.एस्सी. तृतीय

घोरपडे सागर अशोक
एफ.वाय.बी.एस्सी. तृतीय

शेख रईसा सिकंदर
एस.वाय.बी.एस्सी. प्रथम

वाळके संगिता मारुती
एस.वाय.बी.एस्सी. द्वितीय

वाळके शितल अशोक
एस.वाय.बी.एस्सी. तृतीय

• गुणवंत विद्यार्थी •

पवळ कोमल छगन
टी.वाय.बी.एस्सी. प्रथम

वेदपाठक शिवानी प्रविण
टी.वाय.बी.एस्सी. द्वितीय

शास्त्री सोनी बबन
टी.वाय.बी.एस्सी. तृतीय

सोनवणे प्रियंका दिलीप
एफ.वाय.बी.सी.ए. प्रथम

चोरबेले निखील संतोष
एफ.वाय.बी.सी.ए. द्वितीय

जोशी वैराणवी विजयकुमर
एफ.वाय.बी.सी.ए. तृतीय

कोकरे शिल्पा आदिनाथ
एस.वाय.बी.सी.ए. प्रथम

खेत्रे पुनम बाळासाहेब
एस.वाय.बी.सी.ए. द्वितीय

कर्डिले सोनाली कल्याण
एस.वाय.बी.सी.ए. तृतीय

कर्डिले किशोर विजय
एस.वाय.बी.सी.ए. तृतीय

खिले अश्विनी संजय
टी.वाय.बी.सी.ए. प्रथम

महाजन कल्पना कारभारी
टी.वाय.बी.सी.ए. द्वितीय

गव्हाणे वर्षा तुकाराम
टी.वाय.बी.सी.ए. तृतीय

गव्हाणे सरिता रमेश
एफ.वाय.एम.ए. प्रथम

मराठे किसन दादाबा
एफ.वाय.एम.ए. द्वितीय

सातपुते ज्ञानेश्वर दादासाहेब
एफ.वाय.एम.ए. तृतीय

खकाळ रामेश्वर महादेव
एस.वाय.एम.ए. प्रथम

लोखंडे गणेश वसंत
एस.वाय.एम.ए. द्वितीय

जाधव प्रविण दत्तात्रय
एस.वाय.एम.ए. तृतीय

पवार सुप्रिया संजय
एफ.वाय.एम.एस्सी. प्रथम

सय्यद असिफ निजाम
एफ.वाय.एम.एस्सी. द्वितीय

तळेकर ओमप्रकाश भगवान
एफ.वाय.एम.एस्सी. तृतीय

दुधावडे प्रिती ठकाराम
एस.वाय.एम.एस्सी. प्रथम

कुलकर्णी सचिन प्रसन्न
एस.वाय.एम.एस्सी. द्वितीय

थोरवे प्रशांत लक्ष्मण
एस.वाय.एम.एस्सी. तृतीय

● ठेवा अनमोल क्षणांचा...मान्यवरांच्या भेटीचा... ●

परम पुज्य गुरुणी म. सा. यांची
महाविद्यालयास भेट समवेत उपस्थित प्राध्यापक

महाविद्यालयास, संस्थेस भेट देऊन मार्गदर्शन करताना
प.पु.श्री. परागमुनीजी म.सा. आदि ठाणा ३
समवेत उपस्थित प्राध्यापक

डॉ.बा.आ.म. विद्यापीठाचे अधिष्ठाता डॉ. विलास खंदरे, विद्यार्थी कल्याण विभागाचे संचालक डॉ. सुहास मोराळे समवेत प्रधानमंत्री हेमंतजी पोखरणा, कोषाध्यक्ष अनिलजी झाडमुथ्था, धोंडे महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. विधाते, गांधी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. ज.मो.भंडारी व इतर प्राध्यापक वृंद

डॉ.बा.आ.म.विद्यापीठाचे उपकूलसचिव मा.डॉ. प्रताप कलावंत सोबत त्यांच्या धर्मपत्नी यांची संस्थेस सदिच्छा भेट त्याप्रसंगी उपस्थित स्क्रेटरी मा. हेमंतकुमारजी पोखरणा कोषाध्यक्ष अनिलजी झाडमुथ्था व धोंडे महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. विधाते इतर

उच्च शिक्षण औरंगाबाद विभागाचे सह संचालक डॉ. राजेंद्र धामनस्कर यांचा सत्कार करताना संस्थेचे अध्यक्ष मा. गोकुळदासजी मेहेर, स्क्रेटरी मा. हेमंतकुमारजी पोखरणा, गांधी महाविद्यालयाचे समन्वयक डॉ. उमेशजी गांधी कोषाध्यक्ष अनिलकुमारजी झाडमुथ्था, गांधी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. ज.मो.भंडारी

मा. तहसिलदार श्रीरामकृष्ण गोरे, मा.नायब तहसिलदार प्रदीप पांडुळे व श्री. विलास तरंगे समवेत संस्थेचे अध्यक्ष गोकुळदासजी मेहेर, प्रधानमंत्री हेमंतकुमारजी पोखरणा, कोषाध्यक्ष अनिलजी झाडमुथ्था, प्राचार्य डॉ. जे.एम. भंडारी व इतर मान्यवर

● ठेवा अनमोल क्षणांचा...मान्यवरांच्या भेटीचा...●

महाविद्यालयाच्या संलग्नीकरणासाठी आलेले स्थानिक चौकशी समितीच्या प्रा.डॉ. ई.आर. मार्टीन, डॉ. भास्कर साठे व डॉ. प्रविण यन्नारवार महाविद्यालयाची पाहणी करताना

महाविद्यालयाच्या संलग्नीकरणासाठी आलेले स्थानिक नियामक चौकशी समितीचे डॉ. रामचंद्र इप्पर, डॉ. बाबासाहेब केंद्रे, डॉ. रमेश राठोड, डॉ. दत्तात्रेय आंधळे, डॉ. रामेश्वर चाटे महाविद्यालयाची पाहणी करताना

महाविद्यालयाच्या संलग्नीकरणासाठी आलेले स्थानिक समितीचे डॉ. अरविंद धावे, डॉ. मदन सुर्यवंशी व डॉ. विक्रम खिलारे महाविद्यालयातील बॉटनी विभागाची पाहणी करताना

महाविद्यालयाच्या संलग्नीकरणासाठी आलेले स्थानिक समितीचे डॉ. विक्रम खिलारे, समवेत महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. ज.मो. भंडारी बॉटनी विभागाचे डॉ. पातळे, प्रा. सत्यद, भुगोल विभागाचे डॉ. चव्हाण, डॉ. शिंदे व इतर प्राध्यापक

जागतिक महिला दिनानिमित्त क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले व राजमाता जिजाऊ यांच्या प्रतिमेला अभिवादन करताना प्राध्यापक वृंद

जागर उद्योजकतेचा कार्यशाळा प्रसंगी आलेले प्रमुख मान्यवर मा. अमितजी मखरे समवेत गांधी महाविद्यालयाचे समन्वयक डॉ.मा. उमेशजी गांधी, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. ज.मो. भंडारी व इतर प्राध्यापक

ठेवा अनमोल क्षणांचा...मान्यवरांच्या मार्गदर्शनाचा...

सी.ए. फाऊंडेशन कोर्स विषयी माहिती देण्यासाठी आलेले सी.ए.
श्री. निलेश नाथ यांचे स्वागत करताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य
डॉ. ज.मो.भंडारी व महाविद्यालयाचे प्राध्यापक

सी.ए. फाऊंडेशन कोर्स विषयी मार्गदर्शन करताना
सी.ए. श्री. निलेश नाथ व उपस्थित विद्यार्थी

रसायन शास्त्र पदव्युत्तर विभागातील विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना सिनजीं शास्त्रीय अँकडमीचे संचालक डॉ. दत्ता पोंडे

‘कॉमर्स मधील करिअर्सची माहिती’ या विषयावर बोलताना मा. प्रकाश बेरड
कॉमर्स विभागाच्या प्रा. मिरा नाथ, डॉ. मदन मार्कडे, प्रा. गोरक्षनाथ शिंदे
त्याप्रसंगी उपस्थित जितेंद्र खेलानी, डॉ. अनिल गर्जे व मान्यवर

अ.नगर महाविद्यालयातील डॉ. भट विद्यार्थ्यांना
Soft Skill & Personality Development
वर मार्गदर्शन करताना

वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांच्या प्रतिमेस
अभिवादन करताना प्राचार्य डॉ. ज.मो. भंडारी, ग्रंथपाल डॉ. थोरवे
डॉ. जोशी, प्रा. गोंदकर, प्रा. कुलकर्णी, प्रा. जगदाळे

● ठेवा अनमोल क्षणांचा... यामाजिक बांधिलकीचा... ●

वारंवार होत असलेल्या महिला अत्याचार विरोधात काढण्यात आलेल्या मुक मोर्चा प्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भंडारी, पी.एम.मुनोत कॉलेजचे प्राचार्य प्रा. शिंगवी, प्रा. मुनोत, प्रा. नाथ, प्रा. कुलकर्णी व सहभागी विद्यार्थींनी.

कोपडीतील पिंडीत मुलीस श्रद्धांजली अर्पण करताना कडा येथील सर्व शाळा, विद्यालय, महाविद्यालयातील विद्यार्थींनी शिक्षिका

वारंवार होत असलेल्या महिला अत्याचार विरोधात काढण्यात आलेल्या मुक मोर्चा प्रसंगी जमलेल्या विद्यार्थींनी नार्मदार्शन करताना गांधी महाविद्यालयाच्या प्रा. मिरा नाथ

वारंवार होत असलेल्या महिला अत्याचार विरोधात काढण्यात आलेल्या मुक मोर्चाचे निवेदन पोलीस उपनिरीक्षक श्री. अभिजीत पाटील यांना देताना कडा येथील सर्व शिक्षिका भगिनी

महाविद्यालयामध्ये ग्रीन गणेशोत्सव साजरा करून झाडे लावणे, स्वच्छता करणे आदि उपक्रम आपत्ती व्यवस्थापन विभागाने घेतले त्या प्रयंगी उपस्थित महाविद्यालयाचे प्राध्यापक व विद्यार्थी

● ठेवा अनमोल क्षणांचा...विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाचा... ●

आंतर महाविद्यालयीन क्रीडा महोत्सवाच्या उद्घाटन समारंभा प्रसंगी प्रास्ताविक करताना डॉ. सुनिल पंढरे उपस्थित संस्थेचे अध्यक्ष श्री. गोकुळदासजी मेहेर, संचालक बाबुरावजी भंडारी, विद्यार्थीठाचे क्रीडा संचालक डॉ. प्रदीप दुवे क्रीडा विभागाचे डॉ. सर्यद जमीर, प्रशांत मेहेर, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. ज.मो. भंडारी, व इतर मान्यवर

आंतर महाविद्यालयीन क्रीडा महोत्सवाचे उद्घाटन समारंभा प्रसंगाचे काही क्षणचित्रे

आंतर महाविद्यालयीन महोत्सवाचे विजेतेपद गांधी महाविद्यालयाने पटकावले त्यातील महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. ज.मो. भंडारी, क्रीडा विभागाचे डॉ. सुनिल पंढरे डॉ. जमीर सर्यद व इतर

विद्यार्थी कल्याण विभागाच्या वतीने घेण्यात आलेल्या उद्योजकता विकास कार्यशाळेचे उद्घाटन करताना प्रमुख मार्गदर्शक मा. अमितजी मखरे, गांधी महाविद्यालयाचे समन्वयक डॉ. उमेशजी गांधी, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. ज.मो. भंडारी, प्रा. योगेशजी बाफना, विद्यार्थी कल्याण विभागाच्या समन्वयक प्रा. मिरा नाथ व सहसमन्वयक प्रा. धनश्री मुनोत

• ठेवा अनमोल क्षणांचा...विद्यार्थ्याच्या सर्वांगीण विकासाचा...

उद्योजकता विकास कार्यशाळे दरम्यान PPT द्वारे विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रमुख मार्गदर्शक मा. अमितजी मखरे व उपस्थित मान्यवर

अभियेक एंटप्रायजेस, सुपा येथे रसायन शास्त्र पदव्युत्तर विभागातील विद्यार्थ्यांची भेट समवेत रसायन शास्त्र विभागाच्या डॉ. सुपर्णा देशमुख डॉ. अशोक कोरडे, प्रा. रोहकले आदी

आजिवन शिक्षण आणि विस्तार विभागाकडून राळेगण सिद्धी येथे दिलेल्या भेटी दरम्यान विद्यार्थ्यांना सामाजीक कार्याविषयी मार्गदर्शन करताना मा. अण्णा हजारे

गांधी महाविद्यालयातील वी.सी.ए. विभागाच्या विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक सहली प्रसंगीचे क्षणचित्रे

२२ डिसेंबर राष्ट्रीय 'गणित दिवस' माहिती देताना प्रा. अरुणा कुलकर्णी, प्राचार्य डॉ. ज.मो. भंडारी व महाविद्यालयाचे प्राध्यापक

CSRD येथे झालेल्या अंडमॅड शो मध्ये द्वितीय क्रमांक पटकावलेले महाविद्यालयातील सहभागी विद्यार्थी समवेत महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. ज.मो. भंडारी, संस्थेचे उपाध्यक्ष श्री. कांतीलालजी चाणोदिया, प्रा. योगेशजी बाफना, डॉ. सुपर्णा देशमुख

● ठेवा अनमोल क्षणांचा...सामाजिक वांधिलकीचा... ●

डोंगरगण येथे झालेल्या विशेष हिवाळी शिवीराचे प्रास्ताविक करताना रा.से.यो.चे कार्यक्रम अधिकारी प्रा. सर्यद युन्नुस प्रसंगी उपस्थित संस्थेचे अध्यक्ष गोकुळदासजी मेहेर, उपाध्यक्ष, कांतीलालजी चाणोदिया व इतर

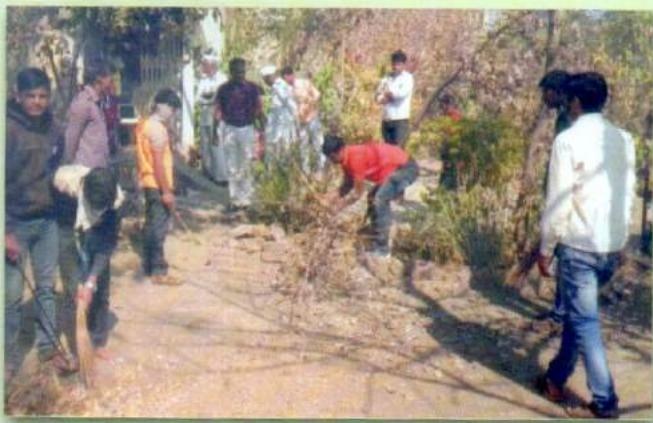
डोंगरगण येथे झालेल्या विशेष हिवाळी शिवीराचे अध्यक्षीय समारोप करताना प्रायार्च डॉ. जे.एम. भंडारी

डोंगरगण येथे झालेल्या विशेष हिवाळी शिवीर प्रसंगी रा.से.यो.चे स्वयंसेवक समवेत कार्यक्रम अधिकारी प्रा. सर्यद युन्नुस, प्रा. अरुणा कुलकर्णी व इतर

डोंगरगण येथे विशेष हिवाळी शिवीरा दरम्यान ग्रामस्थ महिलांची रक्तगट व हिमोग्लोबीन तपासणी करताना रा.से.यो.चे स्वयंसेवक विद्यार्थी व कार्यक्रम अधिकारी प्रा. सर्यद, प्रा. गोंदकर

डोंगरगण येथील विशेष हिवाळी शिवीरा दरम्यान श्रमदान करताना राष्ट्रीय सेवा योजना चे स्वयंसेवक

वन महोत्सव कालावधीमध्ये वृक्ष लागवड करताना मा. तहसिलदाराहेब श्रीरामकृष्ण गोरे, मा.नायब तहसिलदार प्रदिप पांडुळे व श्री. विलास तरंगे समवेत संस्थेचे अध्यक्ष, गोकुळदासजी मेहेर, प्रधानमंत्री हेमंतकुमारजी पोखरणा, कोषाध्यक्ष, अनिलजी झाडमुथ्था, प्राचार्य डॉ. जे.एम. भंडारी व इतर

● ठेवा अनमोल क्षणांचा... खामाजिक बांधिलकीचा... ●

आजीवन शिक्षण व विस्तार विभागाकडून विद्यार्थी समूपदेशन शिवीर निमित घेण्यात आलेल्या रांगोळी, मेहंदी व पाककला स्पर्धेची पाहणी करताना डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठाचे डॉ. आनंद वाघ, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जे.एम. भंडारी, समन्वयक डॉ. कोरडे, इतर प्राध्यापक व सहभागी विद्यार्थी

आजीवन शिक्षण व विस्तार विभागाकडून घेण्यात आलेल्या विविध स्पर्धेतील यशस्वी विद्यार्थीनी व प्राध्यापक वृद्ध

आजीवन शिक्षण व विस्तार विभाग आयोजित समूपदेशन शिवीरात विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्यासाठी आलेले प्रा. आनंद साळवे व इतर

श्री श्री रविशंकर प्रणित 'आर्ट ऑफ लिविंग' कोसरचे प्रारतावीक करताना डॉ. सुपर्णा देशमुख त्याप्रसंगी उपस्थित प्राचार्य डॉ. जे.एम.भंडारी व इतर मान्यवर

शिवजयंती साजरी करताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जे.एम. भंडारी बी.सी.ए. विभागातील विद्यार्थी व प्राध्यापक

अमोलक

आटावा विश्वाचा

(२०१६-१७)

॥ पद्मं णाणं तओ दया ॥

श्री अमोलक जैन विद्या प्रसारक मंडळाचे

श्रीमती शांताबाई कांतीलाल गांधी कला,

अमोलक विज्ञान व

पनालाल हिरण्यलाल गांधी वाणिज्य महाविद्यालय

कडा, ता. आषी, जि. बीड

(स्थापना - १९९६)

(जैन अल्पसंख्यांक संस्था)

visit us at - www.shriamolakjain.org

नंक 'ब' दर्जा प्राप्त महाविद्यालय

ISO 9001: 2008 Certified

अमोलक
आटावा विश्वाचा
२०१६ - २०१७

संपादक मंडळ

प्रमुख संपादक

प्रा. धनश्री मुनोत

प्रा. आशिषकुमार कटारिया

अध्यक्ष

प्राचार्य डॉ. जवाहरलाल भंडारी

* सदस्य *

प्रा. डॉ. राजकुमार थोरवे

सह. संपादक

प्रा. मिरा नाथ

प्रा. नवनाथ कराळे

अमोलक
आठावा विश्वाचा
२०१६ - २०१७

प्रकाशक व मालकी संबंधी माहिती फॉर्म नं. ४ उपविधि क्र. ८

प्रकाशन स्थळ	-	श्रीमती शांताबाई कांतीलाल गांधी कला, अमोलक विज्ञान व पनालाल हिरालाल गांधी वाणिज्य महाविद्यालय, कडा ता. आष्टी, जि. बीड
प्रकाशन काळ	-	वार्षिक
प्रकाशकाचे नाव	-	प्र. प्राचार्य, डॉ. जे.एम.भंडारी
राष्ट्रीयत्व	-	भारतीय
मालकी	-	श्रीमती शांताबाई कांतीलाल गांधी कला, अमोलक विज्ञान व पनालाल हिरालाल गांधी वाणिज्य महाविद्यालय, कडा ता. आष्टी, जि. बीड
प्रमुख संपादक	-	प्रा. धनश्री मुनोत
डि.टी.पी. / डिझाईन	-	शशिकांत बनकर
मुद्रक	-	सावता प्रिंटर्स्, मिरजगांव (०२४८९) २६३ ३४४

मी प्र. प्राचार्य डॉ. जे.एम. भंडारी जाहीर करतो की, वर दिलेली माहिती माझ्या समजुतीप्रमाणे बरोबर आहे.

प्र. प्राचार्य डॉ. जे.एम. भंडारी
प्रकाशक
दुर्धवनी (०२४८९) २३९ ३७८

Website :- www.shriamolakjain.org
e-mail :- gandhicollegekada_1996@yahoo.co.in

(अमोलक मध्ये प्रकाशित झालेल्या लेखनाशी संपादक मंडळ व प्रकाशक सहमत असतीलच असे नाही.)

श्री अमालेक जैन विद्या प्रसारक मंडळाचे
**श्रीमती शांताबाई कांतीलाल गांधी कला, अमोलक विज्ञान व
पनालाल हिंसालाल गांधी वाणिज्य महाविद्यालय, कडा**

स्थानिक नियामक मंडळ

अ.क्र.	नाव	पद
१.	श्री. कांतीलालजी फकीरचंदंजी चाणोदिया	अध्यक्ष
२.	श्री. हेमंतकुमारजी बाबुलालजी पोखरणा	सदस्य
३.	डॉ. उमेशकुमारजी अशोकलालजी गांधी	सदस्य
४	श्री. हिरालालजी नेनसुखलालजी बलदोटा	सदस्य
५.	श्री. प्रफुल्लकुमारजी मनसुखलालजी भंडारी	सदस्य
६.	श्री. सुशिलकुमारजी चंद्रकांतजी पटवा	सदस्य
७.	प्रा. श्रीमती. अस्त्रा मधुकर कुलकर्णी	सदस्य
८.	प्रा. डॉ. जमीर शब्बीर सय्यद	सदस्य
९.	प्रा. डॉ. उद्दव एकनाथ चव्हाण	सदस्य
१०.	श्री. सुनिल इंद्रराव लोमटे	सदस्य
११.	प्र. प्राचार्य डॉ. जवाहरलाल मोतीलाल भंडारी	सचिव

**श्री. अमोलक जैन विद्या प्रसारक मंडळ, कडा संचालित
विविध विद्या शाखा**

मोतीलाल कोठारी विद्यालय कडा

फोन : (०२४४१) २३९७२९

गांधी कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय कडा

फोन : (०२४४१) २३९३७८

एम.एस्सी. (स्सायनशास्त्र) व
एम.ए. (हिंदी) विभाग,
गांधी महाविद्यालय कडा

बी.सी.ए. विभाग,
गांधी महाविद्यालय कडा
फोन : (०२४४१) २३९३७८

सिंकलाल एम. धारीवाल
कॉलेज ऑफ फार्मसी कडा
फोन : (०२४४१) २३९८८९

पी. एम. मुनोत कनिष्ठ महाविद्यालय
व किमान कौशल्य विभाग कडा
फोन : (०२४४१) २३९७२९

चंदनमल भळगट प्राथमिक विभाग कडा
फोन : (०२४४१) २३९७२९

बन्सीलाल मोहनलाल भंडारी शिशुविहार कडा
फोन : (०२४४१) २३९७२९

अमोलक

आढावा विश्वाचा

(२०९६-९७)

भावपूर्ण

श्रद्धांजलि

अमोलक जैन विद्या प्रसारक मंडळाचे उपाध्यक्ष आदरणीय
स्व. रूपचंद्रजी चुनिलालजी गांधी (गुरुजी),

तसेच

भारताची सीमा सुरक्षित राखण्यासाठी दुर्गम प्रदेशात,
हवामान व परिस्थिती प्रतिकूल असताना देशासाठी
ग्राणांची बाजी लावतांना विटगती प्राप्त झालेल्या थूर

जवानांना व

संस्थेचे हितचिंतक, सामाजिक, राजकीय, सांस्कृतिक
सहकार व शैक्षणिक क्षेत्रातील ज्या थोर विभुती पंचत्वात
विलीन झाल्या त्यांच्या पवित्र स्मृतिस

भावपूर्ण श्रद्धांजली !

मनोगत

अमोलक हा वार्षिक अंक आपल्या हाती देतांना आम्हांस मनापासून समाधान लाभत आहे. इंग्रजांच्या गुलामगिरी मध्ये देश असतांना समाजामध्ये प्रांतीयतावाद, जातीयता, भाषा भिन्नता, रुढीची घटू पकड, अज्ञान, दारिद्र्यता अशा असरंभ्य विषवळींनी समाज वेढलेला असतांना त्याला एकसंघ बनविण्यासाठी आणि शैक्षणिक दृष्ट्या मागासलेल्या समाजासाठी जैनाचार्य शास्त्रोद्धारक प. पू. श्री. अमोलक ऋषिजी म. सा. यांनी अत्यंत प्रेरणादायी कार्य केले. त्यांच्या सुप्रेरणेने सन १९२४ साली कडा येथे श्री. अमोलक जैन विद्या प्रसारक मंडळ या संस्थेची स्थापना करण्यात आली. केवळ चार विद्याथ्यांवर सुरू करण्यात आलेल्या या शिक्षण संस्थेमध्ये आज शिशुविहार, प्राथमिक विभाग, माध्यमिक विभाग, किमान कौशल्यावर आधारीत अभ्यासक्रम, कनिष्ठ महाविद्यालय, बी.सी.ए. विभाग, फार्मसी कॉलेज, वरिष्ठ महाविद्यालयाबरोबरच पदवी आणि पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमामध्ये जबळपास चार ते साडेचार हजार विद्यार्थी ज्ञानार्जन करीत आहेत.

सन १९९६ साली या संस्थेने कला, विज्ञान व वाणिज्य हे महाविद्यालय सुरू केले असून आचार्यश्रींचे वरदहस्त शिरावर असल्याने अनेक अडचणीवर मात करीत हे महाविद्यालय उत्तरोत्तर प्रगती करीत आहे. महाविद्यालयाची भव्य इमारत, समृद्ध ग्रंथालय, सुसज्ज प्रयोगशाळा, तज्ज प्राध्यापक व सेवाभावी कर्मचारी वृद्द यांच्यामुळे आम्ही विद्याथ्यांना चांगल्या प्रकारच्या शैक्षणिक सुविधा पुरविण्यास सक्षम असलो तरी अनुभवी व प्रेरणादायी संस्थाचालकांचे पाठबळ सातत्याने मिळत असल्यानेच हे सर्व शक्य आहे. महाविद्यालयामध्ये प्रवेश घेतलेला प्रत्येक विद्यार्थी हा ज्ञानार्जन वरोबरच सर्वांगीन विकासासाठीही प्रयत्नशील असतो. विविध शैक्षणिक आणि सामाजिक उपक्रमाद्वारे आमचा प्राध्यापक वर्ग हा विद्याथ्यांच्या बौद्धीक संस्काराबरोबरच व्यक्तीमत्व विकास आणि सर्वांगीण विकासासाठी प्रयत्नशील असतो. या महाविद्यालयामधून शिक्षण घेऊन बाहेर पडणारा विद्यार्थी हा निश्चित समाजासाठी, देशासाठी योगदान दिल्याशिवाय राहणार नाही याची खात्री वाटते.

कड्या सारख्या ग्रामीण भागातील आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या विद्याथ्यांना शिक्षणाच्या नवीन संधी मिळाव्यात या हेतुने संस्थेने एम.एस्सी. रसायणशास्त्र व एम.ए. हिंदी या पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाबरोबरच एम.एस्सी. वनस्पतीशास्त्र व एम.ए. भुगोल हे अभ्यासक्रम नव्याने सुरू केले आहेत.

संपादक मंडळाने विशेष परिश्रम घेऊन हा वार्षिक अंक अत्यंत सुबक आणि आकर्षक बनविला त्याबदल त्यांचे अभिनंदन तसेच सर्वांनी केलेल्या सहकार्यामुळे हे शक्य आहे हे ही विसरता कामा नये. आपणांसही हा अंक निश्चित आवडेल यात शंका नाही. आपल्या सुचना व मार्गदर्शन स्वागतार्ह आहेच.

- डॉ. जवाहरलाल भंडारी
प्र. प्राचार्य

संपादकीय मनोगत

शैक्षणिक वर्ष २०९६-९७ या वर्षाचा महाविद्यालयाच्या सर्वांगीण विकासाचा वेध घेणारा 'अमोलक (आढावा विश्वाचा)' हा वार्षिक विशेषांक आपल्या हाती देतांना सात्विक आनंदाने मन भरून आले आहे. आज भारताने २१ व्या शतकामध्ये भवकम पाऊल ठेवले आहे. विकसनशील भारत लवकरच विकसीत होण्याचे स्वप्न आपण सर्वच जण उराशी बाळगुण आहोत जगाशी स्पर्धा करताना जगात घडणाऱ्या घडामोळी, त्यांचा देशभर होणारा परिणाम आणि देशात घडणाऱ्या घडामोळी व त्याचा परिणाम अभ्यासणे गरजेचे आहे. याचा विचार करून संपादक मंडळाने या वर्षी 'अमोलक' (आढावा विश्वाचा) हा वार्षिक अंक मध्यवर्ती ठेवून साकारला आहे.

महाविद्यालयातील अध्यापकांनी केलेले अध्यापन, संशोधन व ज्ञानविस्तार तर विद्यार्थ्यांनी अध्ययनाबरोबर केलेले व्यक्तिगत विकासासाठीचे प्रयत्न तसेच सांस्कृतिक, कला, क्रिडा, एन.एस.एस., कमवा आणि शिका, विद्यार्थी विकास मंडळ, आजिवन शिक्षण आणि विस्तार विभाग इ. उपक्रम आणि विश्वाचा आढावा संबंधी विद्यार्थी व प्राध्यापकांचे विचार या विशेषांकामध्ये प्रतिबिंबित होत आहेत. अर्थात वर्षभरात केलेल्या गुणवत्तापुर्ण प्रगतीच्या वाटचालीचा हा वार्षिक अंक आपल्या संग्रही असावा असे प्रत्येकास वाटेल अशी अपेक्षा वाटते.

शैक्षणिक वर्षाच्या सुरवातीला 'अमोलक' या वार्षिक अंकाचा प्रमुख संपादक म्हणून काम करण्याची संधी प्रा. प्राचार्य डॉ. ज.मो. भंडारी यांनी मला दिली. ही अवघड जबाबदारी पार पाडताना संपादकीय मंडळातील सर्वच सदस्यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

सावता प्रिंट्स, मिरजगाव या प्रेसमधील सर्व सहकारी स्टाफ यांनी सुबक व आकर्षक असा हा अंक आम्हास वेळेत पुर्ण करून दिल्याबदल या सर्वांचे मनापासून आभार

या वार्षिक अंकाची जडण-घडण करण्याचा प्रयत्न संपादक मंडळाने केला आहे. तरीही काही त्रुटी अनावधानाने राहिल्या असतील तर मनापासून क्षमस्वः!

आपल्या सुचना व प्रतिक्रिया आमच्याकडे जरूर कळवाव्यात त्या आम्हास निश्चितच मार्गदर्शक असतील.

- प्रा. धनश्री मुनोत
संपादक

* अनुक्रमणिका *

* मराठी विभाग *

१)	अजून एक निर्भया	:	जगताप जया	१
२)	मराठा (मुक) मोर्चा एक भगवं वादळ	:	गणेश कुसळकर	२
३)	तुझ्यासाठी	:	नागेश सुरवरे	७
४)	शब्द	:	शुभम राऊत	७
५)	डॉ. वायुनंदन मुक्त विद्यापीठाचे कुलगुरु	:	शुभांगी शिंदे	८
६)	नागालँडच्या मुख्यमंत्रीपदी लीझित्सु	:	कोमल बोकेफोड	८
७)	८९ वा ऑस्कर पुरस्कार २०१७	:	प्रियंका जोशी	९
८)	तामिळनाडुच्या मुख्यमंत्रीपदी पलानी स्वामी	:	विशाल नन्नवरे	१०
९)	आयएनएस् विराट चा नौदलाला निरोप	:	सागर कर्डीले	१०
१०)	शतकापार झोप	:	सत्यद आसीफ	१२
११)	किम जाँग नाम यांची हत्या	:	हर्षा कटारीया	१३
१२)	पाकसाठी सईद दहशतवादी	:	प्रिती नलावडे	१३
१३)	भारत नेपाळमध्ये जलविद्युत प्रकल्प उभारणार	:	सत्यद अखिल	१४
१४)	पंजाब-जम्मु कश्मीर जलवाद संपुष्टात	:	शिवनंदा जाधवर	१४
१५)	तवागवर चीनचा दावा	:	विद्या सोनवणे	१५
१६)	शिक्षक म्हणजे	:	शेख रईसा	१५
१७)	तारक मेहता यांचे निधन	:	सचिन धुमाळ	१६
१८)	जल संवर्धन काळाची गरज	:	प्रा. मिरा नाथ	१७
१९)	आई	:	प्रियंका पोकळे	२१
२०)	मर्लींचे शिक्षण प्रगतीचे लक्षण	:	शेख रिजवान	२१
२१)	स्वतः मध्येच आहे उत्तर	:	अर्चना काळे	२३

* हिंदी विभाग *

१)	हिंदुस्तान हमारा	:	सोनाली कर्डीले	२५
२)	नोटबंदी से क्या हासिल हुआ	:	पुजा बोरा	२५
३)	कश्मीर-समस्या आजादी से आज तक अनसुलझी :-	:	भरत शिंदे	२६
४)	कबड्डी वर्ल्ड कप जीत की हॉटीक	:	शबनम शेख	२८
५)	साक्षी मलिक	:	कविता शिंदे	२९
६)	मामलों को उलसाए रखने की मानसिकता	:	कोमल ढोबळे	३०
७)	मेरे दोस्त	:	ओमप्रकाश तळेकर	३०
८)	जनता हिंदुस्तान की...	:	अनिल तांदळे	३१
९)	ये चार बाते हमेशा याद रखना	:	वैभव खंदारे	३२
१०)	आज का जमाना कैसा है ।	:	योगिता झाडे	३२

- English Section

1) Why is it so hot ?	:	Gawade Revannath	34
2) The Iron Lady - Jayalalithaa	:	Walke Shubhangi	35
3) The Biggest Story : Donald Trump's	:	Swapnal Raut	36
4) River Pattern of Beed District	:	Dr. Uddhav Chavan	37

* अहवाल विभाग *

१) मराठी विभाग ✓	:	प्रा.डॉ. अनिल गर्जे	४३
२) हिंदी विभाग ✓	:	प्रा.डॉ. विष्णु गव्हाणे	४४
३) Department of English ✓	:	Prof. Gawali N.T.	४५
४) राज्यशास्त्र विभाग ✓	:	प्रा. तु. द. गोंदकर	४६
५) समाजशास्त्र विभाग ✓	:	प्रा. भोसले एस.इ.	४७
६) लोकप्रशासन विभाग ✓	:	प्रा.मगर एस.आर.	४७
७) अर्थशास्त्र विभाग ✓	:	प्रा.डॉ. अशोक कोरडे	४८
८) शारिरिक शिक्षण विभाग ✓	:	प्रा.डॉ. सय्यद जमीर	४९
९) इतिहास विभाग ✓	:	प्रा. विधाते एन.एन.	५०
१०) Department of Geography ✓	:	Prof. Dr. Uddhav Chavan	५१
११) क्रिडा विभाग ✓	:	प्रा.डॉ. सुनिल पंडरे	५४
१२) वाणिज्य विभाग ✓	:	प्रा.डॉ. मार्कडे मदन रामभाऊ	५५
१३) Department of Chemistry ✓	:	<u>Prof. Doke R.B. Dr. Kothikar</u> KN	५६
१४) Department of Zoology ✓	:	Dr. Abdar Ramesh N.	५८
१५) Department of Botany ✓	:	Prof. Sayyad Innus G.	५९
१६) Department of Physics ✓	:	Dr.J.M. Bhandari	६०
१७) National Seminar Report ✓	:	Dr. Patal S.S.	६२
१८) Department of Mathematics ✓	:	Prof. Aruna Kulkarni	६५
१९) Department of Computer Science ✓	:	Prof. Hase S.R.	६६
२०) Department of BCA	:	Prof. Gandhi S.A.	६७
२१) ग्रंथालय विभाग ✓	:	प्रा. राजकुमार थोरवे	६९
२२) राष्ट्रीय सेवा योजना ✓	:	प्रा. सय्यद आय. जी.	७१
२३) आजिवन शिक्षण आणि विस्तार विभाग	:	प्रा.डॉ. अशोक कोरडे	७३
२४) आपत्ती व्यवस्थापन विभाग	:	प्रा. मिरा नाथ	७६
२५) विद्यार्थी कल्याण विभाग ✓	:	प्रा. मिरा नाथ	७७
२६) कमवा आणि शिका विभाग ✓	:	प्रा. धनश्री मुनोत	७९
२७) विशेष हिवाळी शिवीर : जल संवर्धनासाठी युवा	:	प्रा. सय्यद आय.जी.	८०
२८) NIRF	:	Prof. Dhanashri Munot	८२

मराठी विभाग

— अष्टव्युत्तम् —

जिंदीनं पेटून नवं विष्व ३मारुण्याची
३मेद असणाऱ्या प्रत्येक व्यक्तीला
“आढावा विश्वाचा” अर्पण

ଶ୍ରୀ ମହାତ୍ମା
ଗାନ୍ଧି ଜୀବନ
ପାତ୍ରଙ୍କରଣ

ବିଜୁଲିଷ୍ଟ ପାତ୍ରଙ୍କରଣ
ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧି ଜୀବନରେ
ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧି

अजून एक निर्भया

कोपर्डीतील माणूसकीला काळीमा फासणाऱ्या त्या घटनेने 'ती कळी' वयात येण्यापूर्वीच खूडली. त्या दिवशी ती सायकलवरुन आजी-आजोबांच्या घरुन भाजीला मसाला घेवून रमत-गमत चालली असतानाच त्या तिघा नराधमांनी तिला घेरले. कोपर्डीच्या त्या छकुलीवर त्यांनी अमानवी अत्याचार केले. ती पट्टीची खेळाढू होती. परंतु तीचा पराक्रम मोडून काढताना त्या पशुंनी तिचे हात निखळून टाकले. तोंडात एक-दोन नाही तर तीन-तीन रुमाल कोंबले. नंतर तोंड बांधले. तिचा प्रतीकार मोडून काढण्यासाठी तीच्या शरिराचे लचके तोडले. पशुसमान तिच्यावर अत्याचार करून त्यांनी अत्याचाराची व अन्यायाची परिसीमा तर गाठलीच आणि निघृणपणे तिची हत्या केली. अत्याचाराच्या या क्रुर खेळाने तिचा बळी घेतला. त्या दिवशीच्या घटनेने परिसरच नव्हे, तर अखेंगा महरिष्य सुन्न झाला. त्यानंतर विझलेल्या त्या पणतीने तालुक्यात अन् जिल्ह्यातच नव्हे तर राज्यासह देशातही वणवा पेटविला. तिच्यावरील पाशवी अत्याचाराने सगळ्यांच्याच झोपा उडविल्या. मुख्यमंत्री, मंत्री, विरोधक, विविध पक्षांचे अध्यक्ष, सामाजिक कार्यकर्ते सगळ्यांनीच येवून त्या कुटुंबाचे सांत्वन करताना गाव व परिसरातील

मंडळीच्या संतापाला आवर घालण्याचा यशस्वी प्रयत्न केला. पण या घटनेमुळे सगळीच जनता खूप बेचैन झाली होती. अन् त्याचा परिणाम म्हणूनच या घटनेचा निषेध अन् आरोपींना फाशी या मागणीसाठी राज्यभरातून प्रत्येक जिल्ह्यातून मूक मोर्चे निघाले. प्रत्येक मोर्चेमध्ये लाखोंच्या संख्येने जनता रस्त्यावर उतरत होती. अन् कोठेही गोंधळ नव्हता कारण प्रश्नच तसा गंभीर होता. सर्वच मुलींच्या सुरक्षीततेचा हा प्रश्न लवकरात लवकर सूटला पाहीजे. कारण ती जरी आपल्यात नसली तरी ती रोज हाच प्रश्न विचारत आहे की,

माझ्यावर अत्याचार करून हाल-हाल करून त्या तिघा नराधमांनी मला संपविले; मी गेले; पण माझे बलीदान तर व्यर्थ नाही ना जाणार ?

जया जगताप

(तृतीय वर्ष कला)

"कपडे माणसाला
घडवत नाहीत,
पण ते तुमच्यावद्दल
इतरांथी बोलतात."

“मराठा (मुक) मोर्चा एक भगवं वादळ”

१३ जुलै २०१६ ला
एक दुर्देवी घटनेनं
मराठ्यांच्या विशाल
सागरात तसुनामी

आली. अ.नगर जिल्ह्यात कर्जत तालुक्यातील एक कोपडी नावाचं छोट्या खेडेगाव या त्सुनामीचं केंद्र ठरलं. गावगुंड्याच्या अन्वयीत अत्याचाराला गावातलीच एक तरुणी बळी पडली. कोपडी या ठिकाणी पडलेल्या ठिणगीचा वनवा उभा महाराष्ट्राला आपल्या कवेत घेर्इल. असे कोण्या राजकिय विश्लेषक, पंडीतलाही वाटले नव्हते.

कोपडीच्या घटनेनंतर राज्यभरातील मराठा युवक सोशल मिडीयावर चर्चा करत होते. जुलै महिन्याच्या अखेरीत औरंगाबादेतील मराठा समाजाचे काही कार्यकर्ते विचारविनीमय करत होते विचार करता करता कोणीतरी मोर्चा काढण्याची कल्पनला मांडली. मग आठवडा भरात दोन-तीन बैठका घेऊन औरंगाबादमध्ये मराठा क्रांती मुक मोर्चा काढण्याचा निर्णय झाला. त्यासाठी तारीख ठरली ती ९ ऑगस्ट म्हणजेच क्रांतीदिनाची. जिल्ह्याभरात मराठा मोर्चाचे लगभग सुरु झाली. या मोर्च्याची तयारी सुरु असताना औरंगाबादमधील मराठा समाजाचे सर्वपक्षीय राजकिय नेते समाजाचा

आक्रोश समजून घेऊ शकले नाहीत. नाही म्हणायला काही राजकिय नेते आयोजनाच्या बैठकीला हजर होते.

सकल मराठा समाजाच्या नावावर निघणाऱ्या या मोर्चाचे राजकियकरण होऊ नये म्हणून युवा कार्यकर्त्यांनी सुरवातीलाच तोफ डागली पाहता पाहता राजकिय नेते मागे आणि सर्व सामान्य जनता पुढे मराठा समाज जेव्हा-जेव्हा अन्यायाच्या विराधात एकत्र आला तेव्हा-तेव्हा त्याने इतिहास घडविला आहे. राजकारण, राजकारणाच्या जागी खेळू परंतू लेकी-बहिर्णीवर हात टाकले गेले तर आम्ही गप्प बसणार नाहीत. हा संदेश मुक मोर्चाच्या माध्यमातून देत मराठ्यांनी प्रचंड संख्येने आपली ताकद दाखवून एकीचे प्रदर्शन केले आणि इतिहास घडविला. महाराष्ट्राच्या इतिहासात आजपर्यंत झाली नाही एवढी मोठी क्रांती या मराठा मूक मोर्च्यांनी केली. लाखोंच्या संख्येने विद्यार्थ्यांपासून वृद्धांपर्यंत सर्व जण मोर्चात सामील झाले. आणि एक मराठा लाख मराठा कधी झाला ते कळलच नाही. कारण पुरोगामी महाराष्ट्राच्या तोंडाला काळं फासणाऱ्या या घटनेनं भूतो न भविष्यती अशी मराठा एकीचे वज्र मुठ आवळली गेली.

जणूकाही मृत्यु शयेवर पडलेल्या मराठ्यांच्या हाडांच्या सांगाड्यामध्ये या तरुणीच्या मृत्युने प्राण फुंकले गेले होते. वर्षानुवर्ष मनात साचलेली खदखद बाहेर पडण्यास आजवर योग्य मार्ग सापडत नव्हता. तो या मुलीच्या मरणानं या समाजाला मिळाला होतो. या मुलीला न्याय देण्याच्या निमित्तानं आपल्या बायको, पोरासहीत मराठा समाज मोरच्या प्रमाणात रस्त्यावर उतरू लागला. समाजामध्ये आजवर अशा घटना घडल्या नव्हत्या असे नाही आणि मराठा समाजावर अन्याय होत नव्हता असे ही नाही. पण मराठ्याच्या मनात खदखद असलेल्या असंतोषाच्या जवालामुखीचा उद्रेक होण्यास कोपर्डीची घटनाही तत्कालीत कारण ठरले. या घटनेमुळे मराठ्यांची लोप पावलेली अस्मिता फार मोरच्या प्रमाणात जागृत झाली विखुरलेला मराठा एकत्र असताना वाट्याला आलेली मानहानी आणि एकीचं सामर्थ्य काय असते याची जाणीव समाजाला पुर्णतः झाली होती. आणि मग साहजीकच आजवर मराठा समाजाच्या दुर्लक्षित राहिलेल्या मागण्यानं उचल खाली. यातुनच मराठा आरक्षणाचा विषय ऐरणीवर आला. आजपर्यंत जगात ज्या काही क्रांत्या झाल्या अगदी त्याच तोडीची मराठा क्रांती या महाराष्ट्रात उभी राहीली.

जगाच्या कोणत्याही कानाकोपन्यातील इतिहासकार ज्या वेळी इतिहास लिहीण्यासाठी हाती घेईल तेव्हा या महाराष्ट्रामध्ये घडलेल्या मराठा क्रांतीची दखल घेतल्याशिवाय एकविसाव्या शतकाचा इतिहास पुर्ण होणारच नाही. मराठा क्रांती ही विश्वातील एकमेव अशी क्रांती ठरली की, जिच्यामध्ये कुठलाही रक्तपात झाला नाही की, कोणला तुरुंगवास सोसावा लागला नाही वा कुणाला आपला जीव गमवावा लागला नाही. मराठ्यांच्या पुर्वितिहास पाहिला तर मराठ्यांचे हे वर्तन त्यांच्या कुठेही स्वभावात बसत नाही. इतिहासकारांच्या अभिव्यक्ती स्वातंत्र्यानुसार कोणी इतिहासकार या घटनेचा उल्लेख मराठ्यांचा उठाव म्हणून करतील तर कुणी मराठ्यांचे बंड म्हणून करतील तर कुणी कोणत्याही नावाने उल्लेख केला तरी ही मराठा क्रांती जगाच्या इतिहासातील एकमेव अशी आदर्श मानवी क्रांती ठरल्याशिवाय राहणार नाही याची खात्री आहे. मराठा क्रांतीच्या माध्यमातून आजवर तालुका, जिल्हा स्तरावर एकंदर सत्तावन्न मराठा मोर्चे निघाले. या मोर्चानी आजवरचे मोर्चाचे सर्वच विक्रम मोर्डीत काढले. पण या मोर्चापर्यंत पिडीत मुलीला न्याय देण्याच्या

कारणावरून उठलेल्या या मराठा वादळाची दिशा आता पुर्णतः बदलली होती. एका मुलीला न्याय देण्यासाठी उठलेलं हे वादळ मराठ्यांना न्याय देण्याच्या दिशेकडे पुर्णतः वळलेलं होतं. पण मराठ्यांना न्याय देण हे पुर्ण सरकारच्या हाती उरलेलं नव्हतं. मुलीला न्याय देण हे पुर्णतः न्यायालयाच्या आधीन होतं आणि मराठा आरक्षणाचा विषयही तसा न्यायालयातच टांगलेला होतो. मग हे मराठा मोर्चे काढून मराठ्यांचा फायदा काय होणार होता? याचं परखडपणे विश्लेषण करायचे झाले तर मराठा क्रांती ही राजकियदृष्ट्या पुर्णपणे विफल झालेली नव्हती आणि यशस्वीही झालेली नव्हती. राजकीय पातळीवर आजवर असलेली उदासीनता निश्चितपणे काही अंशी कमी झाली होती. आणि मराठ्यांच्या मागण्याविषयी आजवर कधीच दिसून येत नसलेल्या हालचाली आता दिसूलागल्या होत्या. मराठा आरक्षण, अरबी समुद्रातील शिवस्मारक, स्वामीनाथन आयोग, शेतकऱ्यांची संपूर्ण कर्जमाफी या सारख्या मुख्य मागण्याची बोलवण मात्र सरकार केवळ पोकळ आश्वासन देवून करत होतं. या मागण्या सरकार पुर्ण करू शकत नव्हतं आणि नाकारु शकत नव्हतं. कारण मागण्या पुर्ण करण्याची सरकारची ईच्छा

नव्हती. आणि मागण्या नाकारण्याचं धाडस सुद्धा सरकारच्या ठायी नव्हतं. पण मराठ्यांच्या मागण्याचा सरकार सकारात्मक दृष्टिनं विचार करतय असं दाखवण्याचां प्रयत्न करताना मात्र सरकार दिसून आलं. राज्य मागास आयोगावरील नियुक्त्या केल्या पण त्यांना वैधानिक दर्जा देण्यास मात्र विलंब, कर्जमाफीच्या नावानं शेतकऱ्यांच्या डोळ्यात केलेली धुळफेक, विद्यार्थ्यांच्या फिस बाबत केलेली मलमपट्टी असो शेतीमालाला दिलेली भाववाढ या गोष्टीतून समाजाच्या पदरात भरीव असे काहीच पडणार नाही. अशीच खबरदारी सरकारकडून घेतल्या गेली. सरकारकडून मराठ्यांच्या मागण्या बाबतीत दुहेरी नितीचा अवलंब केला गेला. एकतर आपण मराठाविरोधी आहोत हे दिसू नये म्हणून तकलादू उपाययोजना राबवायच्या जेणेकरून मराठ्यांच्या पदरात काहीच पडणार नाही. आणि दुसरीकडे मराठा मोर्चाचा सरकारवरील दबाव कमी व्हावा यासाठी सरकारमध्ये सामील मराठ्यांच्या माध्यमातून मराठी एकी तोडण्याचा डाव खेळायचा. याचं उत्तम उदाहरण आपल्याला सरकारने शेतकरी आंदोलन फोडून काढण्यासाठी अगदी डोळ्यात भरण्यासारखा मध्यरात्रीला खेळलेल्या डावामध्ये

पाहता येईल. एवढचं नाहीतर मराठा समाज आता दलिताविरोधात एकवटला आहे. हे भासविण्यासाठी सरकारने मराठा विरोधात एका मंत्री महोदयालाही उतरवले. जाती आणि आरक्षण यापेक्षा राष्ट्रहिताला प्राधान्य देणारी सरकारी संघटना जी आपल्या देशामध्ये राष्ट्रभक्तीचे प्रमाणपत्र वाटत असते. त्या राष्ट्रप्रेमी संघटनेचे कार्यकर्ते मराठा मोर्चाच्या आयोजकामध्ये घुसवण्यात आले. नाही म्हणायला काही ठिकाणी हा प्रयत्न सजग मराठ्यांनी हाणून पाडला. पण काही जिल्ह्यांमध्ये मात्र हा सरकारी प्रयत्न सफलही झाला हे आपल्याला नाकारता येणार नाही. आजवर राष्ट्रप्रेम, भारतीय महान संस्कृतीची गोडवे गाणारी आमच्याकडे जातीवादाला थारा नाही म्हणून मिरवणारी मंडळी, आम्ही मराठ्यांसाठी पक्ष, संघटनेचे जोडे बाहेर काढून इथे केवळ मराठ्यांना न्याय मिळवून देण्यासाठी मोर्चात सामील झालो आहोत. असा दावा करू लागली. म्हणजे मराठ्यांच्या प्रभावामुळे या संघटनेने आपली मुळ तत्वे सोडली होती किंवा या वर्णश्रेष्ठी मराठ्यांनी क्षुद्र मराठ्यांसाठी या संघटनेच्या तत्वाला बगल दिली होती. असा आपला समज करून घेणे भाबडेपणाचे ठरेल. ही मंडळी सामील झाली होती ती सरकारचे हस्तक म्हणून

मराठा मोर्चा दिशाहीन करण्यासाठी सरकारची सुपारी घेवून. त्यांना पुरत ठाऊक होतं जरी ते मराठ्यांची सरकार बरोबरची लढाई थांबवू शकले नाही. तरी जे मराठे लढाईत जिंकतात ते तहात हरतात. वाटाघाटी करण्याची वेळ सरकारवर जर आलीच तर सरकारी हस्तक म्हणून ही मंडळी सर्वात पुढे राहतील आणि मराठ्यांनी लढाईत कमावलेलं वाटाघाटीत हिरावून घेण्याचा प्रयत्न करतील. पण यावेळी त्यांना यामध्ये यश मिळण्याची धुसरही शक्यता नाही. आजचा मराठा जागृत आहे. त्यांचा डाव ओळखणारा आहे. दुसऱ्या मराठ्यांच्या दुःखात आनंद माणणारा आजचा मराठा नाही. तर तो मराठ्यांसाठी आपले प्राणार्पण करणारा मराठा आहे. राजकीय पातळीवर मराठा मोर्चाच्या पदरात डोळ्यात भरण्यासारख काही पडलं. नसेल पण मराठा मोर्चाच्या माध्यमातून विखुरलेला मराठा एका बंधुत्वाच्या धाग्यात गुंफला गेला. हे मराठा मोर्चाचं लक्षणीय अस यशचं आहे. यात शंका नाही. आजवर मराठ्यांच्या कार्यक्रमापासून स्वतःला जाणीव पुर्वक दूर ठेवणारे मराठा नेते विरोधक असले तरी समाजासाठी मांडीला मांडी लावून बसू लागले आहेत.

मराठ्यांच्या प्रश्नावर व्यक्तीगत मतभेद बाजूला ठेवत सरकारशी खांद्याला खांदा लावून भांडू लागले आहेत. असं चित्र आपल्याला यापूर्वी कधी आढळून आलं नसेल. म्हणून मराठा मोर्चाच्या माध्यमातून मराठा एकीची आवळलेली वज्रमुठ अशीच अभेदय राहील याची खात्री आहे.

मोर्चातील प्रमुख मानण्या :-

- * कोपडी प्रकरणात लैंगिक अत्याचार, सामुहिक बलात्कार व निर्धृण हत्या केल्या प्रकरणी आरोपींना फाशीची शिक्षा देण्यात यावी.
- * मराठा समाजातील वाढत चाललेली बेरोजगारी व गरीबी दूर करण्यासाठी मराठा समाजाला आरक्षण देण्यात यावे.
- * राज्यातील मराठा समाजावरील होणाऱ्या खोट्या अँस्ट्रॉसिटीच्या केसेस काढून घेण्यासंदर्भात काही महत्वपूर्ण बदल कायद्यात करण्यात यावेत.
- * मराठा समाजातील आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या वारसांना शासकिय नोकरीत समाविष्ट करून घेण्यात यावे.
- * छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या स्मारकासाठी तात्काळ भरीव आर्थिक तरतुद करून एका महिन्यात कामाला सुरवात करावी.

* कै. आण्णासाहेब पाटील आर्थिक विकास महामंडळास भरीव आर्थिक तरतुद करावी.

* मराठा समाजाच्या लेकीबाळींना चित्रपटाच्या माध्यमातून लक्षीत करून मराठा समाजाचे विकृत दर्शन घडविण्याच्या प्रकारास पायाबंद घालण्यात यावा.

मराठा मोर्चाची आचारसंहिता :-

- * नियोजनाच्या बाबतीत मराठा मोर्चाची आदर्श आचारसंहिता हा देशभरात अभ्यासाचा विषय झाला.
- * हा मुकमोर्चा असल्याने मोर्चात चालत असताना कोणी बोलणार नाही. घोषणा देणार नाही.
- * मोर्चात अधिकृत बॅनरशिवाय कोणत्याही वैयक्तिक संस्था, संघटना, पक्ष यांचे बॅनर असणार नाही.
- * हा मोर्चा कोणत्याही जातीधर्माच्या विरोधात नाही. मराठा समाजाच्या मागण्यासाठी आहे याचे भान ठेवावे.
- * मोर्चामध्ये स्वयंशिस्त पाळून मराठा समाजाचा सुसंस्कृतपणा दाखविणार, पोलीस आणि प्रशासनाला सहकार्य करणार.

गणेश कुसळकर
(वाणिज्य विभाग)

तुळ्यासाठी

आवाज ओठातुन निघणारा
 तुला ऐकुच आला नाही
 शब्द ते बोलणारे त्यांना
 काही सांगताच आले नाही
 मी काय बोलायच ते
 मनानेच ठरवलं
 पण कोण जाने काय ते
 मनातंच साठवलं
 तू समोर येताच
 डोळ्याच्या पापण्या झुकतात
 आश्रुंच्या रूपात भावना
 डोळ्यात विसवतात.
 सांगायच तुला काही
 ते कधी तुला काही
 माझ्या प्रेमाची भाषा
 कधीच तुला समजणार नाही.
 तु अशी शांत असताना
 मनाला भिती वाटते
 तू दूर जाशील का
 हिच हुरहुर लागते.

नागेश सुरवसे

(एम.एस्सी. द्वितीय वर्ष)

शब्द

घासावा शब्द | तासावा शब्द |
 तोलावा शब्द | बोलण्या पूर्वी ||
 शब्द हेचि कातर | शब्द सुईदोरा
 बेतावेत शब्द | शास्त्राधारे ||
 बोलावे मोजक्या | नेमके, खमंग, खमके |
 ठेवावे भान | देश, काळ, पात्राचे
 बोलावे बरे | बोलावे खरे |
 कोणाच्याही मनावर | पाढू नये चरे ||
 कोणाचेही वर्म | व्यंग आणि विंग |
 जातपात धर्म | काढूच नये ||
 थोडक्यात समजणे | थोडक्यात समजावणे |
 मुद्देसुद बोलणे | ही संवाद कला |
 शब्दांमध्ये झळकावी | ज्ञान, कर्म, भक्ती |
 स्वानुभावातून जन्मावा | प्रत्येक शब्द ||
 शब्दांमुळे दंगल | शब्दांमुळे मंगल |
 शब्दांचे हे जंगल | जागृत राहाव ||

श्रुभम राऊत

(प्रथम वर्ष विज्ञान)

लक्ष्याशिवाय
 भार्व नाही,
 ध्येयाशिवाय
 जीवन नाही.

डॉ. वायुनंदन मुक्त विद्यापीठाचे कलगुरु

महाराष्ट्राचे राज्यपाल सी. विद्यासागर राव यांनी यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिकचे १४ वे कुलगुरु म्हणून डॉ. ई. वायुनंदन यांची नियुक्ती केलेली आहे. डॉ. वायुनंदन हे इंदिरा गांधी राष्ट्रीय मुक्त विद्यापीठ दिलीचे लोकप्रशासनाचे प्राध्यापक आहेत. विद्यापीठाच्या कुलगुरुची निवड करण्यासाठी राज्यपाल राव यांनी मुंबई उच्च न्यायालयाचे माजी मुख्य न्यायाधीश मोहित शाह यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन केली होती. समितीने डॉ. वायुनंदन यांच्या नावाची निवड केली. तत्कालीन कुलगुरु माणिकराव साळुंखे यांनी १९ ऑगस्ट २०१६ रोजी पदाचा राजीनामा दिल्याने कुलगुरुपद रिक्त होते. व या पदाचा अतिरिक्त पदभार महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. दिलीप म्हैसकर यांच्याकडे होते.

शुभांगी शिंदे
(प्रथम वर्ष विज्ञान)

लवाई ही एक अख्यूक घाकड आहे.
ती तोंडावट घेतल्यास पाय उघडे पडतात,
पायावट घेतल्यास तोंड उघडे पडते...

नागालँडच्या मुख्यमंत्रीपदी लीझित्सु

नागालँड राज्याचे नवे मुख्यमंत्री म्हणून शुरोझेली लीझित्सु यांनी २२ फेब्रुवारी २०१७ रोजी शपथ घेतली. लीझित्सु डेमॉक्रेटिक अलायन्स ऑफ नागालँड पक्षाचे संचालक असून त्याच्यासह इतर ११ मंत्र्यांनी शपथ घेतली. तथापि लीझित्सु हे नागालँड विधानसभेचे सदस्य नाहीत. स्थानिक नागरी स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकीत महिलांसाठी ३३% जागा आरक्षित करण्याचा निर्णय लीझित्सु यांच्या अगोदरच्या टी.आर.इलियान सरकारने घेतला होता. त्याविरुद्ध विविध आदिवासी संघटनांनी आंदोलन केल्यानंतर झेलिंयोग यांना राजीनामा द्यावा लागला.

लीझित्सु हे डीएनचे संचालक तथा नागालँड पीपल फ्रॅंट चे अध्यक्ष आहेत. ते ८ वर्ष नागालँड विधानसभेचे सदस्य होते. तथापि त्यांनी २०१३ ची निवडणूक लढवली नव्हती. नागालँडच्या पहिला स्थानिक राजकिय पक्ष युनायटेड डेमॉक्रेटीक फॅन्ट च्या निर्मितीत लीझित्सु यांची महत्वाची भुमिका होती. याशिवाय लीझित्सु तज्ज लेखक, कवी, भाषातज्ज्ञ, भाषांतरकार, नाटककार सुद्धा आहेत. त्यांनी ४२ पेक्षा अधिक पुस्तके प्रकाशित केली आहेत. नागालँड विद्यापीठाने त्यांना २००३ मध्ये डी.लिट पदवी देऊन सन्मानित केले.

कोमल बोकेफोड (द्वितीय वर्ष विज्ञान)

८९ वा ऑस्कर पुरस्कार २०१७

८९ वा ऑक्डमी पुरस्कार अर्थात ऑस्कर सोहळा कॅलिफोर्नियातील डॉल्बी थिएटर मध्ये पार पडला. मुनलाईट या चित्रपटास सर्वोत्कृष्ट चित्रपटाचा पुरस्कार प्रदान करण्यात आला. ८९ व्या ऑस्कर सोहळ्यातील इतर पुरस्कारांविषयी थोडक्यात माहिती खालीलप्रमाणे:

- १) सर्वोत्कृष्ट चित्रपट: मून लाईट (दिग्दर्शक - बेरी जेन्कीन्स)
- २) सर्वोत्कृष्ट दिग्दर्शक: डॅमियन शेझेल (चित्रपट - ला ला लँड)
- ३) सर्वोत्कृष्ट अभिनेता: केसि अफलेक (चित्रपट - मॅचेस्टर बाय द सी)
- ४) सर्वोत्कृष्ट अभिनेत्री: इमा स्टोन (चित्रपट - ला ला लँड)
- ५) सर्वोत्कृष्ट सहाय्यक अभिनेता: माहेश्वर अली (चित्रपट - मूनलाईट)
- ६) सर्वोत्कृष्ट सहाय्यक अभिनेत्री: वायोला डेविस (चित्रपट - फेन्सेस)

- ७) सर्वोत्कृष्ट परदेशी चित्रपट: द सेल्समॅन
  - ८) सर्वोत्कृष्ट माहितीपट: ओ.जे.मेड इन अमेरिका
  - ९) सर्वोत्कृष्ट अंनिमेटेड चित्रपट: झुटोपिया
  - १०) सर्वोत्कृष्ट अंनिमेटेड लघुपट: पायपर
  - ११) सर्वोत्कृष्ट गाणे: सिटी ऑफ स्टार्स (चित्रपट - ला ला लँड)
  - १२) सर्वोत्कृष्ट पटकथा: बेरी जेन्कीन्स आणि टॉरेल आल्विन मॅकरॅनी (चित्रपट - मूनलाईट)
- या वर्षाच्या ऑस्कर सोहळ्याची वैषिष्ठिक्ये:-
- १) वायोला डेविस: हिचे हे तिसरे नामांकन असून कृष्णवर्णीय अभिनेत्रीपैकी ती अव्वल स्थानावर आहे.
  - २) ला ला लँड या चित्रपटास एकूण १४ नामांकन मिळाली आहेत.
  - ३) मेरिल ट्रीप यांना आतापर्यंतचे विसावे नामांकन होते.
  - ४) साउंड मिक्सिंग केल्विन ओ कॉनेल यांचे हे २१ वे नामांकन होते.

प्रियंका जोशी
(तृतीय वर्ष वाणिज्य)

तामिळनाडूच्या मुख्यमंत्रीपदी पलानी स्वामी

तामिळनाडू राज्याच्या १३ व्या मुख्यमंत्री पदाची ऑल इंडिया आण्णा द्रविड मुनेत्र कझगम् पक्षाचे सदस्य एडपट्टी के. पलानी स्वामी यांनी १६ फेब्रुवारी २०१७ रोजी शपथ घेतली. ते सालेम जिल्ह्यातील एडपट्टी मतदार संघातून विधानसभेवर निवडून आले होते. तमिळनाडूचे भूतपूर्व काळजीवाहू मुख्यमंत्री ओ पनीरसेल्वम यांच्यानंतर पलानी स्वामी यांनी पदभार स्वीकारला.

१९८९, १९९१, २०११ आणि २०१६ असे एक पूऱ्या चारवेळा पलानी स्वामी हे एडपट्टी मतदारसंघातून विधानसभेवर निवडून गेले होते.

मुख्यमंत्री पदाच्या दुसऱ्या प्रबळ दावेदार शशिकला यांना सर्वोच्च न्यायालयाने १४ फेब्रुवारी २०१७ रोजी बेहिशेबी मालमत्ता प्रकरणी चार वर्षाचा तुरुंगवास आणि पुढील दहा वर्ष निवडणूक लढविता येणार नाही अशी शिक्षा सुनावली.

विशाल नंदवरे
(प्रथम वर्ष विज्ञान)

जितके भोठे मन, तितके सोपे जीवन...
वादाने अधोगती, संवादाने प्रगती...

आयर्लॅन्डस् विराट चा नौदलाला निरोप

आयर्लॅन्डस् विराट या नौदलाच्या सर्वात जुन्या युद्ध नौकेला मुंबई नौदलाच्या गोदीत ६ मार्च २०१७ रोजी निरोप देण्यात आला. या समारंभात लष्कराच्या डाक विभागाकडून एक विशेष फलक तसेच एक पुस्तक प्रकाशित करण्यात आले.

विराटने एकूण ५७ वर्ष कार्य केले आहे. (इंग्लंडच्या रॉयल नेव्हीमध्ये २७ वर्ष आणि भारतीय नौदलात ३० वर्ष) 'जलमेव यस्य, बलमेव तस्य' हे ब्रिदवाक्य असणाऱ्या 'सेंटर' वर्गातील ही विमानवाहक नौका आहे. सर्वाधीक सेवा केल्याने या युद्धनौकोची गिनीज बुकच्या जागतिक विक्रमात नोंददेखील झाली आहे. २७,८०० टन वजनाच्या या नौकेने नोव्हेंबर १९५९ मध्ये ब्रिटीश नौकेमध्ये काम सुरू केले. १२ मे १९८७ मध्ये ६५ दशलक्ष रूपये किमतीला ब्रिटीश सरकारकडून भारत भारत सरकारने विराटची खरेदी केली. तीन दशकात या युद्धनौकेवरील विमानांनी एकूण २२,६२२ तासांचा प्रवास केला.

विराटवर हवाई मान्याची क्षमता असलेल्या विमानांची तूकडी होती. यात सागरातील 'पांढरे वाघ' म्हणून ओळखली गेलेली सी-हॅरिअर, पाणबूडी विरोधी सी-किंग, एम.के.४२ सी आदि. चा समावेश होता.

सागर कर्डले (प्रथम वर्ष कला)

शतकापार झेप

भारतीय अंतराळ संशोधन संस्थेने (Indian Research Organisation - ISRO) १५ फेब्रुवारी २०१७ रोजी सतिश धवन प्रक्षेपण केंद्र श्रीहरीकोटा (आंध्रप्रदेश) येथून १०४ उपग्रहांचे यशस्वी प्रेक्षेपण करण्याचा विश्व विक्रम केला. या सर्व उपग्रहांचे प्रक्षेपण (Polar Satellite Launching Vehicle - PSLV) - C37 या प्रक्षेपकाद्वारे पृथ्वीपासून ५०६ किलोमीटर उंचीवर सूर्य समक क्षेत (Sun Synchronous Orbit - SSO) करण्यात आले. या एकूण १०४ उपग्रहांमध्ये तीन उपग्रह भारताचे तर इतर सहा देशांच्या १०१ उपग्रहांचा समावेश आहे. या उपग्रह प्रक्षेपणाचे वैशिष्ट्य म्हणजे त्यामध्ये सर्वात जास्त नंतो उपग्रहांचे प्रक्षेपण करण्यात आले.

बहु उपग्रह प्रक्षेपण -

पीएसएलव्ही या प्रक्षेपकाची ध्रुवीय कक्षेतील क्षमता सुमारे दिड हजार किलो आहे. कार्टॉसॅट - २ या उपग्रहाचे वजन ७१४ किलो आहे. जर या प्रक्षेपणामध्ये फक्त हा उपग्रह प्रक्षेपित केला असता तर उरलेली सातशे - आठशे किलोची प्रक्षेपकाची क्षमता वाया गेली असती. अवकाशात एक किलो वजनाची वस्तू प्रक्षेपित करण्यासाठी अंदाजे आठ

ते दहा लाख रुपये इतका खर्च येतो. या प्रक्षेपण अभियानामध्ये बहु - उपग्रह प्रक्षेपणामुळे प्रक्षेपकाच्या जास्तीत जास्त क्षमतेचा उपयोग करून घेण्यात आला आहे.

उपग्रह प्रक्षेपणाचे अद्यावत तंत्रज्ञान - या सर्व १०४ उपग्रहांना सूर्यसमकालीन कक्षेत अचूकपणे प्रक्षेपित करण्यात आले. या कक्षेत पृथ्वीभोवती एक प्रदक्षीणा पूर्ण करायला उपग्रहांना ९४.७२ मिनीटे लागतात. या सर्व उपग्रहांना ५०६ किलोमीटर अंतरावर घेऊन जाण्यासाठी १७ मिनीटे इतका वेळ लागला तर त्यानंतर त्यांना कक्षेत सोडण्यासाठी बारा मिनीटाचा कालावधी लागला. पहिल्यांदा प्रक्षेपित करण्यात आलेल्या उपग्रहांची पृथ्वीभोवती एक फेरी पूर्ण करण्याच्या आत बाकीचे १०३ उपग्रह अवकाशात सोडणे आवश्यक असते. नाही तर तो उपग्रह इतर उपग्रहांना धडकू शकतो. त्याचप्रमाणे एकानंतर एक सोडण्यात आलेले उपग्रह एकमेकांना धडकणार नाहीत. याची काळजी घ्यावी लागते. एकाच प्रक्षेपणातून अनेक उपग्रहांचे प्रक्षेपण करण्याचे तंत्रज्ञान अतिशय किलष्ट असते. उपग्रहांच्या प्रक्षेपणाची वेळ, ठिकाण, दिशा, प्रक्षेपणाचा कोन आणि प्रत्येक दोन उपग्रहांमधील अलग होण्याचा

कालावधी अचूकतेने निश्चित करणे आणि प्रत्यक्षात तसे घडवून आणणे हे खूप कठिण कार्य आहे.

या प्रक्षेपणामध्ये अवकाशात फिरणाऱ्या दर दोन उपग्रहांमधील अंतर कमीत कमी सहा किलोमीटर राहील याची खबरदारी घेण्यात आली आहे.

भारताने या विषयीचं तंत्रज्ञान पूर्णपणे आत्मसात केलेले आहे, त्यामुळे कमीत कमी वेळेत अशा प्रकारची आव्हानात्मक मोहीम यशस्वीपणे अमलात आणणे भारताला शक्य झाले आहे.

उपग्रह	कार्य	संख्या
कार्टोसॅट-२ (वजन- ७१४ किलो)	<ul style="list-style-type: none"> * कार्टोसॅट ही भारताची हवामान विषयक उपग्रहांची मालिका आहे. * कार्टोसॅट -२ चा कार्यकाळ पाच वर्षांचा आहे. * या उपग्रहाकडून मिळणाऱ्या प्रतिमांचा वापर किनारपट्टीवरील जमिनीचा वापर आणि नियमन, रस्त्यांचे जाळे सुधारणे व नियमन, पाण्याचे वितरण यासाठी केला जाणार आहे. 	1
INS - 1A (वजन- ८.४ किलो)	<ul style="list-style-type: none"> * दूरसंवेदन उपग्रह असून, ते ६ महिने कार्य करणार आहे. 	1
INS - 1B (वजन- ९.७ किलो)	<ul style="list-style-type: none"> * हा दूर संवेदनासाठी भारताचा प्रयोगिक तत्त्वावर प्रक्षेपित केलेला. उपग्रह आहे. 	1

इत्तोने एकाचवेळी १०४ उपग्रहांचे प्रक्षेपण करून अभूतपूर्व यश संपादन केले. भारताने १९७४ मध्ये मध्ये पहिली अणूचाचणी घेतली तेव्हापासून आधुनिक तंत्रज्ञान भारतापर्यंत पोहचू नये यासाठी अमेरिकेने विविध निर्बंध लादले. या सर्वांवर मात करत विज्ञान तंत्रज्ञानाच्या क्षेत्रात भारताने झेप घेतली. इत्तोद्वारे प्रक्षेपित केल्या जाणाऱ्या परदेशी उपग्रहांपैकी सर्वांत जास्त संख्या अमेरिकेच्या उपग्रहांची आहे, यातच इत्तोच्या यशाचे गमक आहे.

इत्तोच्या यशात धृवीय उपग्रह प्रक्षेपकाचा वाटा मोठा आहे. त्यासाठी या प्रक्षेपकाच्या काही अद्यावत चाचण्या घेण्यात आल्या. भारताच्या उपग्रह प्रक्षेपण क्षेत्रातील भविष्यकालीन वाटचाल प्रभावी होण्यासाठी या चाचण्या यशस्वीपणे पार पाडल्या आहेत. तसेच भारताद्वारे चंद्रयान-२, मंगळ मोहिम-२ सारख्या अभियानांची आखणी केली जात आहे.

सर्याद असीफ

(द्वितीय वर्ष ए.एस्सी)

A prospective husband in a book store
“Do you have a book called, ‘Husband – the Master of the House’?
Sales Girl : “Sir, Fiction and Comics are on the 1st floor!”.

किम जाँग नाम यांची हत्या

उत्तर कोरियाचे हुक्मशहा किम जाँग ऊन यांचे सावत्र भाऊ किम जाँग नाम यांची १३ फेब्रुवारी २०१७ रोजी मलेशियामध्ये हत्या करण्यात आली. ऊन आणि नाम यांचे वडिल किम जोंग इल हे उत्तर कोरियाचे राज्यकर्ते होते. नाम यांच्यावर विषप्रयोग करण्यात आला असून याप्रकरणी मलेशियन सरकारने दोन महिलांना ताब्यात घेतले आहे. या दोन महिला किम जाँग ऊन यांच्या हस्तक असल्याचा संशय असून यांनीच ही हत्या घडवल्याचा आरोप होत आहे. 'ओ ईथाइल एस २ डायसोप्रोपिल अॅमिनो इथाइल मिथाइल फॉस्फोनोथिओएट' हे विषारी रसायन हत्येसाठी वापरण्यात आले आहे.

हर्षा कटारीया
(प्रथम वर्ष वाणिज्य)

मनगाटात ज्यांच्या ताकद...
नशिवाची त्यांना काय गटज ?
तळहृतांच्या ऐधावटी,
विश्वास ठेवणं नाही पटत...

पाकसाठी सईद दहशतवादी

मुंबईवरील २६/११ दहशतवादी हल्ल्याचा सूत्रधार व जमात-उल-दवा या दहशतवादी संघटनेचा प्रमुख हाफिज सईद याला पाकिस्तान सरकारने दहशतवादी म्हणून घोषित केले असून त्याचे व काझी काशिफ या त्याच्या साथीदाराचे नाव दहशतवादविरोधी कायद्याच्या चौथ्या परिशिष्टात समाविष्ट केले आहे. दहशतवादी ठरवून एखाद्याचे नाव या परिशिष्टात समाविष्ट केल्यास त्याला कायद्याचे कोणतेही संरक्षण भेट्त नाही असा पाकिस्तान सरकारचा नियम आहे. तसेच त्या व्यक्तीला प्रवासबंदी केले जाते. व त्याची मालमत्ता जस केली जाऊ शकते. सईदच्या शस्त्रांचे परवानेही रद्द करण्यात आले आहेत. पाकिस्तानचे संरक्षणमंत्री खवाजा असिफ यांनी सईद हा पाकिस्तानला असलेला मोठा धोका असल्याचे प्रतिपादन केले आहे. पाक सरकारच्या या निर्णयाचे भारताने स्वागत केले असून पाकिस्तानचा हा निर्णय म्हणजे दहशतवादाविरोधात उचललेले पहिले पाऊल आहे. अशी प्रतिक्रिया परराष्ट्रमंत्री प्रवक्ते विकास स्वरूप यांनी दिली. सईदवर अमेरिकेने यापूर्वीच १ कोटी डॉलर्सचे बक्षीस जाहीर केले आहे.

प्रिती नलावडे
(तृतीय वर्ष वाणिज्य)

भारत नेपाळमध्ये जलविद्युत प्रकल्प

उभारणार

नेपाळमध्ये अरुण ३ हा जलविद्युत प्रकल्प उभारण्यासाठी लागणारी गुंतवणूक करण्याला केंद्रीय मंत्रिमंडळाच्या आर्थिक व्यवहाराविषयक कॅबिनेट समितीने २२ फेब्रुवारी २०१७ रोजी मान्यता दिली. भारत सरकार आणि हिमाचल प्रदेशची संयुक्त मालकी असणारी सतलज जल विद्युत निगम ही कंपनी हा प्रकल्प उभारेल. आणि नेपाळसरकारदरम्यान २००८ साली हा प्रकल्प उभारण्याबाबत करार झाला होता. अरुण नदीवर संखुवासभा जिल्ह्यात उभारल्या जाणन्या ९०० मेगावॉट क्षमतेच्या या प्रकल्पाची उभारणी करण्यासाठी ५,७२३.७२ कोटी रुपयांचा खर्च अपेक्षित असून ५ वर्षात हा प्रकल्प पूर्ण केला जाईल.

सर्वयद अखिल
(प्रथम वर्ष विज्ञान)

दात्र नाही दवळन वदलते
दिवा नाही वात वदलते
मनात अशूद्या
नेहमी जिंकण्याची आशा
काटण नहिंव वदालो न वदलो
पण वेळ नक्कीच वदलते...

पंजाब-जम्मु काश्मीर जलवाद

संपुष्टात

रावी नदीवरील शाहपूर कंडी प्रकल्पावरुन पंजाब आणि जम्मू काश्मीर राज्यांदरम्यान असणारा वाद संपुष्टात आला आहे. १९९९ साली सुरु करण्यात आलेल्या या प्रकल्पाचे काम २०१४ रोली थांबविण्यात आले आहे. ३ फेब्रुवारी २०१७ रोजी दोन्ही राज्यांच्या पाटबंधारे सचिवांनी प्रकल्पाचे प्रलंबित काम पुन्हा सुरु करण्याच्या करारावर स्वाक्षर्या केल्या. भारत-पाकिस्तान दरम्यानच्या सिंधू करारानुसार रावी, बियास आणि सतलज या ३ नद्यांचे पाणी भारताच्या वाट्याला येते. हे पाणी भारत पूर्ण क्षमतेने वापरत नव्हता परंतु उरी हल्ल्यानंतर केंद्र सरकारने भारताच्या वाट्याचे संपूर्ण पाणी वापरायचा निर्णय घेतला आहे. या पाश्वर्भूमीवर दोन्ही राज्यांमधील वाद संपुष्टात येणे महत्वाचे आहे.

शिवनंदा जाधवर
(प्रथम वर्ष वाणिज्य)

शिक्षक म्हणजे

तवांगवर चीनचा दावा

तवांग हा चीनचा भाग असून भारताने या भागावरील त्याचा हक्क सोडल्यास भारत-चीन सीमाप्रश्न सुटू शकतो असे प्रतिपादन चीनी अधिकाऱ्यांने केले आहे. चीनी अधिकाऱ्यांच्या या वक्तव्यावर भारताने आक्षेप घेतला असून अरुणाचल प्रदेशमधील तवांग हा भारताचा अविभाज्य भाग असल्याचे सांगीतले. दरम्यान तिबेटी धर्मगुरु यांच्या अरुणाचल प्रदेश भेटीला चिनने विरोध केला असून लामा यांनी हा दौरा केल्यास भारत-चीन संबंधावर विपरीत परिणाम होऊ शकतो असा इशारा दिला आहे.

विद्या सोनवणे
(तृतीय वर्ष विज्ञान)

शिक्षक म्हणजे,

आयुष्याला कलाटणी देणारी प्रेरणा,
ध्येयपूर्तीसाठी मार्ग दाखविणारी दिशा,
कधी बिकट परिस्थितीत, प्रेमाची साथ,
तर कधी पाठीवरील शाबासकीची हाथ,
कधी कौतुकाचे गोड शब्द तर कधी
हातावर बसणारा घडीचा मारा.

शिक्षक म्हणजे,

चांगले संस्कार करणारी मूर्ती,
संकटकाळात धैर्य देणारी स्फुर्ती,
चारित्र्यपूर्ण विद्यार्थी घडवणारा शिल्पकार,
जादूची छडी जी करते विद्यार्थ्यांची स्वप्ने साकार.

शिक्षक म्हणजे,

सखोल मूलभूत ज्ञानाचे भंडार
दूर करी जीवनातील अज्ञानमय अंधार,
अन्यायाविरुद्ध आवाज उठवणारी तलवार,
अनुभवातून निर्माण होणारा साक्षात्कार.

असे हे शिक्षकांचे अजन्म न फिटणारे उपकार.

शेख रईसा

(तृतीय वर्ष विज्ञान)

आळूचं पान
पाण्यालाही थारा देत नाही...
तसेच
आजकाळ सर्वच
मतलबी झाले आहेत...
सरऱ्यालाही आशा देत नाहीत...

“तारक मेहता यांचे निधन”

विनोदी लेखक, गुजराती नाटककार तारक मेहता यांचे वयाच्या ८७ व्या वर्षी अहमदाबाद येथे निधन झाले. त्यांचा जन्म - २६ डिसेंबर १९२९ अहमदाबाद येथे झाला. त्यांनी शालेय शिक्षण पूर्ण करून महाविद्यालयीन शिक्षणासाठी मुंबईत दाखल झाले. १९५६ साली मुंबईतील खालसा महाविद्यालयातून गुजराती विषयात बी.ए. ची पदवी संपादन के ली. १९५८ साली भवन्स महाविद्यालयातून एम.ए. ची पदवी मिळवली. त्यांनी १९५९ - १९६० या काळात प्रजातंत्र या दैनिकात उपसंपादक म्हणून काम केले. १९६० ते १९८६ या काळात भारत सरकारच्या फिल्म्स डिव्हीजनमध्ये ही होते. १९७१ साली चित्रलेखा या समाहिकात ‘दुनिया ने उंधा चष्मा’ हे सदर सुरु केले. याच सदराचे पुस्तकात रूपांतर केले. व ‘तारक मेहता का उलटा चष्मा’ नावाची मालिका ही या पुस्तकावरच आधारीत आहे. २००८ सालापासून सब टी.व्ही. चॅनेलवर ‘तारक मेहता का उलटा चष्मा’ मालिका आजतागायत सुरु आहे.

त्यांची इतर पुस्तके - ‘तारक मेहताना आठ एकांकियो’, ‘तारक मेहताना अंधा चष्मा’, ‘तारक मेहतानो अुपडो’, तारके मेहतानी टोळकी टिरसना प्रवासे, आ दुनिया पांजटोपोळे, चंपकलाल टपुनी जुगलबंदी. २०१५ साली भारत सरकारने पद्मश्री किताब देऊन त्यांना सन्मानित केले. त्यांच्या ईच्छेनुसार त्यांचा देह अहमदाबादच्या एनएचएल वैद्यकीय महाविद्यालयाला दान करण्यात आला.

सचिन धुमाळ
(तृतीय वर्ष विज्ञान)

“आनंदी
शाहूण्याचा
साधा प्रकाच
मंत्र
अपेक्षा
इवतःकळूनच ठेवा,
समोरत्याकळून नाही.”

जल संवर्धन काळाची गरज

“आपल्यासाठी राबणारा अन्नधान्य पिकवून जगाचा पोशिंदा बनणारा शेतकरीच पाण्याविना हैराण आहे. त्याला राबण्यासाठी आज आपल्याला जलसंधारण करण्याची गरज आहे.”

दुष्काळामुळे शेती उद्योग, पशु, प्राणी, पक्षी तहानलेले आहेत. हे ‘दुष्काळाचे चक्र’ भेदायचे असेल तर मुळात जनसामान्यामध्ये जलसाक्षरतेची चळवळ रुजविण्याची आवश्यकता आहे.

‘रुफ वॉटर हर्वेस्टिंगचे’ प्रयोग शहरी व ग्रामिणभागातील नागरीकांसाठी व्यापक पातळीवर करण्याची गरज आज आहे. तसेच ‘रुफ वॉटर हर्वेस्टिंग’ याबाबत आपल्याला चेन्नई महानगर - पालीकेचा आदर्श घेता येईल. चेन्नई शहरातील लोकसंख्येचा आणि उद्योगांचा वाढत्या पसान्यामुळे पाणीटंचाई जाणवत असे. २००१ मध्ये चेन्नई शहराने भीषण पाणिटंचाईचा सामना केला. त्यातून धडा घेत महानगरपालीकेचे ‘रुफ वॉटर हर्वेस्टिंग’ चे उपक्रम राबवण्याचा निर्णय घेतला. पहिल्या टप्प्यात १००० घरांवर पारदर्शी प्रकल्प राबवली परंतू वर्षभरात ही चळवळ थंडावली. परंतू पूढे ऑगस्ट २००३ मध्ये ‘रुफ वॉटर हर्वेस्टिंग’ प्रत्येक इमारतीस बंधनकारक केले. कृपनलीका भूजल उपसाकरून ते बागेसाठी,

जलतरण, तलावासाठी व उद्योगांना वापरण्यास मनाई केली. तसेच नियमांचे पालन न करणाऱ्यांना आर्थिक दंड ठोठावले. यामुळे लोकांचा सहभाग वाढला.

आता चेन्नईमध्ये ‘रुफ वॉटर हर्वेस्टिंग’ मध्ये १०० चौ.मी. क्षेत्रफळाच्या इमारतीवरून वर्षभरासाठी ७८००० ली. पाणी भूगर्भात सोडले जात आहे. यामुळे भुजल पातळी वाढली असून उन्हाळ्यातील पाणी टंचाई समस्या कमी झाली आहे.

निम्याहून अधिक महाराष्ट्र दुष्काळाच्या झळांनी सतत होरपळतो असतो. महाराष्ट्रामध्ये सध्या १५८६ गाव, ४३०५ वाड्या, (२०२० टँकर) तसेच बीड जिल्ह्यात १७० गाव, १९६ वाड्या (२२४ टँकर) तहानलेली आहेत. त्यामुळे शासकिय यंत्रणेपासून ते पाणी व्यवस्थापनाच्या क्षेत्रातील सर्वजण या दुष्काळाचा सामना करण्यासाठी झटत आहेत. मुळात दुष्काळ महाराष्ट्रात बीड जिल्ह्यात नवा नाही. परंतु त्याचा सामना करण्यासाठी आपली सर्वांची एकजूट हवी आहे.

सामान्य माणसांचे कुटुंब असो, वा शासन ट्यवस्था प्रत्येक जण आपापला डोलारा सांभाळण्यासाठी स्वतःचे बजेट मांडत असतो.

दुष्काळासारख्या पुन्हा, पुन्हा उद्भवणाऱ्या समस्येवर मात करायची असेल तर, पाण्याचे बजेट मांडायची गरज असते. वेगवेगळ्या अभ्यासातून समोर आलेली आकडेवारी अशी सांगते, की आपल्या देशाला पाऊस व हिमगळ वितळून दर वर्षी चार हजार अब्ज घनमिटर पाणी मिळते. तरीही देशातील तब्बल २० कोटी लोकांना पिण्यासाठी पुरेसे पाणी मिळू शकत नाही. हे वेदनाहीन आहे. लोकसंख्येच्या बाबतीत आपला देश जगात दुसऱ्या क्रमांकावर आहे तर पिण्याच्या पाण्याच्या दरोडाई उपलब्धतेबाबत मात्र तो १०८ क्रमांकावर मिळला जातो.

योग्य प्रभावी व्यवस्थापन असेल तर कमी पाण्यातही शेतीची, पिण्याच्या पाण्याची, उद्योगाची गरज भागविता येते. हे अनेक गावे, संख्या, व्यक्ती कंपन्यांनी आपल्या कार्यातून सिद्ध केलेले आहे. अशा काही निवडक योगगाथा.

* राळेगणसिद्धी : आदर्शाची पायाभरणी - राळेगणसिद्धी (जि. अ.नगर) ग्रामविकासाच्या आदर्शाची पायाभरणी करणारे गाव. पाण्याचे योग्य व्यवस्थापन केल्याने गाव समृद्ध होते. हे या गावाने दाखवून दिले.

गावात पडणाऱ्या प्रत्येक थेंबाचे नियोजन करण्याच्या विचाराने विविध जलसंधारणाची कामे होती. जेष समाजसेवक 'आण्णा हजारे' यांनी ग्रामस्थांच्या मदतीने गावाला विकासाच्या वाटेवर आणले. चारा बंदी, कुन्हाद बंदी, वृक्षरोपण, जलसंधारण अशी कामे करून गावाचे शिवार हिरवेगार केले. नाला बंधारे, सौर पॅनल, स्वच्छतागृहे, शौचालय, प्रशिक्षण केंद्र उभी राहीली. स्वच्छता, सामाजीक सलोखा, पाणी पुरवठा या त्रिसुत्रीवर 'राळेगण' चे स्वरूप पालाटले. ग्रामविकासाचे तीर्थक्षेत्र म्हणून आजही 'राळेगणसिद्धीचा' देशभर लैकिक आहे.

* दुष्काळ हटवणारे : ठिबक- पाणलोट विकासाची कास धरून ठिबक (जि. सातारा) या गावाने कात टाकली. श्रमदानातून वनिकरण, बांधबंदीस्ती बंधारे, डोंगर उतारावर समतल चर अशी कामे राबविली. पाणलोटामुळे भूजल पातळी कमालीची उंचावल्याने गावाचा पाणीप्रश्न कायमचा निकाली लागला. सरकारी योजना अदर्शपणा कशाप्रकारे राबवायच्या याचावस्तूवाढ गावाने घालवून दिला.

जागतीक बँकेचे इंडो जर्मन पाणलोट विकासाचे परत गेलेले काम पुन्हा आले.

राज्याचे जमाबंदी आयुक्त चंद्रकांत दळवी गावच्या विकासाचे शिल्पकार बँकेच्या माध्यमातून गावाने चराईबंदी, गुटखाबंदी, प्लॅस्टिक बंदीचे उपक्रम राबविले.

* शिवणी : पाण्याचा ताळेबंदी मांडणारे गाव - उपलब्ध पाण्याच्या वापराचे काटेकोरपणे नियोजन करणारे गाव म्हणून आज जालन्यातील 'शिवणी' या गावाची ओळख आहे. गावकन्यांनी विविध जलसंधारणाची कामे पूर्ण केली आहेत. ११४ हजार घणमिटर पाणी अडविले. जालना कृषी विज्ञान केंद्र आणि भूगर्भ संवर्धन सर्वेक्षण विभाग यांच्या मदतीने भूगर्भाचा अभ्यास करून भूगर्भातील पोकळ्या बंद करण्याचे काम करण्यात आले आहे. त्यामुळे भुजल संवर्धन होवून भूजल पातळीत वाढ होत आहे. गावातील पिकांचे नियोजन गावात पडणाऱ्या पावसानुसार केले जाते. २००६ मध्ये गावच्या पाण्याचा ताळेबंद मांडण्यात आला. त्यानुसार पिण्याचे पाणी, जनावरांचे पाणी आणी शेती असा क्रम ठरविण्यात आला. या वर्षी पावसाचे प्रमाण कमी असल्याने रब्बीमध्ये पिक न घेण्याचा या गावाने निर्णय घेतला.

* जातेगाव : होणार ठिबक मय -

जातेगाव खुर्द (ता. शिरूर, पुणे) गेल्या अनेक वर्षांपासून दुष्काळाचे चटके सोसतेय. सरपंच समाधान डोके यांनी पाणी दुर्भिक्षाचा मुद्दा गावकन्यांसमोर मांडला. ग्रामसभेत संपूर्ण गावाने ठिबक सिंचनाद्वारे पाणी देण्याचा एकमुखी निर्णय घेतला. टप्प्याटप्प्याने त्याची अंमलबजावणी सुरु केली आहे. असा निर्णय घेणारे राज्यातील पहीले गाव वस्ती आणि गावठाण वस्त्यामंध्ये स्वतंत्र जागृती बैठका. लागवडीखालील क्षेत्र सुमारे १७०० हेक्टर. बारमाही लाभार्थी क्षेत्र ८०० हेक्टर सध्या गावात ठिबकखालील क्षेत्र ३० ते ५० एकर.

* शिरपूर पॅटर्न -

धूळे जिल्ह्यातील शिरपूरने राज्यासमोर जलसंवर्धन व्यवस्थापनाचा एक आदर्श घालून दिला आहे. सध्याच्या दुष्काळी स्थितीत राज्यभर 'शिरपूर पॅटर्न' राबवण्याचा विचार अगदी राज्यसरकारच्या पातळीपासून गावपातळीपर्यंत चर्चेत केंद्रस्थानी ठरू लागला आहे. धूळे जिल्ह्यातील शिरपूर तालूका तापी नदीच्या सुपीक खोन्यात वसलेला आहे. भरमसाठ उपसामुळे एकेकाळी बागायती असलेला हा प्रदेश कोरडवाहू बनलेला आहे.

आमदार उमरीषभाई पटेल आणि भूवैज्ञानीक सुरेश खानापूरकर यांच्या पुढाकाराने गावाचे जलसंवर्धनाचे काम केले. तालुक्यातील २४ गावांनी एकत्रीतपणे हे काम करून जलसंवर्धनाची एक चळवळ उभारली. गावातील कोरड्या विहीरीचे पुनर्भरण केले. पुढे नाल्यांचे खोलीकरण, रुंदीकरण केले नाल्यांची खोली ३० ते ४० फुट रुंदी २० ते ३० फुट करण्यात आली. नाल्यातील पाणी जमिनीत खोलवर शिरले व बंधारे घालून पाणी अडविले. २४ गावातील पाणी पातळी २० ते १५० फुटांपर्यंत वाढली. या गावामध्ये पुन्हा एकदा हिरवीगार बागायती पिके घेऊ लागली.

* भारताचा पाणी पुरुष -

जेष्ठ समाजसेवक राजेंद्रसिंह यांनी लोक-सहभागातून राजस्थानसारख्या दुर्गम भागात /प्रदेशात 'जोहबु' (पाण्याचे तलाव) बांधले. 'तरुण भारत संघ' या संघटनेच्या माध्यमातून त्यांनी १९८५ मध्ये एका छोट्या खेड्यातून सुरु केलेली पाणी बचत पाणी संवर्धनाची चळवळ हजारो गावात पसरली. अगदी छोट्या मोठ्या गावात गावकरी व शेतकऱ्यांना आणून त्यांनी पाणीबचतीचे व जलसंवर्धनाचे महत्व पटवून दिले.

आमच्या हक्काच्या पाण्याची निर्मिती आम्हीच करणार, त्याचे व्यवस्थापनही आम्हीच करणार, असा निर्धार करण्यास त्यांनी लोकांना प्रवृत्त केले. राजेंद्रसिंहाच्या प्रेरणेतून लोकांनी हजारो तलाव, चेक डॅम बांधले. १९८५ ला बांधलेल्या पहिल्या 'जोहड' नंतर राजस्थानात लोकसहभागातून तब्बल ८६०० तलाव बांधले गेले. पावसाचे पाणी साठवण्यात आले. त्यातील पाण्याच्या उन्हाळ्यात नागरीकांना पिण्यासाठी व शेतीसाठी उपयोग आणला. या प्रकल्पातून तब्बल १००० गावांना त्यांचे पाणी परत मिळाले. तर पाच नद्या पुन्हा भरून वाहू लागल्या. राजेंद्रसिंहाच्या कार्याची दखल घेवून २००१ मध्ये त्यांना 'रोमन मॅगसिस' पुरस्काराने सन्मानीत करण्यात आले.

प्रा. मिरा नाथ

(आपत्ती व्यवस्थापन विभाग प्रमुख)

‘विचार
केल्याइवाय
विचार तयार होत नाहीत
आणि विचार
मांडल्याइवाय भतं
तयार होत नाहीत’

आई

आईसारखे दैवत सान्या जगतावर नाही

जे अ, आ, ई

ग्रापायी

कौसल्येविण राम न झाला
देवकी पोटी कृष्ण जन्मला
शिवरायाचे चरित्र घडवी माय जिजाबाई

नकोस विसरु ऋण आईचे
स्वरूप माऊली पुण्याईचे
थोर पुरुष तू ठरून तियेचा होई उतराई

प्रियंका पोकळे
(ततीय वर्ष विज्ञान)

A man asked

Actor Vijayakanth,

"why Narendra modi goes walking
at evening not in the morning".
Vijayakanth replied "Brother, Modi
is PM, not AM"

मुलींचे शिक्षण प्रगतीचे लक्षण

एका मासिकेत 'स्त्री सक्षमीकरण' नावाच्या लेखाच्या शेजारी एक आगळं वेगळं चित्र पाहिलं एका पाळण्यात चक्र पृथ्वीचा गोल होता. नी त्या पाकळ्याची दोरी एका सशक्त महिलेच्या हाती ! जसा जसा खोलात विचार करू लागले तशी तशी त्या चित्राची संकल्पना मला समजत गेली. खरंच, स्त्री ही अनंत काळाची विश्वाची माता आहे. आणि ती सक्षम असली की, जगरहाटी उत्तम चालणार यात शंकाच नाही. असंच तर त्या चित्रकाराला म्हणायचं नसेल ना ?

अतिप्राचीन भारतीय संस्कृती मातृप्रधान होती. इतिहासात स्वतःची सबलता कर्तृत्व स्त्रीयांनी स्वहस्ते सिद्ध केलय. अवहेलना, निरक्षरता, सतीची पद्धत बालविवाह अशा सामाजीक लाजिरवाण्या जोखडांनी स्त्री चैतन्यहीन झाली. गेल्या शतकात स्त्रीला शिक्षणाची दारं उघडी झाली. म. फुले, महर्षी कर्वे, प्रभुतींच्या केरवारा, स्वयंपाकपाणी, चुलमूल नसून एक स्वतंत्र व्यक्तीमत्व आहे. हे कळून आता ती घर सांभाळून मुलींबरोबर संगणकही शिकू लागली.

गेल्या ५०-६० वर्षांतील भारतीय शिक्षित महिलेची कारकिर्द नव्या पिढीला किती उपयुक्त

ठरतेय हे आपण जागोजागी पाहतो. शिक्षणासाठी लागणारी उत्सुकता, चिकाटी, संयम, परिश्रमाची तयारी हे गुण तिच्यात आहेत. ताण तणाव सहन करण्याची ताकदही निसर्गाने ख्रीला जास्त दिलीय. व्यवसायीक शिक्षणाने तर ख्रीला अंतरबाह्य बदललेले आहे. त्या हॉटेल मॅनेजमेन्ट, हॉस्पिटल मॅनेजमेन्ट, सौंदर्यशास्त्र ही शिकवतात. व कार्पोरेट विभागात मॅनेजर ही असतात. वैद्यकिय क्षेत्र असो कलेचे, अंतराळभ्रमण, शिक्षणाचे, पर्यटनाचे, खेळांचे, पोलिसांचे, पाककौशल्याचे वा शेतीचे क्षेत्र असो ख्रीया सर्वच पुरुषांच्या बरोबरीने आघाडीवर दिसतात. मुंबईत ख्री, गच्छ भरलेली लोकल रेल्वे चालवते.

आपल्या करिअरचा विचार करणारी ख्री, आपल्या जबाबदान्या जाणणारी, कुटुंबाची काळजी घेत, स्वउत्कर्ष साधणारी ख्री खन्या अर्थाने आज करिअर वुमन ठरली आहे. लक्ष्मी व सरस्वती दोधीनाही तिने प्रसन्न करून घेतले आहे. एक शिक्षीत ख्री सासरचे व मोहरचे अशी दोन कुटुंबे सावरते. कुटुंब म्हणजे विद्यापीठ मानलं तर आई जगातील सर्वात श्रेष्ठ गुरु आहे.

जीच्या व्यक्तीमत्वावर पूर्ण कुटुंबसंस्था स्थिरपणे उभी असते ती ख्री कधी मुलगी, कधी

पत्नी, तर अधी माता असते. ती जे करते ते मनापासून करते. आयुष्यपणाला लावून करते. म्हणूनच आम्ही ...उद्याच्या सुजाण नागरिकांना या ख्रीशक्तीला उत्साहाचे टॅनिक देऊन समाज चैतन्यशील ठेवण्याचे ठरवूयात कारण पंडीत नेहरु म्हणत,

To awaken People, it is the women who must be awakened. once she is on more the family, the village of the nation moves !!

शेख रिजवाना

(तृतीय वर्ष विज्ञान)

Son: Dad, I got punished in school today.

Dad: why?

Son: My teacher pointed the scale towards me saying - "At the end of this scale there is an idiot".....

I just asked "WHICH END?.."

रुवतः मध्येच आहे उत्तर

एक छोटी गोष्ट आहे. शक्तिच्या रहस्या संबंधी देवांनी माणसाला बनवल्यानंतर ते या चिंतेने ग्रस्त झाले होते की माणसापासून शक्तीचे रहस्य कसे दूर ठेवायचे, जेणेकरून शक्तिचं रहस्य माणसाच्या हाती कधी लागणार नाही. शक्तिचे हे रहस्य लपवण्यासाठी योग्य जागा निश्चित करण्यासाठी देवांनी सभा बोलावली.

एका देवाने सांगितले हे रहस्य आपण पृथ्वीवरील सर्वात उंच पर्वताच्या शिखरावर लपउन टाकू, दुसरा देव म्हणाला, 'नाही नाही पर्वतावर नाही. माणूस आज नाही तर उद्या पर्वताची शिखरे काबीज करेल त्याच्या हाती हे शक्तीचे रहस्य लागून जाईल. म्हणून पर्वताच्या शिखरापेक्षा समुद्राच्या तळाशी ठेवणे इष्ट आहे.' तिसरा देव म्हणाला ' काय फरक पडला ? पर्वताच्या शिखरावर पोहोचणारा माणूस कसा समुद्राच्या तळाशी पाहोचू शकणार नाही. सर्वात बेस्ट, तुम्ही हे रहस्य जमिनीत खोल गाडून टाका' योग्यायोगाने एक शहाणा देवही तिथे उपस्थित होता. त्याने म्हटले, हे जे प्रस्ताव मांडण्यात आले आहेत.

पर्वतावर किंवा समुद्रात ठेवण्याचे त्याने आपला उद्देश साध्य होणार नाही. मी म्हणतो, हे शक्तीचे रहस्य तुम्ही स्वतः माणसाच्या मधेच ठेवून टाका. माणूस जिथे पोहचणारच नाही

अशा प्रकारे शक्तीच रहस्य कधी माणसाच्या हाती लागणार नाही. प्रस्ताव पारित झाला. आणि सभा आटोपली.

या काल्पनिक गोष्टीवरून शिकण्याची वास्तविक गोष्ट म्हणजे यशस्वी होण्यासाठी पाहिजे ते मिळविण्यासाठी जे काही पाहिजे ते आपल्यामध्येच आहे. त्यामुळेच तर यशाची हमी दिली जाऊ शकते. असे शक्य आहे की एखादा माणूस पूर्ण आयुष्य दारिद्यामध्ये व्यतीत करू शकतो. जेव्हा आयुष्यभर संपत्तीचे मोठमोठे सारे स्वतः त्याच्यामधे होते फक्त यामुळे की त्याला हे माहीत नव्हतं माणूस स्वतः आपल्या समस्यांसाठी, परिस्थितीसाठी जबाबदार असतो. माणसं बन्याचदा दुसऱ्यांना दोष यासाठी देतात की एक तर हे सोपं काम आहे. आणि दुसरं म्हणजे स्वतःला दोष दिला तर मग काहीतरी करावं लागतं. बन्याच लोकांना वाटतं त्यांच्या अडचणी आणि समस्यांचं कारण बाहेरील परिस्थिती किंवा दुसरे लोक आहेत. त्यांना हे एकूण धक्का बसतो आणि रागही येतो की ते स्वतः त्यांच्या परिस्थितीचे शिल्पकार आहेत. त्यांना वाटते दुसऱ्यांनी बदलावं. जगाने बदलावं नाहीतर जगाला दुसरं काय काम आहे. (असं त्यांना वाटतं) पण उपाय याऊलट आहे.

अर्चना काळे

(तृतीय वर्ष विज्ञान)

हिंदी विभाग

“सफलता की खुशी मानना आचा है ।

पर उससे नराएँ हैं अपनी

असफलता से सीख लेना ।”

हिंदुस्थान हमारा

आज सिंधू में ज्वार उठा है
 नगपति फिर ललकार उठा है
 कुरुक्षेत्र के कण-कण से फिर
 पांचजन्म हुँकार उठा है।

शत-शत आधातों को सहकर
 जीवित हिंदुस्थान हमारा
 जग के मस्तक पर रोली सा
 शोभित हिंदुस्थान हमारा।

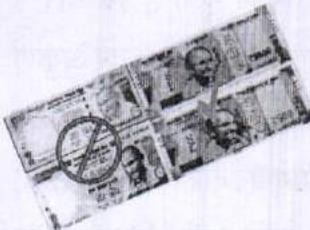
दुनियाँ का इतिहास पूछता
 रोम कहाँ, यूनान कहाँ है
 घर-घर में शुभ अग्नि जलाता
 वह उन्नत ईरान कहाँ है ?

दीप बुझे पश्चिमी गगन के
 व्यास हुआ बर्बर अँधियारा
 किंतु चीर कर तम की छाती
 चमक हिंदुस्थान हमारा।

हमने उर का स्नेह लुटाकर
 पीडित ईरानी पाले है
 निज जीवन की ज्योति जला-
 मानवता के दीपक बाले है।

सोनाली कर्डिले
 (तृतीय वर्ष बी.सी.ए.)

नोटबंदी से क्या हायिल हुआ

आजादी के लडाई के बाद संभवत नोटबंदी ही ऐसी कदम है, जिसमें समूचा भारत द्यापक स्तर पर प्रभावित हुआ है, क्या गरीब, क्या अमीर, क्या छोटा, क्या बड़ा, क्या बुजुर्ग, क्या महिलाएं हर एक व्यक्ति को नोट बंदी के फैसले में गहरे तक प्रभावित किया है, अगर हम बात करते हैं, इसके फायदे और नुकसान के बारे में तो इसका आंकलन । शब्दों में हां या ना के रूप में करना न्यायोचित नहीं होगा, अगर कॉन्सेप्ट के तौर पर बात की जाये तो नोटबंदी का सबसे बड़ा फायदा यह हुआ है की, हर व्यक्ति को अर्थव्यवस्था के कई बुनयादी बातों से दो-चार होना पड़ा है । और कही ना कही उसकी समझ इससे बढ़ी ही है । वह जागरूक ही लोग बड़ी संख्या में बैंकिंग की और मुड़े हैं, तो देश की आधी आबादी यानी महिलाएं भी बैंकिंग से सीधे तौर पर जुड़ी हैं, निश्चित रूप से इसके अन्य लाभों में बड़ी संख्या में नकली नाटों की रोकथाम है । तो काफी हद तक आतंकवाद और अंडरवर्ल्ड की फंडिंग को भी एकबारगी बड़ा झटका लगा है । हालाँकि सबसे बड़े मुद्दे काले धन की समानांतर अर्थव्यवस्था पर जिस कंट्रोल की बात

कही गई थी वह कितना सफल हुआ है इस बारे में बड़ा विवाद है तो भ्रष्टाचार पर भी किस कदर अंकुश लगा है। या अंकुश लगेगा इस बात की ठोस तस्वीर सामने नहीं है इन सबसे आगे बढ़कर जिन नुकसानों की चर्चा की जा रही है वह है बाजारों में गिरावट और यह इतनी बड़ी या व्यापक कही जा सकती है कि बैंक ऑफ अमेरिका, मेरिल लिंच और मॉर्गन स्टैनली जैसे संस्थान भारत की रेटिंग गिरा चुके हैं। मोदी सरकार के नोटबंदी के फैसले के बाद रेटिंग फर्म मॉर्गन स्टैनली और बैंक ऑफ अमेरिका मेरिल लिंच ने २०१६ में भारत के जीडीपी ग्रोथ के अनुमान को ७.७ पर्सेंट से घटकर ७.४ पर्सेंट कर दिया है। गौरतलब है कि इस कटौती को नोटबंदी के बाद कारोबार में आई गिरावट और मंदी के माहौल का नतीजा माना जा रहा है। यही नहीं मॉर्गन स्टैनली ने २०१८ में देश की ग्रोथ रेट के अनुमान को भी ७.८ पर्सेंट से कम कर ७.६ प्रतिशत कर दिया है इन तथ्यों पर विचार करते हैं। तो नजर आता है कि भारत की अर्थव्यवस्था एक विकासनशील अर्थव्यवस्था है और इतने बड़े झटके जिसका असर कम से कम ६ महीने से साल भर तक रहने वाला है, इससे भारतीय अर्थव्यवस्था कैसे उभर पाएगी?

तो आशा रखते हैं, कि जल्द ही काला धन नष्ट होगा।

प्रा. पुजा बोरा (बी.सी.ए विभाग)

कश्मीर-समस्या 'आजादी से आज तक' अनसुलझी क्यों और आगे क्या?

आजादी के बाद १९५१ में जब देश की जनगणना हुई तब भारत की आबादी ३६९,०८८,०९० (चत्तीस करोड़) बताई गयी और २०११ की जनगणना के अनुसार १,२९०,८५४,९७७ (एक अरब इक्कीस करोड़ लगभग) तबसे आज तक हर एक भारतीय कश्मीर समस्या को जस का तस देख रहा है। कभी एक कदम आगे दो कदम पीछे की तर्ज पर। पाकिस्तान इसको लेकर हमसे चार लडाइयां लड़ चका है तो उसके द्वारा फैलाये आतंकवाद के कारण आज तक शायद ही कोई महिना ऐसा रहा हो जब भारतीय जवान या कश्मीरी लोग मरे न हों। कॉंग्रेस पार्टी को डुबाने वालों में से एक नेता पी.चिंदंबरम का बयान आया की कश्मीर समस्या का समाधान उसको और अधिक 'स्वयंत्रता' देना है तो कोई ऐसे जानी महापुरुषों से पुछे कि पिछले ६९ साल से हम और क्या कर रहे हैं। क्या चिंदंबरम जैसी आत्माएं इस बात को जानती है कि पिछले ६९ सालों में कश्मीर को भारत सरकार ने चार लाख करोड़ रुपया प्रत्यक्ष सहायता के रूप में दिया है तो अप्रत्यक्ष और

और सीमाओं की रक्षा, आतंकवाद से निपटने के मामलों पर खर्च होने वालें लाखों करोड़ों रुपये का कोई हिसाब ही नहीं है।

अब कौन सी स्वायत्ता चाहिए भाई ? जम्मू कश्मीर को लेकर नरेंद्र मोदी ने चुनाव से पहले खूब वादा और दावा किया, किन्तु दो साल बितते - बितते हकीकत यही सामने आयी कि उनमें से किसी वादे का पूरा होना तो दूर अमल भी शुरू नहीं हो सका। एक बात हम पिछले ६९ साल से नहीं समझ सके हैं कि ढलान पर या तो हम उपर चढ़ते हैं अथवा स्वयं ही नीचे फिसलते जाते हैं। चढान पर 'यथास्थिति' जैसी कोई बात नहीं होती है कश्मीर के मामले में हमारे साथ भी यही हो रहा है। कि हम यथास्थिति बनाने के चक्र में नीचे की ओर फिसलते जा रहे हैं। इतिहास में अगर हम नेहरू, शास्त्री और इंदिरा की बात करें कि उन्होंने मौका और वक्त रहते ही पाकिस्तान को ठीक ढंग से नहीं मरोड़ा तो उस प्रलाप का क्या लाभ क्योंकि सवाल तो आज भी है हमारे सामने। आज हमारे सामने चीन उदाहरण है कि किस तरह वह अकेला खड़ा होकर पूरे विश्व-समुदाय से 'दक्षीणी चीन सागर' पर टक्कर ले रहा है। और हम हैं कि कश्मीर में कश्मीरियों के रूप में रह रहे पाकिस्तानियों के मुकाबले उसकी डेमोग्राफिक

स्थिती तक नहीं बदल पाए हैं। आज 'पैलेट गन' की आड लेकर पाकिस्तान पुरी दुनिया में कहता फिर रहा है कि भारत कश्मीरियों पर जुल्म ढा रहा है। मिलिट्री की दम पर वह कब्जा किया बैठा है तो क्या कश्मीरी पंडितों की पूरी वापसी और उनके लिए सुरक्षित माहौल भी हम नहीं दे सकते हैं ? फौज के दम पर ही सही।

भरत शिंदे

(तृतीय वर्ष विज्ञान)

Argument between British and Indian.

British: we spoiled ur mother land for 200 yrs

"hahaha"

India:- "hahaha"

we r spoiling your mother tongue daily "hahahahahaha"

Which State in India has highest English speaking population?

Answer:

Before 8 pm -- Kerala

After 8 pm -- Punjab

कबड्डी वर्ल्ड कप जीत की हँट्रीक

टिम इंडिया
ने लगातार
तिसरी बार
कबड्डी

वर्ल्ड कप का खिताब अपने नाम कर लिया है। लेकिन इस बार फाईनल मैच में लोगों ने ऐसी कबड्डी देखी जो पहले कभी नहीं हुई। हिमाचली स्टार अजय ठाकुर एक जादुगर की तरह खेल रहे थे।

यह अजय ठाकुर का जलवा ही था की, कमान अनुप कुमार उन्हें लगातार रेड पर भेज रहे थे। अजय ने भी निराश नहीं किया और इरान के पाले में ऐसा तहलका मचाया कि विरोधी टिम अंत तक इससे उभर नहीं पाई। अजय ठाकुर ने १७ रेड में १२ अंक हासिल कर मैच का रूख पुरी तरह बदल दिया।

हले हाफ में पिछड़ने वाली टिम इंडिया एकाएक बढ़त पर आ गई। अजय लगातार रेड पॉइंट बटोर कर ईरान की टीम पर भारी पड़ रहे थे। उनकी हर रेड का ईरान के पास कोई जवाब नहीं था।

प्रदीप नरवाल और राहुल चौधरी के फाईनल में फेल होने के बावजूद अकेले अजय ने टीम इंडिया को आसानी से खिताब दिला दिया। मैच में अजय ने कुल १२ रेड पॉइंट लिए। इस वर्ल्ड कप में अजय

ठाकुर ने ७० से ज्यादा पॉइंट लिए। यही नहीं फाईनल मुकाबले में भी अजय ने सबसे ज्यादा पॉइंट लिए।

वहीं दिवाली से पहले ही अजय ठाकुर ने हिमाचल समेत देश भर के लोगों को जश्न का मौका दे दिया। खिताब जीतते ही हिमाचल में भी जश्न मनाया गया। अजय ठाकुर ने नालागढ़ स्थित दभोटा गाव के रहने वाले हैं।

प्रो कबड्डी लीग में स्टार बने अजय ठाकुर टीम इंडिया के स्टार बन गए। अजय ठाकुर ने ५ मई २००५ से मई २००७ तक बिलासपूर साई हॉटेल में रहकर खेल की बारकियां सीखी हैं। अजय एशियन गेम्स में इंडिया टीम का प्रतिनिधित्व कर चुके हैं। रोहित राणा के नाम पर भी सीनियर और जूनियर नेशनल कबड्डी में कई खिताब हैं।

शब्दनम शेख्र
(तृतीय वर्ष विज्ञान)

Sardar in computr exam.
Examiner- wht iz microsoft excel ?
Sardar - i think it iz a new brand of surf
excel to clean d computer...

साक्षी मलिक

शुरआत हुई रियो ओलंपिक २०१६ से। यहाँ साक्षी मलिक ने सिर्फ १० सेकंड में ही एक ऐसा कारनामा कर दिखाया, जिसके कारण अनोखा इतिहास बन गया था। साक्षी मलिक ने ५८ किग्रा वर्ग में कांस्य पदक जिता था। और ऐसा करने वाली भारत देश की पहली महिला पहलवान बनी। इस सफलता के लिए साक्षी मलिक को 'पद्मश्री सम्मान से सम्मानित किया गया।' वीरवार को दिल्ली स्थित राष्ट्रपति भवन में हुए सम्मान समारोह में राष्ट्रपति प्रणव मुखर्जी ने साक्षी मलिक को पद्मश्री सम्मान दिया। सम्मान लेने पहुँची साक्षी की हर किसी ने प्रशंसा की। शादी की और उसके ८ दिन के अंदर उन्हे एक बड़ी खुशखबरी मिली गई। साक्षी मलिक विश्व रैंकिंग में अपने भारवर्ग ५८ किग्रा में शीर्ष पांच में पहुँच गई। साक्षी के भारवर्ग में जपान की काआरी इचो दुनिया में नंबर एक पर है।

इसके बाद साक्षी मलिक ने अपनों से ही अपने

ही हक की लढ़ाई लड़ी और जीत गई। नतीजा साक्षी मलिक को बीजेपी सरकार महर्षि दयानंद यूनिवर्सिटी, रोहतक में खेल निदेशक के पद पर नौकरी दी।

यह पद सृजित किया जा चुका था। यह काफी नहीं था, विश्व की चर्चित पत्रिका फोर्ब्स ने भी साक्षी मलिक का लोहा मान लिया। फोर्ब्स ने अंडर -३० आयु वर्ग में साक्षी मलिक सहित ५० भारतीय को एशिया सफल लोगों की सूची में शामिल किया। साक्षी की इस उपलब्धि से उसके मायके व ससुराल में जश्न का माहौल रहा। पहले रियो ओलंपिक अब एशियन चैम्पियनशिप के फाईनल में पहुँची वाली साक्षी कलिक ने बेटियों का गौरव बढ़ा दिया।

साक्षी की उम्र ओलंपिक में खेलते समय २३ साल सात माह की थी। साक्षी मलिक के नाम पहले भी एक ऐसी उपलब्धि है जो शायद ही किसी पहलवान के नाम होती है। साक्षी ने वर्ष २००७ में सब जूनियर एशियन चैम्पियनशिप में गोल्ड मेडल जीता था। इसलिए कोच ईश्वर सिंह दहिया की विशेष अपील पर उसे सीनियर वर्ग में खेलने की अनुमति मिल गई थी। तब से वह सीनियर पहलवानों के साथ खेलने लगी थी।

कविता शिंदे

(प्रथम वर्ष कला)

मामलों को उलझाए रखने की मानसिकता

अखबार/मिडिया एक ऐसी जगह है जहाँ अलग-अलग तरह की घटनाएँ एक साथ मौजूद होती हैं लेकिन कई बार अनके बीच एक पैटर्न नजर आने लगता है। उदाहरण के लिए वर्तमान में ऐसी घटनाएँ हैं जो परस्पर जटील क्रिया के माध्यम से अलग-अलग आयामों में समस्या को स्पष्टता से हल करने की एक अनूठी अक्षमता को प्रकट करती है।

बीसीसीआय के मामले को ही ले इसके बारे में आम धारणा थी कि वह उसका अपना ही कानून चलता है। और लालच के लिए उसकी व्यापक आलोचना की जाती थी। अदालत ने उसमें पारदर्शिता लाने के लिए कदम उठाया लेकिन परस्थिती आश्चर्य जनक ढंग से और भी खराब हो गई अब उसे उन लोगों द्वारा शासित किया जाता है। जो खेल के बारे में बहूत कम जानते हैं और इसके सलाहकार ऐसे लोग हैं जो खेल के बारे में तो बहोत जानते हैं लेकिन प्रशासन के बारे में कम।

यदी एक तरफ अव्यवस्था के चलते दिक्कते पैदा होती है तो दूसरी और प्रेरित निष्क्रियता से सुनंदा पुष्कर की दूर्भाग्यपूर्ण मौत की जाँच को अनपेक्षित ढंग से लंबा खीचा जा रहा है। पूलीस होटल के उस कमरे की सील खोलने की इच्छूक नहीं है जिसे तीन साल पहले फोरेंसिक जाँच के लिए

सीलबंद किया गया था। निश्चित रूप से वहा जो कुछ भी प्रासंगिक था उसे दर्ज किया जा चूका है। किसी भी हालात में वहा तीन साल पहले के प्राथमिक सबुतों के होने की उम्मीद नहीं की जा सकती।

हालाकी सभी घटनाएँ अलग-अलग हैं लेकिन इनके बीच जो समानता है वह किसी भी मुद्दे को सूलझाने की अनिच्छा ही उसे अपने हाल पर छोड़ दिया जाता है।

कोमल ढोबळे

(द्वितीय वर्ष एम.एस्सी)

मेरे दोस्त

आज कॉलेज में साथ पढ़ते हैं,
कल बिछड़ के जाएंगे।

साथ पढ़ने वाले दोस्त अपने फिर
एक साथ नहीं मिल पाएंगे।

आखों भी इतनी बड़ी नहीं की,
आखों में सबको बसा ले जाएंगे।

किस मोड पर फिर मिल जाए तो,
बिते हुए लम्हे याद आ जाएंगे।
जीवन में फिर मिल जाए तो,
बस यही सोच कर रह जाएंगे।

ओमप्रकाश तळेकर

(द्वितीय वर्ष एम.एस्सी)

जनता हिंदुस्तान की...!

आओ बच्चों तुम्हे दिखाये
शैतानी शैतान की...
नेताओं से बहोत दुखी है
जनता हिंदुस्तान की...।
बड़े बड़े नेता शामील हैं।
घोटालों की थाली में
सूटकेस भरके चलते हैं
अपने यहाँ दलाली में...।
देश-धर्म की नहीं है चिंता
चिंता निज सन्तान की
नेताओं से बहुत दुखी है।
जनता हिंदुस्तान की...
चोर-लुटेरे भी अब देखो
संसद और विधायक हैं।
सूरा -सुन्दरी के ये प्रेमी
सचमूच के खलनायक हैं।
गरिबी में गिनती कर दी
भारत देश महन की
नेताओं से बहुत दुखी है।
जनता हिंदुस्तान की।
जनता के आवंटित धन को
आधा मंत्री खाते हैं।
बाकी मे अफसर ठेकेदार

मिलकर मौज उड़ाते हैं।
लूट खसौट मचा रखी है।
सरकारी अनुदार की
नेताओं से बहूत दुखी है।
जनता हिंदुस्तान की।

आनिल तांडळे
(टी.वाय. बी.एस्सी.)

Doctor: Which soap do you use?
Patient: K. P. Namboodiri's soap.
Doctor: Paste?
Patient: K. P. Namboodiri's paste
Doctor: Shampoo?
Patient: - K. P. Namboodiri's
shampoo.
Doctor: Is K.P. Namboodiri an
international brand?
Patient: No.
K. P. Namboodiri is my Roommate !

ये चार बाते हमेशा याद रखना

पहली बात :

हर इंसान बुरा नहीं होता जितना वो पेन कार्ड
और आधार कार्ड में दिखता है।

और इतना अच्छा भी नहीं होता जितना वो
फेसबुक और व्हॉट्स अॅप पर दिखता है।

दुसरी बात :

हर आदमी इतना बुरा नहीं होता जितना उसकी
बीबी को समझती है। और इतना अच्छा भी नहीं होता
जितना उनकी माँ उसको समझती है।

* तिसरी बात :

हर आदमी अपनी लाईफ पार्टनर के बारे में
सोचता है। कि वो मिस युनिवर्स दिखे और घर में काम
शांतावाई की तरह करे।

* चौथी बात :

हर औरत अपन लाइफ पार्टनर के बारे में
सोचती है कि वो अम्बांनी तरह कमाए और व्यवहार
मनमोहन सिंह की तरह करें।

तैभत खंदारे

(एस.वाय. बी.एस्सी.)

“अगर निंदगी में
कुछ पाना हो तो
तरीके बदलो
ईरादे नहीं”

आज का जमाना कैसा है ।

मर्द औरत से डरता है।

बेटा बाप को मारता है।

चोर-चोरी करके, गाड़ी में घुमता है।

और किसान काम करता है।

“क्या जमाना आया है।”

मंत्री ओर लेने के लिए पैर छुता है।

और मंत्री होने के बाद देश का पैसा
विस्तर में छिपाता है।

जो दोषी है, उसे फासी होती है,

“और जो दोषी है, वह बड़ी शान से

घुमता है।

डॉक्टर को सब भगवान मानते हैं,

और वह किडनी चुराते हैं।

वकील पर भरोसा रखते हैं,

और वही लोगों को धोका देते हैं।

आज का गुंडा कल का मंत्री होता है,

और वही मंत्री होके देश को बदनाम करता है।

क्या जमाना है।

योगिता झाडे

(एफ.वाय.एम.एस्सी.)

English Section

“Much education today is monumentally ineffective. All too often we are giving young people cut flowers when we should be teaching them to grow their own plants.”

Why is it so hot?

Max Temperatures recorded in some Indian cities:

- Lucknow 47 degrees
- Delhi 47 degrees
- Agra 45 degrees
- Nagpur 49 degrees
- Kota 48 degrees
- Hyderabad 45 degrees
- Pune 42 degrees
- Ahmedabad 46 degrees
- Mumbai 42 degrees
- Nashik 40 degrees
- Bangalore 40 degrees
- Chennai 45 degrees

Next years these cities will cross 50 degrees. Even AC or fan will not save you in summer.. Why is it so hot ? In last 10 years over 10 crore trees were cut for widening roads and highways. But not more than a lakh trees has been planted by govt. or public. How to make India cool ?Please do not wait for government to plant trees. Sowing seeds or planting trees does not cost much.Just collect seeds of Shatavari, Bel, Peepal, Tulsi, mango, Lemon, Jamun, Neem, Custard Apple, Jack fruit, etc. Then dig two-three inch hole on open spaces, roadside, footpaths, highways, gardens and also in your society or bungalow. Bury

these seeds in each hole with soil and then water them every two days in summer. In rainy season no need to water them. After 15 to 30 days small plants will be born. Please nurture them and ensure they grow big. Let us make this a National movement and plant 10 crore trees all over India. We should stop temperature from crossing 50 degrees.....Please plant maximum trees and forward this message to everyone. Lets distribute saplings as return gifts during functions, birthdays etc.

**Gawade Revannath
(SYBA)**

father : father in law
mother : mother in law
son : son in law
daughter : daughter in law
brother : brother in law
sister : sister in law
wife : ????
She is not in Law..
She Is The Law
Husband : ?????
Follow the Law

THE IRON LADY OF TAMIL NADU – JAYALALITHAA

Iron Lady is our former Chief Minister of Tamil Nadu, Jayalalithaa.

An actress in early ages who later entered into politics – Jayalalithaa proved herself as a firing icon in the history of Tamil Nadu. Born in year 1948, on February 24 – J Jayalalithaa was from Mandya district of Mysore state, which is at present the state – Karnataka. Grown under the guidance of her grandparents and mother's sister in her early ages, Jayalalithaa excelled in her academics and it is astonishing to learn that she won Gold State Award since she came first in 10th standard in Tamil Nadu.

Jayalalithaa was considered as one of the most versatile and successful actresses in Tamil Film Industry. Her dance moves are still admired by many and for her acting she has received various awards. On and all, Jayalalithaa acted in more than 140 films in Tamil, Telugu and Kannada And, she was very

In a male dominant country like India, a woman taking over a high regime is a benchmark in history. One such

proficient in speaking many languages namely including Tamil, Telugu, Kannada, Hindi, Malayalam and English.

When we see her life as a politician, Jayalalithaa had a life mixed with both ups and downs. She was the 11th, 14th, 16th, 18th and 19th chief minister of Tamil nadu. She was the Chief Minister of Tamil Nadu when she died and it is a remarkable fact that she was the only woman to be CM for such a long tenure. She was also the General Secretary of AIADMK (All India Anna Dravida Munnetra Kazhagam).

Jayalalithaa was admitted in Apollo Hospitals since she was affected with some infection. After 75 days of struggle, Jayalalithaa was announced to be dead on December 5, 2016 at 11.30 pm.

A One Day National Mourning was announced by Central Government while Tamil Nadu delclared seven days of mourning. Her body was kept for public view both in Poes Garden and Rajaji Hall. Finally, her body was interred in Marina Beach, Chennai near the grave of M.G. Ramachandran -Former Chief Minister of Tamil Nadu.

**Walke Shubhangi
(TYBA)**

THE BIGGEST STORY OF 2016 : DONALD TRUMP'S ELECTION VICTORY

The billionaire businessman defied the odds and best predictions of all the political

prognosticators as he bested 15 opponents during the Republican primary. Trump then defeated former Secretary of State Hillary Clinton in the most stunning election upset in modern history to become the next president of the United States.

Since tossing his hat into the 2016 ring, experts and analysts continually discounted Trump. The nontraditional candidate rallied average Americans against the establishment, feeding off the polarized country. His unorthodox campaign, as well as promising to build a wall on the Mexican border to keep illegal immigrants out and a proposed ban on all Muslims, stuck a cord with white, working class men and women.

Trump faced push back, not only from Democrats, but from within his own party. Many Republicans, including Mitt Romney and Senator John McCain, were

outspoken in their decisions to withdraw support of the GOP nominee. Some withdrew support after one of Trump's multiple headline-making flubs. Trump faced intense scrutiny over his charity and Trump University, as well as multiple women accused him of sexual assault.

The president-elect criticized the family of a fallen U.S. soldier, and just weeks before the Nov. 8 election, an old video of the New York mogul surfaced in which he describes sexually assaulting a woman.

Swapnal Raut

(F.Y.M.Sc.)

A man in Hell asked Devil: Can I make a call to my Wife ?

After making call, he asked how much to pay.

Devil : Nothing.

Hell to hell is Free.

RIVER PATTERN OF BEED DISTRICT

BHIR DISTRICT IS SITUATED IN THE CENTRE OF THE AURANGABAD DIVISION OF THE STATE between $18^{\circ} 27'$ and $19^{\circ} 27'$ north latitude and $74^{\circ} 49'$ and $76^{\circ} 44'$ east longitude. It has an area of 10,921.8 square kilometres and a population of 1,001,466 with 7 towns and 1,043 villages of which 12 are uninhabited. But for the westward part of the Ashti taluk of the district that projects into the Ahmadnagar district, the shape of the district is broadly that of a trapezium, the northern and the southern sides of which are nearly parallel. It is bounded by Aurangabad and Parbhani districts on the north, Parbhani and Osmanabad districts on the east, Osmanabad district on the south and Ahmadnagar district on the west.

The district derives its name from that of its headquarters town of Bhir, for the origin of which two explanations are given. The town is set in a hollow or a Beel into the scarp of the Balaghat plateau trenched by the Bendsura river, and hence the name of Bhir, the term Beel having undergone this transformation in course of time. As, such a piedmont location provides an abundance of sub-terranean water supplies tapped by unfailing wells, the Persian word

Bhir meaning water might also explain the origin of the name. The area included in the district is for administrative purposes distributed over the two sub-divisions.

Boundaries

The Godavari forms the boundary of the district from the village of Kuranpimpri to Borkhed throughout the northern border. The southern boundary mostly coincides with the course of the Manjra but makes a considerable number of deviations from it, some to the north and others to the south. The southeastern boundary similarly follows the course of the Sina with three deviations away from the river and one only beyond it to include a small stretch to the south of the river in Aurangpur village. Leaving aside the boundaries formed by these rivers the district boundary elsewhere is the result of historic accidents and administrative convenience.

Rivers

All the streams of the district drain into one of the three principal rivers viz., the Godavari, the Manjra and the Sina which run along the northern, southern and south-eastern boundaries of the district. But for the beheaded portions of the proto-Manjra and the proto-

Manjra and the proto-Rena mentioned above, these drainage areas correspond exactly to the three physiographic divisions.

Godavari Tributaries :

The tributaries of the Godavari in order from west to east of their confluences with that river are the Lendi, the Amrita, the Sindphana, the Saraswati, the Gunwati and the Wan.

Lendi :

The Lendi rises in the low hills to the south-west of Chakalamba village and flows northwards passing by that village on its east and after a further flow of 2 kilometres forms the district boundary for a greater part of its course. In its lowermost reach it again flows within the district to join the Godavari.

Amrita :

The Amrita rising further east from the same hills, flows in a general north-easterly course leaving Umapur a kilometre to the north-west of it and flowing by Dhondrai joins the Godavari at Sawleshwar.

Sindphana :

The Sindphana rises in the Chincholi hill at the north-western apex of the Balaghat plateau and flows in a northeasterly course past Amalner. About a kilometre below Chavarwadi

it makes a right-angular turn to follow the trend of a small tributary, the Gana in a north-westerly direction flowing by Hingalwadi and resumes again its north-easterly course, the trend of another tributary, the Belpar below the confluence. After the confluence of another tributary, the Kinha, the Sindphana has a fairly long easterly course up to about Manjlegao, whereafter it flows north-eastwards and northwards to join the Godavari at Kshetra Manj Rath.

Sindphana Tributaries :

The only important tributaries of the Sindphana on its left bank are the Ad, the Belpar and the Kinha in the western part. In the eastern part the tributaries on the left flank flowing from the north are very small sized streams. The Ad rising on the southern slopes of the Chincholi hills flows by Kotan in a north-easterly direction to join the Sindphana below Hingalwadi. The Belpar also rises on the northern slopes of the Chincholi hills to the west of the Ad. After flowing past Hatola, it makes a short sojourn outside into Ahmadnagar district and after re-entering the district flows by Pimpalner to join the Sindphana at Gomalwadi.

Bendsura :

The Bendsura rises near Waghera, 2 kilometres north-west of Limba Ganesh and has a fairly long course on the northern slopes of the Balaghat plateau first flowing northwards and after Kadamwadi eastwards to Pali village, receiving a number of tributaries on both banks comprising a fairly large catchment area of 70.75 sq. miles or 183 square kilometers on the slopes of the plateau. This has been taken advantage of for the Bendsura project. About 8 kilometres below Pali the river flows through Bhir town with a north-north-east course to join the Sindphana. The headward erosion of this comparatively large sized stream must have been so considerable that the watershed to the south has migrated farther south here than at other places.

The Kundalika, called very often by the shortened form Kundka, rises to the north-east of Neknur and flows first in a north-easterly direction and then in an easterly direction up to Nagjheri after which it has a general northerly course to join the Sindphana a few kilometres upstream of Manjlegaon.

Saraswati :

After the Sindphana there are three

tributaries of the Godavari of considerable size, the Saraswati, the Gunwati and the Wanganga. The Saraswati and the Gunwati rise very near each other. The Saraswati flows northwards passing by Hingni, Dindrur and after Belur turns eastwards to join the Godavari.

Gunwati :

The Gunwati flows in a northeasterly course passing by Hiwra to join the Godavari, a kilometre and a half below the Saraswati sangam.

Wan :

The Wan or the Wanganga as it is often called, has its source to the south of Dharur and has a fairly long deeply incised easterly and south-easterly course on the Balaghat plateau it self. It makes an abrupt turn northwards to the north-west of Ambejogai cutting through the scarp and then flows in a north-easterly direction towards the Godavari. Flowing through Ambejogai there is a small tributary of this river viz., the Jayanti nala that meets the river in the opposite direction in the same valley axis. The Rena after a gap continues 10 run through the valley of the Jayanti river but flows eastwards and then southwards to join the Manjra.

Manjra :

The Manjra, sometimes called the Wantra river, rises in the northern edge of the Balaghat plateau a little above Gaurvadi flows first southwards and then south-eastwards right across the plateau towards the opposite side and makes an abrupt right-angular turn to follow the course of a tributary from Sakat.

Chausala:

The Chausala stream rises in the high ground to the west of Limba Ganesh and flows in a general south-easterly direction passing by Borkhed, Chausala and Hingni. Just below the last of these, it joins the Manjra. The soils on its banks have a high lime content and therefore are not suitable for the making of bricks and tiles.

Limba:

The Limba or the Ganesh rises as the name indicates, near Limba Ganesh and flows in a south-easterly direction receiving a few tributary streams from the north flowing due southwards, the last of which is a fairly large sized stream, the Nimgur (Naiknur) river.

Yelambchi:

The Yelamb or Waghi flowing by Yelamb, Waghga Babulgaon and Nandur has

almost a due southerly course throughout.

Babhti:

The Babhti or the Sanvi flowing by Eda, Arangaon and Warapgaon, has a south-easterly course and receives two southerly flowing streams, the first flowing by Sindi and Mhasa Jogi, and the other flowing by Yevta and Jaola.

Kaij:

The Kaij stream, rising to the south-west of Dharur, flows southwards passing by Kaij and joins the Manjra below Sona Sangavi.

Hol:

The Hol stream passing by Hol is having southerly and south-westerly course and joins the Manira at Deola

Rena:

The present Rena river, having its source south of Ambejogai, must have once been a much longer and larger river, the continuation of the upper Wan, as is well testified by the high fertility of the soils of the valley too big for the present river.

Keli:

The Keli rises in the north-western corner of Ashti tahsil draining the slopes of the highest peaks of the district and flows southwards by Pimpalgaon Ghat, Kheil and

Vadgaon to join the Mehekri just outside the district.

Kambli:

The Kambli rises on the gently sloping south face of the Balaghat Dongar above Sawargaon in the district and flows in a general south-south-west direction passing by Gahukhel, Hivra, Pimparkhed, Dhanora and Takli and joins the Mehekri opposite the Nanda.

Keri:

The Keri rises to the east of the Kambli in the same hills but outside the limits of the district and flows southwards to join the Kari.

Bokdi:

The Bokdi drains the western slopes of the Chincholi plateau and flows in a south-westerly course as far as Jalgaon and thereafter in a nearly southerly course joins the Mehekri a few kilometres upstream of its confluence with the Sina.

Talwar:

The Talwar rises on the western slopes of the Bhir plateau and passes by Brahmangaon and Ashti to join the Sina above Kharkat. Small Tributaries: Besides the Mehekri, the Talwar and the Inchana, there are a number of small

tributaries flowing into the Sina within the limits of the Bhir district, all draining the western slopes of the low hills bordering the Mehekri on its west in a south-westerly direction into the Sina of which the Khalki and the Loni Nala alone are of some size.

Dr. Uddhav Chavan
(Dept. of Geography)

Chotu: Mummy tu mala khota sangitala....

Mom: I told to u every time please speak in English.

Chotu : Ok Mom u lied to me.

Mom : When my son. ?

Chotu : U said that my younger sis is an angel.

Mom : Yes, she is

Chotu : So why didn't she fly when I threw her from our balcony.

Mom : Kutrya...haramkhora Melya...Kutha fekla porila ????.

Chotu: relax mom...was just checking if u still talk in English with me..

Harsha Katariya
(FYB.Com)

स्वतः सापडत नस्तेल तद्...

स्वतःचा स्वता-

स्वतःच तयाच करा...

‘‘मराठी विभाग अहवाल’’

मराठी विभागाच्यावतीने वर्षभरात विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात येते. मराठी वाडमय मंडळाच्यावतीने ‘भित्तीपत्रक’ चालवले जाते. ‘भित्तीपत्रक’ हा विद्यार्थी मनाचा आरसा आहे. यामध्ये चारोळी, निवडक लेख, कविता, कथा, म्हणी, वाक्यप्रचार, विनोदी किस्से इत्यादींचा समावेश असतो. विभागामार्फत वादविवाद, प्रश्नमंजुषा, वत्कृत्व स्पर्धा, व काव्यवाचन स्पर्धेचे आयोजन करून विद्यार्थ्यांना पारितोषिके दिली जातात. २७ फेब्रुवारी हा दिवस जागतिक मराठी भाषा दिन व कविवर्य तात्यासाहेब उर्फ कुसुमाग्रज यांचा जन्मदिवस म्हणून साजरा केला जातो. भाषा दिनाच्या सप्ताहामध्ये कविसंमेलन, चर्चासत्र, परिसंवाद, पाककला व महेंदी स्पर्धा घेऊन विद्यार्थ्यांना बक्षिस दिले जातात. मराठी विभागात विभाग प्रमुख प्रा.डॉ. अनिल गर्जे, प्रा.श्रीमती बोबे एस.डी. प्रा. हारकर डी. बी. कार्यरत आहेत.

१) प्रा.डॉ. अनिल गर्जे – प्रा. डॉ. अनिल गर्जे हे पी.एच.डी.चे संशोधक मार्गदर्शक आहेत. त्यांच्यामार्गदर्शनाखाली आठ विद्यार्थी संशोधन कार्य (पी.एच.डी.) करत आहेत. आठ पैकी दोन विद्यार्थ्यांनी आपले संशोधन प्रबंधाचे कामकाज पुर्ण कोरे आहे. तसेच सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,

पुणे विद्यापीठाचे एम.फिल व पी.एच.डी. चे बहिःस्थ परिक्षक म्हणून कामकाज केले आहे. अ.नगर महाविद्यालयाच्या एम.फिल. व पी.एच.डी. विद्यार्थ्यांसाठी गेस्ट चेकचरर म्हणून नियुक्ती झालेली आहे. विद्यापीठाच्या ३२/५ कमिटीचे सदस्य व मराठी विषयाचे विषयतङ्ग म्हणून ते कार्यरत आहेत. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या अंतरराष्ट्रीय परिषदेत १२, १३ व १४ जानेवारी २०१७ रोजी सहभाग व निबंधवाचन दि. २७ व २८ जानेवारी २०१७ रोजी दिलीप वळसे पाटील महाविद्यालय निमगाव सावा जि. पुणे येथे प्रथम सत्राचे अध्यक्ष म्हणून कामकाज पाहिले. शिवछत्रपती जुन्नर येथील महाविद्यालयात राज्यस्तरीय चर्चासत्राचे समारोपाचे प्रमुख पाहुणे म्हणून पद भुषविले. २३ व २४ सप्टेंबर २०१७ रोजी ‘यशवंतराव चव्हाण’ व्यक्ती आणि वाडमय या विषयावर निबंधवाचन न्यु आर्ट्स, कॉमर्स अॅण्ड सायन्स कॉलेज शेवगाव येथे ‘समर्थाच्या साहित्यातील जीवनमुल्ये विचार’ या विषयावर शोधनिबंध वाचन तसेच एन.एस.एस. शिबीरात ‘व्यक्तीमत्व विकास, ग्रामस्वच्छता, आरोग्य, हागणदारीमुक्त’ या विषयावर अनेक व्यख्याने दिली. पर्यटन विभाग महाराष्ट्र शासन शाखा अ.नगर

‘‘हिंदी विभाग अहवाल’’

यांच्यावतीने २०१७ चा आदर्श प्राध्यापक पुरस्कार.

२) प्रा. श्रीमती बोम्बे एस.डी. -

महाविद्यालयाच्या सांकृतिक कार्यक्रमात सहभाग. काव्यवाचन, वत्कृत्त्व स्पर्धेचे आयोजन. परिक्षक म्हणून कामकाज. राज्यस्तरीय राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात सहभाग व निबंधवाचन. मुलींसाठी रांगोळी, संगितखुर्ची, पाककला, मेहंदी इत्यादी स्पर्धेचे आयोजन केले.

३) प्रा. हारकर डी.बी. -

महाविद्यालयाच्या संस्कृतिक कार्यक्रमात सहभाग. वर्षभरातील विविध समित्यांचे सदस्य म्हणून कामकाज. राज्यस्तरीय राष्ट्रीय चर्चासत्रात सहभाग व निबंधवाचन ‘भित्तीपत्रकाचे’ अध्यक्ष म्हणून उत्कृष्ट कामकाज. विद्याथर्यांच्या कलागुणांना वाव देण्यासाठी वर्षभर भित्तीपत्रक चालविले जाते. वाद-विवाद काव्यवाचन स्पर्धाचे संयोजन. विविध महाविद्यालयात वत्कृत्त्व, वाद-विवाद स्पर्धाचे परिक्षक म्हणून कामकाज दि. २७ व २८ जानेवारी २०१७ रोजी दिलीप वळसे पाटील महाविद्यालय निमग्नावसावा येथे ‘अभ्यासक्रम दशा व दिक्षा’ या विषयावर निबंधवाचन पी.एच.डी. चे संधोधन कार्य प्रगती पथावर आहे.

प्रा. अनिल गर्जे

(मराठी विभाग प्रमुख)

हिंदी विभाग में प्रथम वर्ष बी.ए., B.Sc.; B.Com के छात्रों का स्वागत समारंभ का आयोजन किया. इस समारोह का आयोजन विभाग के पुराणे छात्रोंने कर सफलता प्राप्त की।

छात्रों की अध्ययन के प्रती रुची बढ़ाने के लिए विभाग के अध्यापक प्रयत्न रत रहते हैं। साथ ही हिंदी दिवस के उपलक्ष में अतिथी प्राध्यापक डॉ. पटेल एम.आर.जी को निमंत्रित किया। उन्होंने हिंदी भाषा छात्रों को किस विभाग में रिक्त स्थान है। इसकी जानकारी दी।

हमारे विभाग में डॉ. चौधरी के बी डॉ. काजी, प्रा. लबडे आदी कार्यरत हैं।

छात्रों की उन्नती के लिए हमार विभाग सदैव अग्रेसर रहता है। पदवी के साथ पदव्युत्तर विभाग के छात्रों का भी योगदान महत्वपूर्ण रहा है।

प्रा.डॉ. विष्णु गव्हाणे
(हिंदी विभाग प्रमुख)

Argument between British and Indian.
British: we spoiled ur mother land for
200 yrs
"hahaha"
India:- "hahaha"
we r spoiling your mother tongue daily
"hahahahahaha"

Department of English

Annual Report 2016-17

The Department of English carried out two meetings in the academic year 2016-17 discussing various issues like admission and result of BA/ B.Com/ B.Sc. The results of FY/SY/TYBA (English Optional) was excellent. Prof. Kamlakar Bhat of Dept. of English, Ahmednagar college, Ahmadnagar visited the department on 20th Dec.2016.

Prof. Gawali. N.T

- 1) Qualified Maharashtra state Eligibility Test (SET) conducted by S.P Pune University on 7th Sept. 2016. He also qualified Andhra Pradesh (SET) exam on 10th Dec.2016 conducted by Andhra University Visakhapatnam.
- 2) Presented paper in National level seminar on Marginalized literature on 27-28 Jan.2017 at D.R.A.S. College , Pathardi, Ahmednager, entitled Rudaali: The saga of suffering.
- 3) Attended state level seminar on Emerging Trends and Application in Computer and I.T.' on 3-4 Feb. 2017 at New Arts,Com. & Sci. College,

Ahmednager.

- 4) Participated in D-CAS at A.D college, Kada in Oct. 2016

Prof. Karale N.G.

- 1) Presented & published research paper on 'Depreciation of Women in Vijay Tendulkar's silence! The court is in Session' on 27-28 Jan.2017 at S.M.D.M. Mahavidyalaya, Kalamb, Osmanabad

- 2) Participated in D-CAS at A.D College, kada, in oct.2016

Prof. Kalayankar. A. S.

- 1) Presented & Published research paper on 'The Journey of Literature into Films' on 27-28 Jan.2017 at S.M. D.M. Mahavidyalaya, Kalamb, Osmanabad

- 2) Participated in D-CAS at A.D College, kada, in oct.2016

**Prof. Narendra Gawali
HOD, English**

राज्यशास्त्र विभाग

गांधी महाविद्यालयातील राज्यशास्त्र विभागामार्फत वर्षभर विविध उपक्रम आयोजीत करून विद्यार्थ्यांमध्ये या विषयाची रुची निर्माण केली जाते. या विभागामार्फत वर्षभर विविध महापुरुषांच्या जयंती व पुण्यतिथी साजन्या केल्या जातात. व त्यावर आधारीत विविध व्याख्यानमाला आयोजीत करून महापुरुषांचे सामाजिक, राजकिय, योगदानाचे महत्व विद्यार्थ्यांना सांगितले जाते. विद्यार्थी हा भविष्यकाळामध्ये भारतीय लोकशाहीचा व भारतीय समाजव्यवस्थेचा एक भक्तम नागरिक निर्माण करण्यासाठी, विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगिण विकासासाठी राज्यशास्त्र विभागामार्फत वेगवेगळे उपक्रम वर्षभर राबवले जातात. समाजातील ज्वलंत प्रश्नांवर वाद-विवाद स्पर्धा आयोजीत करून विद्यार्थ्यांचे समउपदेशन घडवून आणले जाते.

राज्यशास्त्र विभागामार्फत वर्षभरामध्ये विविध विषयातील तज्ज्ञ अभ्यासू मार्गदर्शक बोलावून विद्यार्थ्यांना सर्वांगीन ज्ञान संपादीत करण्यासाठी व्याख्याने आयोजीत केली जातात.

राज्यशास्त्र विभागामध्ये प्रा. गोंदकर तु.द. व प्रा. डॉ. तळेकर सी.के. असे दोन सहाय्यक प्राध्यापक कार्यरत असून प्रा. गोंदकर तु.द. हे

विभाग प्रमुख म्हणून काम पाहतात. नुकताच त्यांनी पी. एच.डी. साठी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठामध्ये शोध प्रबंध सादर केला आहे. वर्षभरामध्ये वेगवेगळ्या महाविद्यायामध्ये वेगवेगळ्या महाविद्यालयांनी आयोजित केलेल्या राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रामध्ये परीसंवादामध्ये दोन्ही प्राध्यापकांनी आपला सहभाग नोंदवून निबंध वाचन केले आहे.

राज्यशास्त्र विभागातील प्रा.डॉ. तळेकर सी.के. यांना दि. २६/३/२०१७ रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठाने “महाराष्ट्रातील ग्रामिण स्थानीक स्वराज्य संस्थेत मलिंचा ५०% सहभाग बीड जिल्ह्याचा विशेष अभ्यास” या विषयावर राज्यशास्त्र विषयांतर्गत पी.एच.डी. ही बहुमोल पदवी बहाल केली आहे.

प्रा. गोंदकर तु.द.

(राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख)

“समाजशास्त्र विभाग”

महाविद्यालयात समाजशास्त्र विभाग

१९९६ पासून कार्यरत असून समाजशास्त्र विभागातर्फे विद्यार्थ्यांसाठी विविध कार्यक्रमाचे आयोजन केले जाते. नियमित अभ्यासक्रमाचे बरोबरच स्पर्धा परिक्षासाठी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्यासाठी अतिरिक्त तासीका घेतल्या जातात. समाजशास्त्र विभागात प्रा. भोसले यांनी शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७ मध्ये डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ येथे आयोजित समाजशास्त्र विषयाचा रिफ्रेशर कोर्स पूर्ण केला तसेच २७ सप्टेंबर २०१६ रोजी सुंदरराव साळुंके महाविद्यालय माजलगाव आयोजित शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या या विषयावरील राष्ट्रीय चर्चासत्रात भारतातील सामाजीक विषमता आणि अनुसुचित जाती जमातीच्या समस्या या विषयावर शोधनिबंध सादर केला दि. ७ मार्च २०१७ रोजी वैद्यनाथ महाविद्यालय परळी, जि. बीड येथे आयोजित राजर्षी शाहू महाराजांची आरक्षण विषयक भूमिका या विषयावर शोधनिबंध सादर केला.

प्रा. भोसले शिवाजी
(समाजशास्त्र विभाग प्रमुख)

‘लोकप्रशासन विभाग अहवाल’

लोकप्रशासन विभाग हा महाविद्यालयातील एक महत्वपूर्ण विभाग आहे. दरवर्षी प्रमाणे याही वर्षी विभागाने यशाची उज्वल परंपरा कायम ठेवली आहे. या विभागामार्फत विद्यार्थ्यांना विविध ठिकाणी प्रत्यक्ष भेटी देऊन प्रशासकिय कार्ये कशी चालतात याविषयी माहिती देण्यात येते. विद्यार्थ्यांचे कौशल्य विक सीत क रण्यासाठी चर्चा, से मिनार विभागामार्फत आयोजित केले जातात. यामुळे विद्यार्थ्यांच्या सुम गुणांना वाव मिळण्यास मदत होते. याबरोबरच लोकप्रशासन हा विषय स्पर्धापरिक्षा – साठी महत्वाचा असल्यामुळे विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परिक्षकांसाठी कशी तयारी करावी याविषयी सखोल मार्गदर्शन करण्यात येते. दरवर्षी विविध महाविद्यालयामध्ये होणाऱ्या चर्चासत्रास परिषदेस आणि विविध महाविद्यालयीन स्तरावरील आयोजित कार्यक्रमामध्ये सहभागी होण्यासाठी प्रोत्साहन देण्यात येते.

१) डॉ. मगर एस.आर. यांनी दि. ८/४/२०१७ रोजी सोनुभाऊ बसवंत कॉलेज ऑफ आर्ट्स् अॅण्ड कॉमर्स शहापूर येथे झालेल्या आंतरराष्ट्रीय परिषदेमध्ये "Issues in Agricultural Economy" या शोधनिबंधाचे वाचन केले.

प्रा. मगर श्रीकांत (लोकप्रशासन विभाग प्रमुख)

अर्थशास्त्र विभाग

सन २०१६-१७ या शैक्षणिक वर्षात अर्थशास्त्र विषयाच्या विद्यार्थ्यांसाठी महाविद्यालयामध्ये प्राचार्य प्रा.डॉ. ज.मो. भंडारी यांच्या मार्गदर्शनानुसार आम्ही अर्थशास्त्र विभागात विविध उपक्रम राबविले आहेत. त्यामध्ये कात्रण फाईल, संशोधन प्रकल्प अहवाल, लेखन इत्यादीचा प्रामुख्याने समावेश होतो. तसेच या विभागाद्वारे स्पर्धात्मक युगाकडे रोजगाराच्या संधी, उद्योजकता, कृषी अर्थशास्त्र, औद्योगिक अर्थशास्त्र, बैंकिंग प्रणाली जागतिकिकरणाचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवर झालेले परिणाम इत्यादी विषयावर या वर्षामध्ये मार्गदर्शन व संवाद घडून आणला आहे.

डॉ. मदन मार्कडे, डॉ. अशोक देवकर, प्रा. निवृत्ती नाळवटे, प्रा संजय झांजे, डॉ. वाघुले, डॉ. अशोक माळशिखरे, प्रा मिरा नाथ इत्यादींनी अर्थशास्त्र विभागातील भारतातील शेती आणि सिंचन, प्रत्यक्ष परकिय थेट गुंतवणूक, आंतरराष्ट्रीय व्यापार धोरण भारतीय चलन आणि धोरण, भारतीय आर्थिक निती, भारतीय बँका, भारतीय चलन, भारतीय बैंकिंग आणि उपयुक्तता या विषयावर मार्गदर्शन केले.

आज जगात ज्या अनेक घडामोडी घडत आहेत. त्याचे आव्हान आपण स्विकारले पाहीजे

म्हणून या महाविद्यालयातील अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख प्रा.डॉ. अशोक कोरडे व प्रा.डॉ. आणणासाहेब शेळके यांनी विभागीय राज्यस्तरीय आंतरराष्ट्रीय सेमिनार, वर्कशॉप व कार्यशाळेमध्ये सहभाग व पेपर लेखन व वाचन केले आहे.

महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांसाठी सामाजीक सहलीचे नियोजन केले. सुपा एम.आय.डी.सी. (पुणे), राळेगण सिद्धी व हिवरेबाजार येथे विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष अनुभव व झालेला ग्रामिण विकास पहावयास मिळाला. समाजसेवक आदरणीय मा. अण्णा हजारे यांनी विद्यार्थ्यांशी जवळजवळ २ तास मार्गदर्शन व संवाद केला. विद्यार्थी व मी त्यांचे विचार एकूण भारावून गेलो. तसेच सुपा येथे जैविक तंत्रज्ञान संदर्भात मार्गदर्शन करण्यात आले. सामाजीक कामे केल्याने कसा विकास घडून येतो हे निर्दर्शनास आले.

आमच्या महाविद्यालयात अर्थशास्त्र विषयाचे प्रा. आणणासाहेब शेळके यांना डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठाची विद्यावावस्पती पदवी प्रदान करण्यात आली. त्यांनी मराठवाड्यातील रोजगार हमी योजनेचा दारीद्रय निर्मूलनावर झालेला परीणामाचे चिकित्सक अध्ययन या विषयावर अध्ययन केले.

प्रा. डॉ. अशोक कोरडे
(अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख)

शारीरिक शिक्षण विभाग

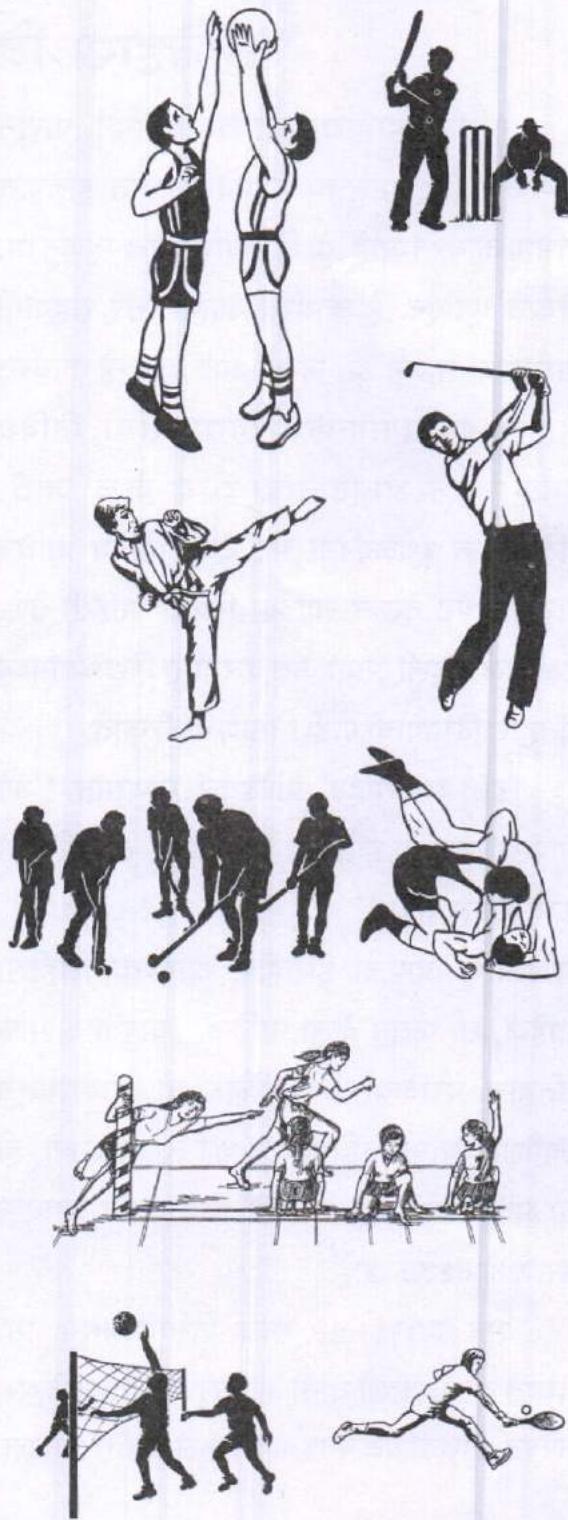
दरवर्षी प्रमाणे सन २०१६-१७ मध्येही शा.शिक्षण विभागाने क्रीडा क्षेत्रात चमकदार कामगिरी केली. शारीरिक शिक्षण विषयाचा निकाल ९५% लागला. असून बहुसंख्य विद्यार्थी प्रथम श्रेणीमध्ये उत्तीर्ण झाले आहेत..

सन २०१६-१७ मध्ये डॉ.बा.आ.म. विद्यापीठ व अ.जै.वि. प्रसारक मंडळ, गांधी महाविद्यालयाचे विद्यामाने आंतरमहाविद्यालयीन बास्केटबॉल स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. त्यामध्ये मुला-मुलींच्या २० संघांनी भाग घेतला होता. या स्पर्धेमध्ये गांधी महाविद्यालयाच्या संघाने विद्यापीठात प्रथम क्रमांक मिळवला. या खेळांडूना प्रा.डॉ.जमीर सर्यद यांचे मार्गदर्शन लाभले.

या स्पर्धेमधून गांधी महाविद्यालयाच्या पाच खेळांडूंची निवड झाली. इरकर सचिन, खरात अक्षय, धनवटे सागर, धोत्रे मनोज, गवळी शुभम या खेळांडूंचीविद्यापीठ संघामध्ये निवड होऊन जंयपूर येथील स्पर्धेमध्ये उत्कृष्ट कामगिरी केली.

तसेच खेळांडूंची परभणी येथे झालेल्या महाराष्ट्र राज्य क्रीडा महोत्सव बास्केटबॉल स्पर्धेत रौप्यपदक मिळविले.विद्यापीठ संघास गांधी महाविद्यालयाचे प्रा.डॉ. सर्यद जमीर सर मार्गदर्शक लाभले.

प्रा. डॉ. जमीर सर्यद
(शारीरिक शिक्षण विभाग प्रमुख)

इतिहास विभाग अहवाल

गांधी महाविद्यालयाच्या स्थापने पासून म्हणजे १९९६ पासुनच महाविद्यालयात इतिहास विभाग कार्यरत आहे. या विभागाचे प्रमुख म्हणून प्रा. विधाते एन.एन. हे कार्यरत आहेत. तर सहयोगी प्राध्यापक म्हणून डॉ. जोशी आर. एल. हे कार्यरत आहेत. विभागामार्फत विद्यार्थ्यांना विविध उपक्रमातून ज्ञानदानाचे कार्य केले जाते. ऐतिहासिक स्थळकांना भेट देणे, विविध प्राचिन वास्तूंना भेट देऊन त्यांच्या विषयी माहिती देणे. शैक्षणिक सहली आयोजित करताना विद्यार्थ्यांमध्ये इतिहास विभागाची गोडी निर्माण केली जाते.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर म्हणतात “जो आपला स्वतःचा इतिहास विसरतात, तो इतिहास घडवू शकत नाही.”

या प्रमाणे आपला इतिहास आपणच लिहीला पाहिजे, तो जतन केला पाहिजे. यापुर्वी आपला इतिहास परकियांनी लिहीला. तो आकसातून लिहीला. त्यामुळे इतिहासाचे पुर्ण लेखन करणे, ही काळाची गरज आहे. याकामी विद्यार्थ्यांचे योगदान असणे आवश्यक आहे.

सन २०१६-१७ मध्ये विभाग प्रमुख प्रा. विधाते व डॉ. जोशी यांनी अखिल महाराष्ट्र इतिहास परिषद, पाठर्डी येथे पेपर वाचन केले. तसेच अखिल

भारतीय जैन संघटनेचे कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, वाघोली येथे पेपर वाचन केले. त्याच प्रमाणे वैद्यनाथ महाविद्यालय परळी येथील चर्चा सत्रात सहभाग नोंदवला. या विभागातील डॉ. जोशी आर. एल. हे शोधांकन या त्रैमासिक रिसर्च जरनलचे संपादक आहेत. प्रा. विधाते यांची डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ अंतर्गत भारतीय आणिबाणीची ऐतिहासिक मिमंसा या विषयावर संशोधनाचे काम प्रगती पथावर आहे.

प्रा. विधाते एन.एन.
(इतिहास विभाग प्रमुख)

लाखो क्षण अपूर्ण पडतात
आपल्याला दिशा देण्यासाठी,
आपली एक चूक कारणीभूत ठरते
ते दिशाहीन करण्यासाठी,
किती कष्ट घ्यावे लागतात
यशाचे शिखर चढण्यासाठी,
क्षणभर गर्व कारणीभूत ठरतो
वरून खाली पडण्यासाठी.

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

Annual Report 2016-17

Introduction:

The department of Geography was started since establishment of the college in 1996. The under graduate department of Geography started working at the town of Kada from 1996. At the initial stage department was established with two lecturers. Being a part of Arts faculty the department trains students for the Bachelor Degree in the Arts streams. Today, it has a devoted academic community, committed to high standards of teaching. Both, theory and practical courses are being conducted at special levels. The courses belong to either physical or human Geography. As a part of the practical course, the department organizes study tours at different places of Geographical interest. The department's commitment to basic and applied teaching encourages students to go for higher education as well as research activities. Besides, Geography is one of the major subjects in various competitive examinations and hence, students find it useful in the study of those examinations.

The department has a well-equipped Geography lab. Tracing tables, raised maps, surveying instruments, Survey of India Topo-sheets, wall maps, weather maps, charts, models, weather instruments, computer with internet facility and essential furniture is available in the laboratory. "*The Deccan Geographer*", "*Bhugolsanshodhak*" and "Shodhankar" are available in the central library. The department offers a degree course (B.A. in Geography) at undergraduate level and M.A. in Geography from 2017-2018. The student can choose Geography as a special subject in the Third year of this course.

Along with the conventional methods of teaching, multimedia projector, Geographical models, internet, maps, Charts are used for making the teaching more effective. Village survey and study tours are organized to provide the realistic knowledge to the students. Open discussions and feedback from the students provide further scope for up gradation. In addition to class room

learning, tours, excursions, library, internet, computers, seminars are the other means of learning in the department. The continuous evaluation process through group discussion, seminar, assessment of journals and tour reports is very much helpful to know the subject knowledge of students.

Goals & Objectives of the Department:

Geography is taught within the Social Sciences Department equipped with computer and a visualise Geography teaching at Gandhi College aims to provide opportunities to:

- ❖ Stimulate every student's interest in their surroundings and the impact humans have on their environment
- ❖ Encourage every student's to investigate and appreciate the beauty of the world around them
- ❖ Inspire every student's to become global citizens by exploring their own place in the world and their responsibilities to other people, to their environment and to the sustainability of the planet

❖ Bring the geographical awareness among the masses, for application of Geographical knowledge to sort out their day to day problems.

A variety of teaching methods are used by members of staff within the department to help encourage students to achieve these aims, including whole class discussion, group work and the use of ICT.

Student Profile 2016-17:

This year 48 students in FYBA, 39 students in SYBA and 27 students admitted in TYBA. The students of TYBA Geography arranged a function to welcome the FYBA students by expressing a sense of belongingness and cohesiveness in the department.

Geography Students Association:

Formation of "Geography Students Association" every year is a routine activity of our Department. We elect three students representative from each class to comprise the executive body of the association. This year, Yadav Deva Vishnu from T.Y.B.A, Miss. Kardile Rajshri Ashok from S.Y.B.A. and Bansode Shubham Suresh from F.Y.B.A, were elected, unanimously as the secretaries of the

association for their respective class. The departmental head governs the association as the Ex-office chairman. This association helps to conduct or organise various activities.

Participation in workshops and Conference:

Special efforts for the, professional and personal development of teachers, plays an important role in imparting quality education. Principal, Dr. J. M. Bhandari a Man of vision and action is generous and considerate in permitting and providing the facilities for faculty improvement. The information given above is a crystal clear image of the same.

Publication, conference & Seminar attended:

	Conference	Seminar	Workshop	ISBN	ISSN
Dr. Udhav Eknath Chavan	01	02	-	02	02
Dr. Sanjay Mahadev Shinde	01	-	-	-	-

Celebration of special days:

Giving and receiving complements plays a very important role in maintaining healthy interpersonal relations. Our dept. gives a crucial importance to entertainment also. By arraigning short but sweet programmes such as, independence day, Geography day, Population day, Environmental day, makarsankraman, Republic day, youth day, etc.

Everybody showers well wishes and compliments to each other. Which help to create the student friendly environment in the department.

At the end of academic year farewell function was arranged by the SYBA students to give the best wishes to TYBA students. So many students shared their views and explained their experience about what they have achieved in the department. This detailed but not an exclusive report shows that whatever success we have achieved, is only because of the open mindedness and generosity showered on us by our beloved principal Dr.J.M. Bhandari. We are highly indebted for the co-operation, guidance and autonomy given by him. We must express our sense of gratitude and sincere thanks to him.

Dr.Uddhav E. Chavan
Head of department

गेलेल्या क्षणांसाठी
झुरत बसण्यापेक्षा
समोर असलेलं आयुष्य
भरभरन जगा.

क्रीडा विभाग

१९९६ मध्ये गांधी महाविद्यालयात क्रीडा विभागाची स्थापना झाली. महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून क्रीडा विभागाने महाविद्यालयाचे नाव विद्यापीठ क्षेत्रात झळकवले आहे. गांधी महाविद्यालयाच्या क्रीडा क्षेत्राने खेळांडूना देशी-विदेशी खेळाची सुविधा निर्माण करण्यासाठी प्रयत्न करत आहे. त्यासाठी अनेक क्रीडागणे अद्ययावत रितीने तयार करण्याचे कार्य संस्था व महाविद्यालय करत आहे.

महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून १५५ वेळा महाविद्यालयाचे संघ विविध खेळामध्ये सहभागी झाले आहेत. महाविद्यालयाचे अनेक खेळांडू अंथलेटिक्स, बास्केटबॉल, हॅंडबॉल इ. क्रीडा प्रकारामध्ये राज्य स्तरावर व राष्ट्रीय स्तरावर सहभागी होऊन महाविद्यालयाचे व संस्थेचे नाव गौरवावीत आहेत.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ औरंगाबाद व गांधी महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने आतापर्यंत अनेक सामन्यांचे यशस्वीरित्या आयोजन केले आहे. ते खालील प्रमाणे :

१९९८ - हॅंडबॉल

२००७ - बास्केटबॉल महाविद्यालयीन व शालेय

२०१३ - बास्केटबॉल

२०१३ - आर्चरी

२०१६ - बास्केटबॉल

क्रीडा विभागाच्या वतीने खालील विविध कार्यक्रम वर्षीर राबवले जातात.

१. १५ ऑगस्ट - स्वातंत्र्य दिन

२. २६ जानेवारी - प्रजासत्ताक दिन

३. २१ ऑगस्ट - क्रीडा दिन

४. १७ सप्टेंबर - मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिन

५. १ मे - महाराष्ट्र दिन

६. २३ ऑगस्ट - विद्यापीठ वर्धापन दिन

७. १४ जानेवारी - विद्यापीठ नामविस्तार दिन

महाविद्यालयाच्या वतीने क्रीडा प्रशिक्षण वर्गाची सोय केली जाते. दिवाळी वर्ग व उन्हाळी वर्ग घेतले जातात.

आतापर्यंत महाविद्यालयाच्या संघाने विद्यापीठ स्तरावर अनेक क्रीडा प्रकारात विजेते व उपविजेते पद मिळवले आहे. त्यामध्ये बास्केटबॉल, हॉलीबॉल, कबड्डी, कुस्ती, अंथलेटिक्स आदिंचा समावेश आहे. २०१६-१७ मध्ये महाविद्यालयाचे अनेक खेळांडू विविध क्रीडा प्रकारात सहभागी झाले आहेत.

वाणिज्य विभाग

क्रीडा विभागाच्या वतीने खेळांडूसाठी :-

१. इनडोअर हॉल
२. सुसऱ्य जिमखाना
३. कॉन्फरन्स हॉल
४. विविध स्पर्धाचे आयोजन

तसेच इतर प्रकारच्या योजनांचा आराखडा आखून झाला आहे. अशा प्रकारे क्रीडा विभागाची क्रमवारीने प्रगती होत आहे.

प्रा.डॉ. युनिल पंढरे

(क्रीडा विभाग प्रमुख)

जेव्हा एखादा माणूस
यशस्वी होतो तेव्हा
अनेक अनोळखी लोक
त्यांच्या सोबत
जवळकी
साधायला बघतात,
पण तोच माणूस
अपयशी झाला
तर जवळचे लोक युद्धा
अनोळखी होतात.

सन १९९६ पासून महाविद्यालयात वाणिज्य शाखा कार्यरत आहे. २०१६-१७ या शैक्षणिके वर्षामध्ये वाणिज्य शाखेने उल्लेखनीय कार्य केले आहे. या शाखेच्या विद्यार्थ्यांना नोकरीच्या अनेक संधी उपलब्ध करून देण्यासाठी वाणिज्य विभागाचा प्राध्यापक वर्ग सदैव दक्ष असतो. दरवर्षी विद्यार्थ्यांचे हीत लक्षात घेऊन परिसंवाद, चर्चासित्रे यांची आयोजन या विभागामार्फत केले जाते.

यावर्षी कॉमर्समधील विविध करिअरच्या संधी विद्यार्थ्यांना माहित करून देण्यासाठी अहमदनगर येथील इन्स्टिट्युट ऑफ कॉमर्स अकाउंटिंग (ICA) चे मॅनेजर मा. जितेंद्र खेलानी व त्यांचे सहकारी मा. प्रकाश बेरड यांना आमंत्रित करण्यात आले होते. त्यांच्या मार्गदर्शनाचा विद्यार्थ्यांना खूप फायदा झाला असे विद्यार्थ्यांच्या Feedback वरून लक्षात येते.

वाणिज्य शाखेतील सन्मानित (CA) चार्टड अकाउंट ही पदवी घेताना ग्रामिण भागातील विद्यार्थ्यांना येणारी अडचणी, वाटणारी भिती दूर करण्यासाठी मा. निलेश नाथ यांना बोलवण्यात आले होते. त्यांच्या मार्गदर्शनाचा विद्यार्थ्यांना खूप फायदा झाला. निलेश नाथ हे वाणिज्य विभागाचे माजी विद्यार्थी आहेत.

Department Of Chemistry

या वाणिज्य विभागात तीन प्राध्यापक कार्यरत आहे.

१. प्रा.डॉ. मार्कडे मदन रामभाऊ,
२. प्रा. गोरक्षनाथ बापुराव शिंदे
३. प्रा.श्रीमती मिरा नाथ

वरील तीनही प्राध्यपकांचे संशोधनपर लेख विविध राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय परिषदामधून तसेच जर्नल मधून प्रसिद्ध झाले आहेत.

प्रा.डॉ. मार्कडे एम.आर.

(वाणिज्य विभाग प्रमुख)

पाण्यासारखे जगा,
कुण्ठाळीही मिळा मिसळा,
एकरूप ठ्ठा पण
स्वतःचं महत्व कमी
होऊ देऊ नका
जगाला काय आवडतं
ते करू नका
तुम्हाला जे वाटतं
ते करा.

Chemistry department is one of the biggest department in our college. This department is running post-graduate course in organic chemistry. Department has well equipped laboratories with different practical instruments & apparatus such as spectrometer, Photometer, PH meter, Digital refractometer, U.V chamber, colorimeter, conducto meter, flame photometry, turbidity meter & much more.

Department having separate laboratories for graduate & post-graduate practical work in carried out. In Department some research work is also progress is Graduate & post-graduate classes are conducted for they & practical work in the department. The strength of student the year 2016-2017 is as follows.

Sr. No.	Name Class	Strength of Students
1.	B.Sc 1 st Year	152
2.	B.Sc 2 nd Year	124
3.	B.Sc 3 rd Year	120
4.	M.S.C Part	41
5.	M.S.C Part	25

These are nine faculty member & prof .**Doke R.B.** in heading of department.

- 1) **MR. DOKE R.B.**
(M.Sc .M.Phill) Asst .prof.
- 2) **MR. Konikar K.N.**
(M.Sc .M.Phill) Asst .prof.
- 3) **DR. Deshmukh S.R.**
(M.Sc .Ph.D) Asst .prof.
- 4) **MR. Jagdale S.M.**
(M.Sc .M.Phill) Asst .prof.
- 5) **MR. Katariya A.P.**
(M.Sc .NET) Asst .prof.
- 6) **MR. Desai R.D.**
(M.Sc) Asst .prof.
- 7) **MR. Dhage S.S.**
(M.Sc) Asst .prof.
- 8) **MR. Rohokale R.S.**
(M.Sc) Asst .prof.
- 9) **M.R Dhalpe G.S.**
(M.Sc .CET) Asst .prof.

Following non-teaching members are also working in the department.

- 1) **Shri. Lomate S.I.** (M.SC .Chem.)Lab .Asst .
- 2) **Shri .Bhosale D.B** (M.A.) Lab .Asst .

3) **Shri. Saharshrabadde K.P** (M.Lib)
Lab .Asst .

In future the department in starting some basic course & research work for student .project work for post-graduates students is also conduct in the department.

Prof .Doke R.B. (H.O.D) , Prof. Konikar K.N. , Prof. Jagdale S.M & Prof. Katariya A.P Attends Two day state level seminar at Mathma Phule senior college ,Mirajgaon ,Tal-Karjat Dist-Ahmednagar .The topic of seminar is 'spectroscopic methods in determination of organic molecules '.They all also attended Two days national continence at Shri. Chhatrapati shivaji mahavidyalya Shrigonda,

Tal-Shrigonda,Dist- Ahmednagar on the subject 'Receut advance in spectroscopic methods for structure determination.

Academic Activities - Dr. S.R. Deshmukh

- 1) Published 6 research Paper - 2 in National Journals, 4 in International

DEPARTMENT OF ZOOLOGY

Journals.

- 2) Attended 3 National Conference & Presented Paper in Same.
- 3) Conducted and organized educational visit to Abhishek Enterprises Pvt.Ltd at Supa, Ahmednagar for M.Sc. - 1 Student
- 4) Organized & Conducted visit to Ralegan Siddhi & Hon. Anna Hazare for Making aware Student for social work.
- 5) Delivered a lecture as chif Guest at Bhagini Nivedita School Kada on the occasion of Tree Plantation on 1st July 2016
- 6) Delivered a Lecture in NSS camp organised by CSRD, Ahmednagar
- 7) Organised a Guest lecture of Dr. Datta Ponde, Director, Synergy Scientific Academy, Ahmednagar.

In department staff meeting is every month for discussion & suggestion in the progress & evaluation of the student & department activities

Welcome to department of chemistry in the academic year 2016-2017.

Prof. Doke R.B

(Department of Chemistry)

The Department was started in Academic year 1996 – 1997 with the U.G. courses and bears the badge of seniority. Dept. Of Zoology is one of the biggest departments. constitutes well qualified faculty who constantly strive for academic excellence and dissemination of knowledge to its student community. The Dept. offers Zoology as core subject at U.G. level with various group combinations. The students run a Department society called *penguin* which co-ordinates seminar delivered by noted speakers, organize interdepartmental competition etc. The dept. has dedicated, competent and fully qualified with experience in their respective field of specialization in Zoology, with research publications in various National and international papers reviewed journals. This course offers an opportunity for a comprehensive study of animal biodiversity, ecology, physiology and environmental management, and self-employment in sericulture, aquaculture Ornamental fish culture, Apiculture, Sericulture, Pest Management.

During academic year 2016-2017 The Third year B.Sc. total result of the department

Department Of BOTANY

is 91.31%. In annual examination three students of the department studs first, second and third respectively in science streams of the college. The faculty of the Department under one roof to conduct and organize various activities some of the highlights are –

- Blood group checking camp.
- Water and soil testing.
- Hemoglobin checking camp.
- Blood donation camp

Faculty of the department during this year attending the 13 National, International conference, seminar, Workshop and published 08 Research papers in reputed journals.

Name of Faculty

- 1) Dr. Ramesh. N.Abdar (M.Sc., B.Ed., M.A, M.Phil., Ph.D.) (Asst. Prof and Head)
- 2) Dr. Sudam.S. Jadhav (M.Sc., B.Ed., Ph.D.) (Asst. Professor)
- 3) Dr. Vijaykumar V. Vidya (M.Sc., B.Ed., Ph.D.) (Asst. Professor)

Dr. Ramesh. N.Abdar Awarded by “Best Young Scientist Award” for the year 2016. by the PEARL Foundation for Educational Excellence in the National Conference on “SMART SUMMIT – 2016”

Dr. Abdar R. N.
(Department of Zoology)

Botany Department is major Department in college having well qualified staff. Department was established in the year 1996. The Department having well equipped Laboratory with sofesticated instruments. Like Research Microscope, Autoclave, hot air oven etc. College update Botany Laboratory as per requirement of the syllabus and making botany learning and applicable. The faculty of department is activity engaged in research activity and other co-caruler activity and faculty who constantly strive for academic excellence and dissemination of knowledge to it's student community.

The faculty staff has attended and presented many research paper in national and International conference the faculty has published more than so research paper in national and International Journals.

Every year Department arranged Botanical Material to get a knowledge of plant species and environment.

During last year department developed medicinal plant garden in college campus have medicinal plant, ornamental plant Auromentic plant and Also wild plant During present year University give PG Course i.e. M.Sc. Botany to your Department.

Prof. Sayyad I. G.
(Head -Department of Botany)

आयुष्यात तो अन्यंत
महत्वाचा निर्णय असातो
की ज्या निर्णयामुळे सगळ्या
भवितव्याला क्लाउटणी
मिळण्याची शक्यता आहे.
अशा क्षणी कुणावरही
विसंबुद्ध रहायचे नाही.
आपला बेत फसेल किंवा
कुणीतरी उद्यळून लावेल
अशा परिस्थिती निर्माण
होऊ द्यायची नाही.
निर्णयात्या क्षणी आपण
स्वतंत्र असलं पाहिजे.

Department Of PHYSICS

The department of Physics is established in year 1996. At present 02 assistant professors are working in the department. In addition, Dr. J. M. Bhandari was recognized as a Ph. D. / M. Phil. guide and also PG recognized in the subject Physics. Mr. Y. B. Rasal was registered for Ph. D. in Physics in Dr. B. A. M. University Aurangabad. There is hundred per cent involvement of the faculties in research and consultancy activity in addition to regular teaching and counseling.

Moreover, the students of department was participated in the state level Physics - Math Olympiad organized by Milliya College Beed. The students also visited to Crystal Growth Laboratory and get aware by some research instruments and growth processes. The students of the department were also participated in the cultural activities, debate competition and sports activities.

Dr. J. M. Bhandari

- 1) Participated and Present research paper namely “Global Warming: Cause

of Flood in India" in National Conference on "Environment and Development" at Dr. B. N. Purandare Arts, Smt. S. G. Gupta Commerce and Science College, Lonavla, Dist. Pune on 09th-10th September 2016.

2) Participated and Present research paper namely "Study on Causes, Effect and Control of Soil Pollution" in International Conference on "Global Environment: Issues, Challenges and Solutions" at New Arts, Commerce and Science College Parner Dist. Ahmednagar on 23rd September 2016.

3) Participated and Present two research papers namely "Importance of ICT in Higher Education" and "Use of ICT in Higher Education" in National Seminar on "Role of ICT in Higher Education for Quality Improvement" at Mrs. K. S. K. College Beed on 29th -30th September 2016.

4) Attended One Day Work Shop on" Research Opportunities at RUSA Centre for Advanced Sensor Technology and Drafting of Research Proposal" at Milliya College Beed, on 25th April

April 2017.

Mr. Rasal Yogesh. B.

1) Asst. Prof. Rasal has published two research papers titled "Influence of Bis Thiourea Nickel Nitrate on structural, optical, electrical, thermal and mechanical behavior of KDP single crystal for NLO applications" and "Growth, structural, UV-visible, SHG, mechanical and dielectric studies of bis-thiourea zinc chloride doped KDP crystal for NLO device applications" in the journal of Material Research Express and Material Research Innovations respectively.

2) Asst. Prof. Rasal worked as College co-coordinator in the Avishkar - Research Competition among Dr. B. A. M. University Aurangabad. The students of college participated and presented their research work in Avishkar.

3) Attended One Day Work Shop on" Research Opportunities at RUSA Centre for Advanced Sensor Technology and Drafting of Research Proposal" at Milliya College Beed, on 25th April 2017.

Dr. Bhandari J.M.

(Head -Department of Physics)

National Seminar Report

“Availability and utilization of Cryptogamic and Phanerogamic Plants”

The Department of Botany , Shri Amolak Jain Vidya prasarak mandal Kada's Smt. S.k . Gandhi Arts , Amolak Science and P.H. Gandhi Commerce College, kada - 414202 Tq. Ashti Dist .Beed (M.S.) has hosted a National Seminar on “Availability and utilization of Cryptogamic and Phanerogamic Plants “ on Tuesday 22nd November 2016. This Seminar received an overwhelming response from all over the country with the submission of various research abstract ,out of these 4 were invited talks and others were selected for oral and poster presentation AUCPP-2016 has covered Botany ,Agriculture ,Microbiology ,Biotechnology and Biodiversity.

It's main objective were to create awareness about the floristic studies and Biodiversity, Medicinal plants utilization and cultivation,crop improvement technology, crop disease and their management and industrial microbes and developing new economic process for farmer to provide a platform for forthcoming researchers and

academicians for fruitful interactions.

In rural development .the uses of Availability and Utilization of cryptogamic and phanerogamic plants are most important . Biotechnology is a new wave in biological sciences and it is becoming the most important tool in branches of biology and hence advanced in every field of biology .Indian subcontinent with eight percent of the total biodiversity of the earth comprising more than forty seven thousand plants species . In Indian scenario the bio resource and biodiversity constituent the foundation of the economy of the people .Biotechnology used in Present day involve the synthesis ,isolation ,cloning ,sequencing, transfer of gene and recent development in DNA bar coding for correct identification . The present scenario of the environment is due to human activity.

On 22nd Nov. 2016,Inauguration ceremony was held. The function was chaired by the chairperson Hon. Shri Gokuldasji Meher, president SAJVP M kada, Hon. Shri .Kantilaji Chanodiya

Vice president SAJVPK Kada . Hon. Shri .Dr. Umeshkumarji Gandhi , Member and Co-ordinator, SAJVPK Kada , Hon. Shri. Sureshlaji Pitale , Chief Manager, SAJVPK Kada.

The National Seminar was inaugurate by Hon. Chief Guest for this function was Prof .D.S Mukadam , EX. Head Department of Botany , Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University , Aurangabad. Dr. J.M Bhandri, Principal, Smt S.K. Gandhi Arts, Shri . Amolak Science and P.H .Gandhi Commerce College , Kada presented the introduction of the Seminar . Information about theme of the conference and introductory speech was given by Dr. S.S Patale, convener of the National seminar and vote of thanks was offered by Shri. I.G Sayyad ,Head , Department of Botany and organizing of National Seminar.

During these scientific deliberation , these were four technical sessions. One key note address was delivered by, Prof. D.S .Mukadam ,Ex. Head Department of Botany ,Dr. B.A.M University ,

Aurangabad . He gave the idea about theme of the seminar and focused on Availability and utilization and recent technologies for identification of Cryptogamic and Phanerogamic Plants. He also talked about bio fertilizer , sustainable agriculture , non- pollution agriculture and Vertical farming .

In technical session 2nd first lead was delivered by Dr. Abhay salve, Associated Professor , Govt. Institute of Science , Aurangabad on topic Availability and Utilization of Algae and second lead lecture was Delivered by Dr. Anil Bhuktar , Professor , Dept. Of Botany , Viveknand college , Aurangabad on “ Available Medicinal plants in Marathwada and their uses” That session was chaired by Dr. D.S. Mukadam ,Ex. Head Department of Botany , Dr. B.A.M University , Aurangabad . The session was supported by Prof. Dr. V.P Mali as a co-chairman and rapporteur Dr. Suman Khedkar and Dept. of Botany , Anandrao Dhonde college kada.

In technical session 3rd lead lecture

was Delivered by Dr. Narayan Ghangaonkar, Associate Professor , C.T. Bora college shirur (Ghodnadi) on Topic “ Identification of Phanerogamic Plants and their uses” and second lead lecture was Delivered Dr. V.P Mali, Principal J.W .Girls college , Ulhasnager on Topic “ Fleshy Fungi” and this session chaired by Dr. Kashid N.G. Associate Professor Dept. of Botany , Vasant Mahavidhyalaya kaij Dist.Beed, and Supported by as a Co-chairman Dr. Salve U.S., Dept of Botany Sawarkar Mahavidhyalaya Beed.

The Last technical session 4th was conducted for poster Presentation and that was chaired by Dr. Shashikant Bandewar , (Rajarshi Shahu College , Pathri Dist. Aurangabad) and Dr. K.V. Badar , Asst. Professor , Dept. of Botany , Yeshwantrao Chavan college , Sillod dist. - Aurangabad.

Lastly the Valedictory Function was held and the Chairperson was Dr. J.M. Bhandari, Principal. Smt.S.K. Gandhi Arts Shri. Amolak science and P.H . Gandhi Commerce College, kada.

In this function the Chief Guest was Dr. D.S. Mukadam Ex. Head Department of Botany , Dr. B.A.M. University , Aurangabad and prof. Dr. V.P. Mali , Principal, J.W. Girls College ,Ulhasnager, Present the seminar .Lastly Mr. Anarse P.S ., offered vote of thanks to all.

Dr. Patale S. S.
(Convener)

जिंदगी सभी के लिए एक
रंगीन किताब है,
फक्त तो बस इतना है की,
कोई हर पञ्चे को दिल से
पढ़ रहा है,
और कई दिल रखने के
लिए पढ़ रहा है।
हर पल में प्यार है,
हर लम्हे में खुशी है,
खिलो तो याद है,
जीलो तो जिंदगी है।

Department of Mathematics

Annual Report 2016-17.

It is immense pleasure, to present the annual Report of the academic year 2016-17 of Mathematics Department. The Department of Mathematics was established in the year 1996-97, with the vision to provide the depth of Knowledge needed for mathematics.

Two faculty member of the department are as.

1) Asst. prof Aruna Kulkarni

(M.Sc M Phil)

2) Asst. prof Dhanashri Munot (M.Sc NET)

Asst. prof Aruna kulkarni have participated in the seven days 102nd Orientation course for programming officer of the National service scheme at Ahmednagar college ,Ahmednager.

Both the faculty member have attended state level seminar on New Dimensions in Mathematics held on 28th and 29th Sept. 2016 at Radhabai kale Mahila mahavidyalaya ,Ahmednager.

National conference on Discrete Mathematics held on 20-22 Feb. 2017 at Savitribai phule university ,pune. And presented Research paper in it.

International conference on Mathematics Analysis and it's Application held on March 05-09, 2017 at Dayanand Science college, latur. And Presented a Research paper in it.

Also Asst. prof Aruna kulkarni attended the state level conference at Pathardi and Asst. prof Dhanashree Munot Presented a Research paper in National conference at Amabajogai .

Mathematics Department organize different activities for students . Every year the Department Celebrate ' The National Mathematics day' on 22nd December Which is the Birth Anniversary of Great Mathematician 'Shririvacs Ramanujan 'This year on this day we have organized a 'Ramanujan Test' based on the basic mathematics . for B.Sc students with the aim of creating interest in Mathematics. There was good response of students Highest score student are declared as toppers.

The Department gives more emphasis on teaching ,learning and evaluation .Our Department is trying it's best to achieve a great success in various competitive examinations to our students.

Asst. prof Aruna Kulkarni
(Head -Department of Mathematics.)

Computer Science Department Report

The computer has become necessary in all the fields with rapid growth in information & technology .The world is changing constantly ; there is much demand for computer educated person with skills in using computer , maintaining computer & its peripheral & also in developing software program.

For the completion of academic syllabi department arrange the seminar .In addition to conventional methods of teaching **Internet ,LCD ,seminar, Group discussion** etc. facilities are provided to student.

The Department staff members successfully completed UGC sponsored Orientation Programme organized by Dr.BAMU University ,in Aurangabad on 1th to 29th July 2016.

Faculty Member participated in state level Seminar on "**Innovative participates in management & Inofmation Technology**" organized by sangamner college , sangamner on 17th Dec 2016.

Faculty Member also participated in state level conference on

"Emerging Trends And Application in Computer and Information Technology organized " by Department of computer Application in New Arts, commerce and Science College ,Ahmednagar on 3rd to 4th Feb 2017.

Faculty Member also presented a paper on "**Network Security : types of attacks and security hints**" in International conference organized by poona college of Arts Science & Commerce Pune on "contemporary Issues in computer Science ,Application and Technology on 18th Feb 2017.

Department also encourage the student to take parts in extra -co-curricular activates like software exhibition ,poster presentation,in college campus .

Prof. Hase S.R.
(HOD - Comp. Science)

BCA DEPARTMENT

ANNUAL REPORT FOR THE A.Y. 2016-17

We are very much glad to mention that year 2016 was the starting of the 4th batch of BCA Degree Program, having a highest numbers of admissions comparing to earlier 3 years and of course this achievement of the department was just the fruits of the hard work and dedication in work given by all the staff members of the department, which ultimately resulted to a lot of enthusiasm among all and gave an opportunity to explore many activities and events along with students progress...

Some of the highlights of The Events and Programs Organized and Participated by all the BCA Department Students.

ACADEMIC YEAR 2016-17 Journey at a Glance :

1) STARTED WITH WELCOME CEREMONY BY SENIOR STUDENTS TO NEW FIRST YEAR CLASS STUDENTS:-

Our s.y. And t.y. students arranged fresher party for f.y. students felicitated to f.y. students by giving roses followed

by refreshment and sweet dish for delegates and all the students.

2) District level Competitions Organized BY IMS College Ahmednager:-

To Participate in such competition would have been a dream for the students but became possible because of kind support by college principal dr.j.m Bhandari sir and our institution as usual.. I am Pleased to say that these competitions helped our students and boost their confidence level a lot, most our bca students

Participated in ims competition in academic year 2016-2017.They Participated in many competition and received price and certificates.

3) B E E D A V I S H K A R COMPETITION:-

Most of our bca students participated in district level avishkar 2016 competition in that our t.y. bca class students Miss.Khetre punam and Miss.kardile sonali got selected for university level Avishkar Compition for that they have been asked to present their project in

university centre at Aurangabad.

4) PARENTS MEETING 2016-

The main purpose to arranged parents meeting was to discuss with parents about student's progress, students extra circular activities and to make a suggestion if any.

5) ORGANISED BCA FUN TOUR 2016-

Bca was arranged one day trip for students entertainment, for that miss waman.t. Madam and mr. Bondarde sir appointed as a coordinator and all of them have enjoyed a lot.

6) ARRANGED MANY GUEST LECTURES, SEMINAR AND WORKSHOPS FOR STUDENTS-

Bca department arranged approx. 5-6 guest lecturers for improvement of the students knowledge and skills also for their future career guidance like MBA-MCA cet prepration , logical reasoning ,C++ tests etc. All the students and staff have been benefited with this.

7) DAYS CELEBRATION-

Bca department arranging day's celebration in February 1st week.

The purpose of day's celebration is students know so many things about our culture. In this celebration we arranged some little competition for the purpose of entertaining the students.

8) ANNUAL FUNCTION OF A.J.V.P.M 2016, GATHERING CEREMONY-

All class of bca student had participated in annual gathering .they performed total 4 events such as 2 dramas and 2 dances and proud to say that every one apprised it. Bca department staff member waman madam ,bora madam and bondarde sir coordinated all the events up to the perfection level and shown a great team work to succeed the event.

9) SHIV JAYANTI JALLOSH UTTSAV 2016-

Bca students arranged shiv jayanti in this academic year too. They delivered good speeches on the occasion of shivaji maharaj .

**Prof. Gandhi S. A.
(HOD, BCA)**

ग्रंथालय विभाग

- १) ग्रंथपाल - प्रा. राजकुमार हि. थोरवे
 २) ग्रंथालय परिचर - १) श्री. वाळके नेहरू
                           २) श्री. पवार सतिष
 ग्रंथालय कामकाजाचे दिवस :- अहवाल वर्षात २७० दिवसाचे ग्रंथालयाचे कामकाज
 वाचनकक्ष सुविधा : सकाळी ८.३० ते ४.३० वाजेपर्यंत देण्यात आली.

ग्रंथसंपदा :-

अ.क्र.	विवरण	अहवाल वर्गातील गाड मानील प्रथार्थी संख्या	एकूण पुस्तकाची संख्या
१)	खरेदी द्वारे	५५६	११८०
२)	प्रबंध व लघु प्रबंध	-	०५
३)	बदली आलेले प्रंथ	-	-
४)	नियतकालिके बांधिव खंड	-	१४२
५)	दैशी प्रंथ	-	३०५

सभासद संख्या :-

१.	पदव्युत्तर विद्यार्थी	१३
२.	पदवी विद्यार्थी	०
३.	संशोधक	०५
४.	प्राध्यापक	४२
५.	सिधकेतर	२०

ग्रंथाची देवघेव :

अहवाल वर्षात एकूण १४५० पुस्तकांची देवघेव करण्यात आली. क्रमीक पुस्तकांची देवघेव करण्यात आली. संदर्भ व पदव्युत्तर वर्गातील विद्यार्थी वर्गासाठी संदर्भ विभागातून सेवा देण्यात आली.

उद्बोधन वर्ग :

अहवाल वर्षात आँगस्ट महिन्यामध्ये नविनच महाविद्यालयात प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थी वर्गाला ग्रंथालयाची व तेथील वापर संबंधीची माहिती व्हावी म्हणून उद्बोधन वर्ग घेण्यात आला. त्याला चांगला प्रतिसाद मिळाला.

संदर्भ विभाग :

हा विभाग पदव्युत्तर वर्गातील विद्यार्थी, संशोधक व प्राध्यापकांसाठी खुला करण्यात आला होता. तसेच लाभ संशोधक प्राध्यापकांना होत आहे. यासाठी विद्यापीठ ग्रंथालयाचा Remote Access मिळविण्यात आलेला आहे.

ई- जर्नल :

एकूण ४० प्रकाशकाचे १,२२,८५४ इन्फोनेट ई जर्नल मधील संशोधन पर लेख संशोधक, प्राध्यापकांनी, पदव्युत्तर वर्गातील विद्यार्थी वर्गातील विद्यार्थी वर्गानी जर्नल लोड केलेले आहे. Remote Access मुळे याचा वाचकाला चांगला फायदा झालेला आहे.

E - Resource Available :

- 1) Infonet E - Journal Consortia
- 2) Ebsco - Business sources Elite + Management Package
- 3) Ebsco - Library and information Science Package

- 4) Ebsco - Academic Multidisciplinary E-books Collection
- 5) Ebsco - Mass Communication Journalism Packages
- 6) IEEE Computer Society Digital Library
- 7) JCCC
- 8) ISTD
- 9) Science Direct Scholar
- 10) Wiley Online Library
- 11) INFLIBNET ETD Repository

काग्रण सेवा :

ग्रंथालय विभागामध्ये खालील नियमानुसार कात्रण फाईल तयार करण्यात आलेल्या आहेत. १) विद्यापीठ २) संस्था ३) महाविद्यालय ४) जैन विचार ५) सखी ६) जलदुत ७) अन्वार्थ ८) संपादकीय ९) करिअर मंत्र १०) इतर इत्यादी विषयानुसार कात्रण काढली जातात. व ती विद्यार्थी वर्गाला स्पर्धापरिक्षा करिता त्याचा उपयोग होतो.

स्पर्धा परिक्षा विभाग :

महाविद्यालयाच्या वतीने स्पर्धा परिक्षा करिता स्वतंत्र अशा वाचन साहित्याची उपलब्धता करण्यात आलेली असून नामांकित प्रकाशनाची ती घेण्यात आलेली आहे. अहवाल वर्षात त्यामध्ये चांगली भर पडली आहे. एकूण ३६८ ग्रंथ संपदा यासाठी आज रोजी ग्रंथालय विभागात उपलब्ध आहे.

अलवाल वर्षाअखेर ग्रंथालयातील विषयावर

ग्रंथसंपदा :

मराठी	-	१२८१
हिंदी	-	१३८३
इंग्रजी	-	६९९
वाणिज्य	-	५८६
भौतिक शास्त्र	-	३१२
रसायण शास्त्र	-	६०२
वनस्पती शास्त्र	-	३७७
प्राणी शास्त्र	-	२८९
संगणक शास्त्र	-	११८
गणित / संख्याशास्त्र	-	२०१
बी.सी.ए.	-	६९
भूगोल	-	४९९
शा. शिक्षण	-	१९८
ग्रंथालय व माहितीशास्त्र	-	३३
राज्यशास्त्र	-	८९५
लोकप्रशासन	-	३१८
समाजशास्त्र	-	६११
अर्थशास्त्र	-	६६९
इतिहास	-	८३४
स्पर्धापरिक्षा	-	३६८
इतर	-	४६५

अहवाल वर्षात ३० जुलै २०१६ रोजी ग्रंथालय व माहितीशास्त्र विषयात प्रा. राजकुमार थोरवे यांना पीएच. डी पदवी प्रदान करण्यात आली.

इतर नोंदी : ग्रंथपाल - प्रा. राजकुमार थोरवे प्रकाशित लेख, सेमीनार/चर्चासत्र, प्रशिक्षण कार्यक्रम - प्रत्येकी २

डॉ. प्रा. राजकुमार थोरवे (ग्रंथपाल)

“राष्ट्रीय सेवा योजना”

राष्ट्रीय सेवा योजना राष्ट्राच्या युवा शक्तीच्या व्यक्तीमत्वाचा विकास व्हावा, या हेतुने खेळ मंत्रालय भारत सरकार संचलित हा एक सक्रीय कार्यक्रम आहे. या कार्यक्रमामध्ये सहभागी होणारे विद्यार्थी समाजामधील लोकांमध्ये मिसळून समाजाच्या हिताचे कार्य करत असतात. साक्षरतेसंबंधी कार्य, पर्यावरण, सुरक्षा, आरोग्य तथा सफाई नैसर्गिक किंवा अनैसर्गिक आपत्तीच्या वेळी आपतग्रस्त लोकांसाठी कार्य करणे या माध्यमातुन विद्यार्थ्यांमध्ये समाजसेवा व राष्ट्रभक्ती वृद्धींगत होत असते.

१.) ११ जुलै हा जागतीक लोकसंख्या दिन म्हणून साजरा करताना लोकसंख्या वाढीची समस्या व त्या वरील उपाय या विषयी प्रा. गोंदकर टी.डी. यांचे मार्गदर्शन सर्व स्वयंसेवकांना मिळाले. या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक कार्यक्रम अधिकारी प्रा. सर्यद आय.जी. यांनी केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थान महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. जे.एम.भंडारी यांनी भुषविले. तर आभार कार्यक्रम अधिकारी प्रा. संजय शिंदे यानी मानले.

२.) १ ऑगस्ट रोजी लोकमान्य टिळक स्मृती दिनी व अण्णाभाऊ साठे जयंती निमित्त कार्यक्रम अधिकारी प्रा. संजय शिंदे यांनी स्वयंसेवकांना मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्रभारी प्राचार्य डॉ. जे.एम.भंडारी, डॉ. थोरवे, डॉ. रमेश अबदार, प्रा. तळेकर उपस्थित होते.

३.) २३ ऑगस्ट विद्यापीठ वर्धापन दिन साजरा करताना जनजागृती, व्यसनमुक्ती, यावर प्रा. सर्यद युनुस कार्यक्रम अधिकारी यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. या प्रसंगी प्रा.डॉ. एस.एम. शिंदे कार्यक्रम अधिकारी, डॉ. अशोक कोरडे, ग्रंथपाल डॉ. थोरवे आर.एच. उपस्थित होते. आभार प्रा.सौ. कुलकर्णी यांनी मानले.

४.) ५ सप्टेंबर शिक्षकदिन – या कार्यक्रमानिमित्त राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे कार्यक्रम अधिकारी प्रा. सर्यद युनुस व प्रा. सौ. कुलकर्णी यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्रभारी प्राचार्य डॉ. जे.एम. भंडारी हे उपस्थित होते.

५.) २४ सप्टेंबर राष्ट्रीय सेवा योजना दिन म्हणून साजरा करण्यात आला. यावेळी स्वयंसेवकांनी महाविद्यालय परिसरामध्ये वृक्षरोपन केले.

६.) २ ऑक्टोबर महात्मा गांधी जयंती निमित्त विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करून विद्यार्थ्यांचे मनोगत झाले. यावेळी महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. जे.एम.भंडारी यांचे मार्गदर्शन लाभले. या कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन सौ. कुलकर्णी ए.एम. यांनी केले. तर आभार प्रा. सख्यद आय.जी. यांनी मानले.

७.) १८ ऑक्टोबर जागतिक आरोग्य दिनानिमित्त गांधी महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने मोफत आरोग्य तपासणी शिबीराचे आयोजन करण्यात आले. यावेळी संस्थेचे अध्यक्ष गोकुळशेठ मेहेर, संस्थेचे प्रधानमंत्री हेमंतकुमार पोखरणा, उपाध्यक्ष कांतीलाल चाणोदिया, इ. पदाधिकारी उपस्थित होते. प्रभारी प्राचार्य डॉ. जे.एम.भंडारी कार्यक्रम अधिकारी प्रा. सख्यद युनुस, प्रा. शिंदे एस.एम., प्रा.सौ. कुलकर्णी ए.एम. व स्वयंसेवकांनी परिश्रम घेतले.

८.) ३१ ऑक्टोबर राष्ट्रीय एकात्मता दिन साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्राचार्य जे.एम.भंडारी होते. या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. मगर यांनी केले. तर आभार प्रा. एस.एम.शिंदे यांनी मानले.

९. २७ नोव्हेंबर रोजी महाविद्यालयामध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग व राज्यशास्त्र विभाग यांच्या

संयुक्त विद्यमाने राष्ट्रीय संविधान गौरव दिन साजरा करण्यात आला. यावेळी घटनेचे शिल्पकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या प्रतिमेचे पुजन प्राचार्य डॉ. जे. एम. भंडारी यांनी केले. प्रा. सख्यद युनुस यांनी संविधान वाचन केले. यावेळी डॉ. वैद्य, प्रा. गोंदकर, प्रा. कटारीया, प्रा. रसाळ वाय.वी. यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

१०. १८ ऑक्टोबर / डिसेंबर हा जागतिक पर्यावरण महिना म्हणून साजरा करण्यात आला. यावेळी प्राचार्य डॉ. जे.एम.भंडारी यांनी पर्यावरणाचे महत्व सांगितले. यावेळी महाविद्यालयातील सर्व शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी विद्यार्थ्यांना प्रत्येक एक वृक्षरोप वाटप करून संगोपण करण्याची शपथ घेण्यात आली. या कार्यक्रमाचे आयोजन कार्यक्रम अधिकारी प्रा. सख्यद आय.जी. व प्रा. शिंदे एस.एम. यांनी केले. आभार प्रा. सौ. कुलकर्णी ए.एम. यांनी मानले.

११. राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्यावतीने महात्मा फुले पुण्यतिथी साजरी करण्यात आली. यावेळी प्रभारी प्राचार्य डॉ. जे.एम.भंडारी व स्वयंसेवक उपस्थित होते. प्रा. सख्यद आय.जी यांनी महात्मा फुले यांचे शैक्षणिक स्त्रियांसाठी केलेल्या कार्याचे महत्व विद्यार्थ्यांना सांगितले.

आजीवन शिक्षण

आणि विस्तार विभाग

प्रस्तावना :-

यावेळी प्रा.डॉ. जोशी, प्रा.डॉ. पंढरे, प्रा.डॉ. कोरडे उपस्थित होते. आभार प्रा. शिंदे एस.एम. यांनी मानले.

१२. २० डिसेंबर रोजी संत गाडगेबाबा पुण्यतिथी साजरी करण्यात आली. यावेळी संत गाडगेबाबा यांच्या कार्याचे महत्त्व प्राचार्य डॉ. जे.एम.भंडारी यांनी सांगितले. कार्यक्रमाचे आभार प्रा.सौ. कुलकर्णी यांनी मानले.

१३. १२ जानेवारी रोजी राष्ट्रमाता जिजाऊ माँ साहेब यांचे कार्य व स्वामी विवेकानंदाचे विचार यावर व्याख्यानाचे आयोजत करण्यात आले होते. राष्ट्रमाता जिजाऊ यांच्या विषयी प्रा.सौ. मुनोत व प्रा.सौ. नाथ मिरा, यांनी आपले विचार मांडले. तसेच स्वामी विवेकानंदाचे विचार प्रा. रसाळ वाय.बी., प्रा. कराळे एन.जी. यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. व प्रा.सौ. कुलकर्णी यांनी आभार मानले. व प्रा.डॉ. एस.एम.शिंदे यांनी सुत्र संचालन केले.

प्रा. शत्यद आय. जी.

(कार्यक्रम अधिकारी)

आजीवन शिक्षण आणि विस्तार विभागाद्वारे महाविद्यालयामध्ये विविध उपक्रम राबविले जातात. महाविद्यालय स्तर, समाज स्तर आणि विद्यार्थी समुपदेशन शिंबीराच्या सहाय्याने समाजातील जाणीवा विकसित व्हाव्यात, विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तीमत्त्वाचा विकास व्हावा. तसेच महाविद्यालये व विद्यार्थ्यांनी सामाजीक बांधीलकी म्हणून महत्वाचे कार्य करावे असा उद्देश समोर ठेवलेला असतो.

अ) महाविद्यालय स्तरावरील उपक्रम :-

१. प्रा. नवनाथ कराळे व प्रा. अमोल कल्याणकर यांनी १० ऑगस्ट रोजी महाविद्यालयामध्ये या विभागाद्वारे विस्तार प्रशिक्षण शिंबीरात मार्गदर्शन केले. त्यांनी या विभागाची संकल्पना, महत्त्व विशद केली.

२. १५ ऑगस्ट रोजी स्वातंत्र्य दिनानिमित्त महाविद्यालयामध्ये स्वच्छता व साफ सफाई करण्यात आली. डॉ. शिवराज पातळे आणि डॉ. किशोर चौधरी यांनी स्वच्छ भारत आणि विकास या विषयावर मार्गदर्शन केले.

३. १७ सप्टेंबर रोजी मराठवाडा मुक्तीसंग्राम दिनानिमित्त रांगोळी स्पर्धेचे आयोजन केले.

प्रा. मिरा नाथ, प्रा. धनश्री मुनोत यांनी मार्गदर्शन केले. तसेच मुलांसाठी क्रिकेट स्पर्धेचे आयोजन केले. डॉ. सय्यद जमीर व प्रा. प्रशांत मेहेर यांनी सहकार्य केले.

४. ३ जानेवारी रोजी सावित्रीबाई फुले जयंती निमित्त महिला सबलीकरण या विषयावर प्रा. सुनिता बोंबे यांनी मार्गदर्शन केले.

५. १४ जानेवारी रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ नामविस्तार दिवस साजरा करण्यात आला. डॉ. अनिल गर्जे व प्रा. किशोर कोईनकर यांनी मार्गदर्शन केले.

६. २६ जानेवारी रोजी प्रजासत्ताक दिनानिमित्त व्यक्तीमत्व विकास या विषयावर प्रा. श्रीकांत मगर, प्रा. शिवाजी भोसले यांनी मार्गदर्शन केले.

७. १९ फेब्रुवारी रोजी महाविद्यालयामध्ये शिवाजी महाराज जयंती उत्सव साजरा करण्यात आला. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. ज.मो. भंडारी यांनी मार्गदर्शन केले.

समाज स्तरावरील उपक्रम :-

१. समाजात मतदानाचे महत्व कळावे म्हणून ५ सप्टेंबर रोजी शिक्षक दिनानिमित्त कडा ग्रामपंचायत येथे नागरीकांना मतदान जागृती कार्यक्रम

व्यख्यानाचे आयोजन केले.

२. महिला बचत गटाशी संवाद २ ऑक्टोबर महात्मा गांधी जयंती निमित्त मु.पो. थिर्डी येथे भेट दिली.

३. १३ सप्टेंबर अमोलक ऋषी महाराज पुण्यतिथी निमित्त वृक्षदिंडी काढण्यात आली.

४. दि. ०१/१०/२०१६ रोजी या विभागाद्वारे सामाजिक सहलीचे आयोजन करण्यात आले. राळेगण सिद्धी आणि सुपा या ठिकाणी भेट देण्यात आल्या. समाजसेवक मा. अण्णा हजारे यांनी मार्गदर्शन केले. सुपा एम.आय.डी.सी. येथे जैविक तंत्रज्ञान प्रकल्पास भेट देण्यात आली ६० विद्यार्थी सहभागी होते.

विद्यार्थी समुपदेशन व व्यवसाय मार्गदर्शन शिबीर :-

एस. के. गांधी महाविद्यालय कडा, आजीवन शिक्षण आणि विस्तार विभागाच्या वतीने दिनांक २३/१२/२०१६ व दिनांक २४/१२/२०१६ रोजी दोन दिवसीय विद्यार्थी समुपदेशन व व्यवसाय मार्गदर्शन शिबीराचे आयोजन करण्यात आले. या शिबीरामध्ये प्रमुख मार्गदर्शक डॉ. आनंद वाघ तसेच कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. ज.मो. भंडारी उपस्थित होते. प्रस्ताविक डॉ. अशोक कोरडे यांनी केले. सुत्र संचलन डॉ. सुपर्णा देशमुख यांनी केले

तर आभार डॉ. अनिल गर्जे यांनी मानले.

१. पहिल्या सत्रामध्ये अर्ज, बायोडाटा व अहवाल लेखन या विषयावर प्रा. तुकाराम गोंदकर व डॉ. संजय शिंदे यांनी मार्गदर्शन केले.

२. भारतातील साक्षरता अभियान या विषयावर डॉ. शिवराज पातळे यांनी मार्गदर्शन केले.

३. व्यक्तीमत्व विकास या विषयावर डॉ. विशाल वैद्य व डॉ. सुदाम जाधव यांनी मार्गदर्शन केले.

४. दुसऱ्या दिवशी खेळाचे महत्व या विषयावर डॉ. सुनिल पंढरे यांनी मार्गदर्शन केले.

५. पत्रकारिता, स्वयंरोजगार आणि उद्योजकता या विषयावर प्रा. योगेश रसाळ, प्रा. युनुस सर्यद यांनी मार्गदर्शन केले.

६. मेहंदी स्पर्धा, पाककला आणि रांगोळी स्पर्धेसाठी डॉ. सुपर्णा देशमुख व प्रा. सुनिता बोंबे यांनी सहकार्य केले.

यशस्वी विद्यार्थींनी.

रांगोळी स्पर्धा

१. कु. शेख शबनम - तृतीय वर्ष विज्ञान
२. कु. दुधावडे किर्ती - तृतीय वर्ष विज्ञान
३. कु. कर्डीले रोहिणी - प्रथम वर्ष कॉम्प्युटर

मेहंदी स्पर्धा

१. कु. वामन मयुरी - प्रथम वर्ष कॉम्प्युटर
२. कु. काळे अर्चना - तृतीय वर्ष विज्ञान
३. वाळके कोमल - तृतीय वर्ष विज्ञान

पाककला

१. कु. ढोबळे कोमल - एम.एस.स्सी.२
२. कु. वाळके संगिता - एम.एस.स्सी.२
३. कु. वाळके शितल - एम.एस.स्सी.२

समारोप :-

समारोप कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. ज.मो.भंडारी यांनी अध्यक्षीय समारोप केले त्यावेळी प्रमुख पाहुणे डॉ. सुनिल पंढरे, डॉ. अनिल गर्जे, इत्यादींनी मार्गदर्शन केले. आणि शिबीर समारोप संपन्न झाला. या विभागातील यश मिळविण्यासाठी विभागाचे समन्वयक डॉ. अशोक कोरडे यांनी परिश्रम घेतले आहेत.

प्रा. डॉ. अशोक कोरडे

(समन्वयक - आजीवन शिक्षण
आणि विस्तार विभाग)

आपत्ती व्यवस्थापन विभाग

भारताने तंत्रज्ञान, आर्थिक, शैक्षणिक तसेच सामाजिक अशा विविध क्षेत्रांत उल्लेखनिय प्रगती केली असली तरी शतकानुशतके एक दुर्लक्षित राहिलेली बाब म्हणजे आपत्ती व्यवस्थापनासंबंधीची जनजागृती. तंत्रज्ञानाची ओळख व पर्यावरणाला सुरक्षित बनवण्यासाठी उत्कट इच्छा ही मानावी जीवनाच्या प्रारंभिक अवस्थेतच निर्माण करायला हवी हे उद्दिष्ट डोळ्यासमोर ठेवून इ.स. २०१३ मध्ये गांधी महाविद्यालयात या विभागाची स्थापना करण्यात आली.

आपत्ती म्हणजे अशी घटना की ज्यामुळे अगदी आकस्मितपणे प्रचंड जिवीत व अन्य प्रकारची हानी संभावते हे जरुरी नाही की, प्रत्येक आपत्ती ही अचानकपणेच उद्भवते. आजच्या तंत्रज्ञानाने अशी बरीच साधने विकसीत केली आहेत. की ज्यामुळे संभावणाऱ्या आपत्तीचे पूर्वानुमान लावणे शक्य आहे. परंतु अजुनही नैसर्गिक व मानवनिर्मीत आपत्तीचे अचूक अंदाज वर्तविणे शक्य नाही. म्हणूनच अचानक उद्भवणाऱ्या या आपत्तीला कसे सामोरे जावे व आपत्तीत अडकलेल्या व्यक्तींचा बचाव कसा करावा यांचे प्रशिक्षण या विभागामार्फत विद्यार्थ्यांना दिले जाते.

तसेच या विभागामार्फत ०१/०७/२०१७ रोजी महाविद्यालयाच्या आवारात मोठ्या प्रमाणावर वृक्षरोपण करण्यात आले. तसेच यंदा गणरायाच्या आगमनाचे औचित्य साधून ग्रीन गणेश उत्सव साजरा करण्यात आला. या निमित्ताने पर्यावरण पूरक समतोल राखण्यासाठी विविध विषयांवर प्रबोधनपर व्याख्याने आयोजित करण्यात आली.

दुष्काळाची परस्थिती आटोक्यात आणण्यासाठीचे उद्दिष्ट डोळ्यासमोर ठेवून या विभागाने गणेश उत्सवाच्या माध्यमातून झाडाच्या संगोपनाचे धडे विद्यार्थ्यांना दिले.

येणाऱ्या काळात आपत्ती व्यवस्थापन विभागामार्फत 'जलसंवर्धन चळवळ' हा उपक्रम राबवण्याचा आमचा माणस आहे. यामध्ये पावसाच्या पाण्याचे योग्य नियोजन व संवर्धन इ. बाबींचे प्रशिक्षण विद्यार्थ्यांना देणार आहेत. जेणेकरून या ग्रामीण दुष्काळी भागातील विद्यार्थ्यांना आणि पर्यायाने जनतेला त्याचा फायदा होईल. निसर्ग मानवाला खूप काही देतो. त्याचे उत्तरदायित्व म्हणून आपले पर्यावरण निसर्ग आणि पर्यायाने आपले जीवन समृद्ध ठेवणे ही आपलीच जबाबदारी आहे.

प्रा. मिरा नाथ

(आपत्ती व्यवस्थापन विभाग प्रमुख)

विद्यार्थी कल्याण विभाग

जागर उद्योजकतेचा - कार्यशाळा

प्रस्तावना :- डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबादचे विद्यार्थी कल्याण विभाग व श्री. अमोलक जैन विद्या प्रसारक मंडळ, कडा संचलित गांधी महाविद्यालय यांच्या माध्यमातून महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांच्या भविष्यासाठी समूपदेशन आणि व्यवसायासाठी आयोजित करण्यात आली होती. त्यासाठी आमच्या संस्थेने मोलाचे सहकार्य केले. तसेच महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जे. एम. भंडारी यांच्या मार्गदर्शनात गांधी महाविद्यालयाच्या विद्यार्थी कल्याण विभागाच्या समन्वयक प्रा. मिरा नाथ व सहसमन्वयक प्रा. धनश्री मुनोत यांनी या कार्यशाळेचे यशस्वी नियोजन केले.

उद्घाटन समारंभ :- डॉ. बा. आं. म. विद्यापीठ व गांधी महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित करण्यात आलेल्या जागर उद्योजकतेचा ह्या कार्यशाळेचे उद्घाटन दि. ०४ फेब्रुवारी २०१७ रोजी सकाळी ११.०० वा. करण्यात आले. या कार्यक्रमाच्या उद्घाटनासाठी श्री. अ. जै. वि. प्र. मंडळाचे पदाधिकारी उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी श्री. अ. जै. वि. प्र. मंडळाचे व गांधी महाविद्यालयाचे समन्वयक मा. डॉ. उमेशजी गांधी हे

होते. प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून अमितजी मखरे तसेच गांधी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जे. एम. भंडारी उपस्थित होते. विद्यार्थी कल्याण विभागाचे समन्वयक प्रा. मिरा नाथ, सहसमन्वयक धनश्री मुनोत मराठी विभाग प्रमुख डॉ. अनिल गर्जे तसेच सर्व प्राध्यापक कर्मचारी व विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

प्रास्ताविक :- समन्वयक प्रा. मिरा नाथ विद्यार्थ्यांचा स्वतःच्या कार्यक्षमतेवर विश्वास निर्माण व्हावा, तसेच साहस जिह्वा चिकाटी आणि सकारात्मक विचार हे सारे उद्योजकतेसाठी आवश्यक असले गुण विद्यार्थ्यांमध्ये विकसित व्हावे या मुख्य उद्योगानेच जागर उद्योजकतेचा या कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. असल्याचे मत विद्यार्थी कल्याण विभागाच्या समन्वयक प्रा. मिरा नाथ यांनी प्रास्ताविक करताना व्यक्त केले. अशा कार्यक्रमाच्या माध्यमातून महाविद्यालईन विद्यार्थ्यांसाठी अनेक संधीच्या वाटा निर्माण होतात.

आजच्या स्पर्धेच्या युगाला सामोरे जाण्यासाठी उद्योजकतेचा पुरस्कार करणे ही काळाची गरज आहे. असेही त्या म्हणाल्या

विद्यार्थ्यांच्या मनामध्ये उद्योजकता रुजवून त्याच्यातूनच भावी समृद्ध उद्योजकता पुढे यावेत यासाठी या कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते.

तसेच या कार्यक्रमानिमित्त विद्यार्थ्यांना उद्योजक विकासावर आधारीत असलेल्या पुस्तकांची माहिती, नावे देण्यात येतील.

‘चावडी’ संस्थेचे संचालक मा. अमित मखरे हे प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून बोलत होते. उद्योजग व्यवसाय सुरु करण्यासाठी मोठ्या भांडवलाची आवश्यकता नसून जिढ व अथक परिक्षम यामुळे एखादा चांगला व्यवसाय नक्कीच विकसीत होतो. असे प्रतिपादन अमित मखरे यांनी केले.

नवनविन उद्योजक निर्माण होण्यासाठी महाविद्यालयीन स्तरावरच विद्यार्थ्यांना उद्योजकता विकासासाठी प्रेरित करणे आवश्यक आहे. अगदी घरातूनच सुरु झालेल्या व पुढे नावास पास आलेल्या विविध उद्योग-व्यवसायाची माहिती मा. माखरे यांनी विद्यार्थ्यांना पॉवर पॉइंट प्रेझेंटेशनच्या माध्यमातून दिली. त्यामध्ये शेवाळ उद्योग, सोयाबीन, दुध उद्योग, शेळी पालन, कुकुटपालन अशा अनेकविध उद्योगाची माहिती विद्यार्थ्यांना

दिली. तसेच विद्यार्थ्यांच्या प्रश्नांना समर्पक उत्तरे दिली.

महाविद्यालयाचे प्राचार्य :- मा. डॉ. जे.एम.भंडारी विद्यार्थ्यांनी केवळ नोकरीकडेच लक्ष केंद्रित न करता स्वतः छोटे का होईना व्यवसाय उभारण्यावर भर दिला पाहिजे यासाठी शासनाकडूनही अनुदान मिळत असल्याचे ते म्हणाले.

अध्यक्ष :- मा. डॉ. उमेशजी गांधी कार्यक्रमाच्या अध्यक्षीय भाषणात मा.डॉ. गांधी म्हणाले की, विद्यार्थ्यांना चौकटीच्या बाहेर जाऊन विचार करण्याची गरज आहे. विद्यार्थ्यांनी उद्योजकतेला जास्तीत जास्त प्राधान्य द्यावे.

या पहील्या सत्राचे सुत्रसंचालन प्रा. धनश्री मुनोत यांनी केले. आभार प्रा. कुलकर्णी यांनी मानले यावेळी महाविद्यालयाचे सर्व प्राध्यापक वृद्ध कर्मचारी तसेच विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

दुपार सत्र व्याख्यानमाला :- या विभागातील दुसऱ्या सत्रात पहिले व्याख्याते प्रा. अशिष कटारीया यांनी ‘स्वयंमरोजगारासाठी उद्योजकता’ या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

कमवा आणि शिका योजना

तसेच दुसरे व्याख्याते प्रा. शिवाजी जगदाळे यांनी 'माहिती आणि तंत्रज्ञानावर आधारीत उद्योजकता' या विषयावर मार्गदर्शन केले.

समारोप :-

विद्यार्थी कल्याण विभागातर्फे उद्योजकता विकास 'जागर उद्योजकतेचा' या कार्यशाळेचा समारोप दिनांक ०४ फेब्रुवारी २०१७ रोजी दुपारी ०४.०० वा. संपन्न झाला.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा.डॉ. जे.एम. भंडारी होते. प्रमुख पाहुणे म्हणून होते. तसेच समन्वयक प्रा. नाथ मिरा सहसमन्वयक प्रा. धनश्री मुनोत, प्रा. अनिल गर्जे, प्रा. अरुण कुलकर्णी, प्रा. संजय शिंदे, प्रा. कल्याणकर अमोल, प्रा. रसाळ योगेश, प्रा. शिवराज पाताळे तसेच सर्व प्राध्यापक कर्मचारी व विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन प्रा. कराळे यांनी केले तर आभार प्रा. संजय शिंदे यांनी मानले.

प्रा. मिरा नाथ

(समन्वयक, विद्यार्थी कल्याण विभाग)

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद विद्यार्थी कल्याण विभाग मार्फत कै. आ. वसंतराव काळे स्वाभिमान शिक्षण (कमवा व शिका) ही योजना राबवली जाते. सन २०१६-१७ या शैक्षणिक वर्षासाठी ही योजना राबवण्यास महाविद्यालयाला परवानगी मिळाली. या योजनेत सर्व शाखेमधील गरीब, होतकरू व हुशार अशा १० विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आली. यामध्ये ५ मुले व ५ मूळी तसेच ५ विद्यार्थी हे खूल्या प्रवर्गातून व ५ विद्यार्थी हे इतर प्रवर्गामधून निवडण्यात आले. या विद्यार्थ्यांकदून प्रत्येक दिवशी दोन तास महाविद्यालयामध्येच कार्यालय, ग्रंथालय, गार्डन व प्रयोगशाळा यामध्ये कामे करून घेतली. साधारण १६०० रु मानधन सहभागी विद्यार्थीना देण्यात आले. सहभागी विद्यार्थ्यांचे मानधन त्यांच्या बाँक खात्यावर जमा करण्यात येते. (शासकिय नियमानुसार महिला व राखीव प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना प्रवेश दिला जातो.)

प्रा. धनश्री मुनोत
(कमवा व शिका योजना)

“विशेष हिवाळी शिवीर” जल संवर्धनाचाऱ्याठी युवा

गांधी महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना

विभागाच्यावतीने विशेष हिवाळी शिवीर मु.पो. डोंगरगण, ता. आषी, जि.बीड येथे दि. २५/०९/२०१७ ते ३१/०९/२०१७ या कालावधीमध्ये संपन्न झाले. या शिवीराचे उद्घाटन अमोलक जैन विद्या प्रसारक मंडळाचे उपाध्यक्ष श्री. कांतीलालजी चाणोदीया, मा.श्री. गोकुळदासजी मेहेर. अध्यक्ष श्री. अ.जै.वि.प्र.मंडळ, प्राचार्य डॉ. जे.एम.भंडारी, मा.श्री. संतोषजी धोंडे सरपंच, डोंगरगण, मा.सौ. द्वारकाबाई हारकर उपसरपंच डोंगरगण, बळीराम गावडे ग्रामसेवक, श्री. श्री. आजबे, श्री. चौरे रमेश, यांच्या उपस्थितीत पार पाडले. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी संस्थेचे अध्यक्ष मा.श्री. गोकुळदासजी मेहेर हे होते.

यावेळी सरपंच श्री. संतोष धोंडे यांनी युवकांनी आपल्या परिसरापासून ग्रामस्वच्छता हाती घेतली पाहीजे. तरच आपला देश स्वच्छ होईल. तसेच श्री आजबे ग्रामसेवक अधिकारी यांनी प्रत्येकांनी शौचालय बांधून त्याचा वापर सकतीने करण्याची गरज आहे. यावेळी ग्रामस्थ, स्वयंसेवक, महाविद्यालयाचे प्राध्यापक उपस्थित होते. सुत्र संचलन कार्यक्रम अधिकारी प्रा. सर्यद आय.जी. यांनी केले तर आभार स्वयंसेवक कुमखले यांनी

मानले.

शिवीरांतर्गत सात दिवसीय कार्यक्रमामध्ये गावामध्ये विविध उपक्रम राबविण्यात आले. जि.प.शाळा, डोंगरगण परिसर स्वच्छता महादेव मंदीर परिसर स्वच्छता, खंडोबा मंदीर, रस्त्याचे काम, वृक्षरोपण, पाणि अडवा पाणी जिरवा, लेक वाचवा, एड्स जनजागृती, डासांचे निर्मुलन असे फलक लावून गावामध्ये फेरी काढण्यात आली.

स्वच्छ भारत अभियानाचे महत्व स्वयंसेवकांमार्फत गावकन्यांना पटविण्यात आले. विशेष हिवाळी शिवीरामध्ये राबविण्यात आलेल्या कार्यक्रमामध्ये वेगवेगळ्या विषय तज्जाकळून मार्गदर्शकांचे व्याख्याने आयोजीत करण्यात आली. त्यामध्ये मा. नवीनजी भंडारी, शाखा व्यवस्थापक यांनी कॅशलेस प्रणाली यावर व्यव्याने दिली. तसेच श्री. सौरभ पर्वते यांनी “आपला मोबाईल आपली बँक” यावर व्याख्यान दिले.

डॉ. रमेश आबदार यांनी जलसंवर्धन काळाची गरज या विषयावर आपले मनोगत मांडले. तसेच डॉ. जोशी आर.एल. यांनी युवकांपुढील आव्हाणे या विषयावर व्यव्यान देत असताना विद्यार्थ्यांनी स्पर्धा परिक्षेवर भर दिला पाहीजे असे सांगितले. प्रा.डॉ. उद्धव चव्हाण यांनी पर्यावरण संवर्धन काळाची गरज

या विषयावर आपले विचार मांडले. तसेच प्रा. अशिष कटारीया यांनी व्यक्तीमत्व विकास यावर आपले विचार प्रकट केले.

शिंबीरांतर्गत सर्वात उपक्रमशिल कार्यक्रम म्हणजे गावातील विद्यार्थी व महिलांसाठी मोफत हिमोग्लबीन व रक्तगट तपासणी शिंबीर रसिकलाल धारिवाल फार्मसी कॉलेज, कडा व राष्ट्रीय सेवा योजना शिंबीर यांच्या संयुक्त विद्यमाने जवळजवळ ३२५ महिला व विद्यार्थिनींनची तपासणी करण्यात आली. व त्यावर उपाय सांगितले.

हिवाळी शिंबीराच्या समारोप दि. ३१/०१/२०१७ रोजी झाला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. जे.एम. भंडारी होते. प्रमुख पाहुणे सरपंच श्री. संतोष धोंडे होते. यावेळी गावातील प्रतिष्ठाणी स्वयंसेवकांच्या कार्यची पावती म्हणून त्यांचा सत्कार करण्यात आला. व त्यांचे कौतुक केले. या कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन कार्यक्रम अधिकारी प्रा. युनुस सर्यद यांनी केले तर आभार डॉ. एस.एम.शिंदे यांनी मानले. यावेळी गावातील ग्रामस्थ, सरपंच, उपसरपंच व नागरीक उपस्थित होते.

प्रा. सर्यद आय. जी.
(कार्यक्रम अधिकारी)

जल है
तो
कल है

जिंदगी सभी के लिए एक
रंगीन किताब है,
फक्त तो बस इतना है कि,
कोई हर पञ्चे को दिल से
पढ़ रहा है,
और कई दिल रखने के
लिए पढ़ रहा है।
हर पल में प्यार है,
हर लम्हे में खुशी है,
खिलो तो याद है,
जीलो तो जिंदगी है।

NIRF National Institutional Ranking Framework

In the year 2016-17 shri Amolak Jain Vidhya Prasarak Mandal's Gandhi College have Participated a Programme NIRF designed by in Ministry of Human Resource Development.

To increase / enhance the quality of higher education and to have transparency in education system MHRD Launched a new programme called NIRF.

This year Gandhi college have participated. in NIRF Following are 5 main parameters on which ranking has been decided.

1. Teaching, Learning & Resources which has 30% weightage.
2. Research Productivity & Impact & IPR which has 40% weightage
3. Graduation Outcome which has 5% weightage
4. Outreach & Inclusivity which has 15% weightage
5. Perception has 10% Weightage in this peer rating is done through a survey conducted over a large category of

academic institutes Online survey in also carried out in time bound fashion.

In NIRF main emphasis was given on Research Productivity & Teaching, Learning to improve performance & quality of academic institution.

Shri Amolak Jain Vidya Prasarak Mandal's Gandhi College have assessed itself on the basic of quality spectrum Provided by national Institutional Ranking Farme work Through Ranking in the year 2016-17. Gandhi college will definitely enhance its ability & hopefully find a good Place in ranking in the coming years.

Asst. Prof. Dhanashri Munot

(Co-ordinator NIRF)

आशिर्वाद
 घेता येतील तेवढे घ्या.
तत्त्वज्ञान
 मात्र कोणाचाही घेऊ नका
 आपल्या सुखासाठी
 इतरांना दुखवू नका.

- ACADEMIC STAFF -

Department	Name	Qualification	Contact
I / c Principal	Dr. J. M. Bhandari	M.Sc.B.Ed.M.Phil, Ph.D	9421339851
Arts Faculty			
Marathi	Asst. Prof. Dr. Garje A.L.(Head) Asst. Prof. Smt. Bombe S. D. Asst. Prof. Harkar D. B.	M.A.M.Phil, Ph.D. M.A.M.Phil M.A.M.Phil	9421340915 9420019821 9421643816
Hindi	Asst. Prof. Dr. Gavhane V. B.(Head) Asst. Prof. Dr. Chaudhari K. B.	M.A.M.Phil, Ph.D. M.A.Ph.D.	9423756444 9421531191
English	Asst. Prof. Gawali N. T. (Head) Asst. Prof. Karale N. G. Asst. Prof. Dr. Kalyankar A. S.	M.A.M.Phil M.A.M.Phil M.A.M.Phil, Ph.D.	9423162356 9422294218 9403093611
Economics	Asst. Prof. Dr. Korade A. M. (Head) Asst. Prof. Dr. Shelke A. D.	M.A.M.Phil, Ph.D. M.A.Ph.D.	9423756368 9403103287
Geography	Asst. Prof. Dr. Chavhan U. E. (Head) Asst. Prof. Shinde S. M.	M.A.M.Phil, Ph.D. M.Sc.B.Ed.M.Phil	9404173032 9405273177
History	Asst. Prof. Vidhate N. N. (Head) Asst. Prof. Dr. Joshi R. L.	M.A.B.Ed. M.A.B.Ed.M.Phil, Ph.D	9423750824 9421959789
Sport	Asst. Prof. Dr. Pandhare S. M. (H.)	M.A.M.Phil, Ph.D	9423172707
Physical Education	Asst. Prof. Dr. Sayyad J. S. Asst. Prof. Meher P. R.	M.P.Ed.Ph.D. M.P.Ed.M.Phil	9423467728 9881170969
Library	Asst. Prof. Thorve R. H.	M.Lib.M.Phil, Ph.D	9421664356
Sociology	Asst. Prof. Bhosale S. E. (Head)	M.A.SET.	9422487132
Public Administration	Asst. Prof. Magar S. R. (Head)	M.A. NET, Ph.D	9421095488
Political Science	Asst. Prof. Gondkar T. D. (Head) Asst. Prof. Talekar C. K.	M.A.M.Phil, Ph.D M.A.M.Phil	9420022011 9423020337
Science Faculty			
Chemistry	Asst. Prof. Doke R. B. (Head) Asst. Prof. Koinkar K. N. Asst. Prof. Dr. Deshmukh S. R. Asst. Prof. Jagdale S. M. Asst. Prof. Katariya A. P. Asst. Prof. Desai R. D. Asst. Prof. Dhage S. S. Asst. Prof. Ku. More T. A. Asst. Prof. Ku. Rohakale R.G.	M.Sc.B.Ed.M.Phil M.Sc.M.Phil M.Sc.Ph.D. M.Sc.M.Phil M.Sc. NET M.Sc. M.Sc. M.Sc. M.Sc.	9421556997 9673373399 9423791564 9421587137 9673292233 9890335615 9403772077 9730089298 8796451167

अमोलक

आढावा विश्ववाचा

(२०९६-९७)

Department	Name	Qualification	Contact
Physics	Prof. Dr. J.M.Bhandari (Head)	M.Sc.B.Ed.M.Phil, Ph.D	9421339851
	Asst. Prof. Y.B.Rasal	M.Sc.M.Phil	9421530855
Zoology	Asst. Prof. Dr. R.N. Abdar (Head)	M.Sc.M.Phil,Ph.D.	8805212691
	Asst. Prof. Dr. S.S. Jadhav	M.Sc.M.Phil,Ph.D.	9421365983
	Asst. Prof. Dr. V.V. Vaidya	M.Sc.B.Ed,Ph.D.	9404621052
Botany	Asst. Prof. I.G. Sayyad (Head)	M.Sc.M.Phil	9423754874
	Asst.Prof. P.S. Anarse	M.Sc.M.Phil	9420786923
	Asst.Prof. Dr. S.S. Patale	M.Sc.Ph.D.	9421326063
	Asst.Prof. Dr. P.P. Jadhavar	M.Sc.Ph.D.	9579434869
Mathematics	Asst. Prof. Smt. Kulkarni A. M. (Head)	M.Sc.M.Phil	9421339812
	Asst. Prof. Miss Munot D. A.	M.Sc.NET	9673392233
Computer Science	Asst. Prof. S.R. Hase (Head)	M.Sc. SET	9762830423
Commerce Faculty			
Commerce	Asst. Prof. Dr. Markande M. R. (Head)	M.Com.B.Ed.M.Phil,Ph.D.	9421516301
	Asst. Prof. Shinde G. B.	M.Com.B.Ed.M.Phil	9850067264
	Asst. Prof. Smt. Nath M. N.	M.Com.M.Phil	8407928118
BCA Faculty			
BCA	Asst. Prof. S.A. Gandhi (Head)	M.Com.NET	7588291522
	Asst. Prof. Ku. Waman T. S.	M.C.A.	8888554753
	Asst. Prof. Bondarde S. S.	M.Sc. Comp.	9890126778
	Asst. Prof. Ku. Bora B. J.	M.Com.	9561047467

- Non Teaching Staff -

Name	Designation	Contact	Name	Designation	Contact
Mr. Palve V. G.	Office Suptd.	9422930256	Smt. Takale A. M.	Lab Attendents	9423156762
Mr. Nangare R. R.	Head Clerk	9423181016	Mr. Godse S. G.	Lab Attendents	9730204642
Mr. Tarte V. S.	Sr. Clerk	9421339849	Mr. Bhosale D. B.	Lab Attendents	9422483443
Mr. Shinde R. B.	Jr. Clerk	8390749002	Mr. Gondkar B. D.	Lab Attendents	9403040533
Mr. Lande K. A.	Jr. Clerk	9403415906	Mr. Petkar S. T.	Lab Attendents	9421339852
Mr. Lomate S. I.	Lab Assistant	9422930271	Mr. Lunawat H. M	Lab Attendents	9420395499
Mr. Gawade N. P.	Lab Assistant	9421339831	Mr. Pawar S. T.	Lib Attendents	9422834482
Mr. Walke N. A.	Lib Attendents	9421273831	Mr. Khade A. M.	Peon	9423244881
Mr. Sahshrabuddhe K.P.	Lab Attendents	9421339850	Mr. Belekar M. A.	Peon	9421339819
Mr. Kadam B. S.	Lib Attendents	9422930075	Mr. Chordiya S. P.	Peon	9420786520

विद्यापीठ गीत

गीत आमुचे आकाशाचे गीत आमुचे सागराचे
 इतिहासाचे जनामनाचे गीत आमचे जागराचे
 अभंगाचे ओवीचेही
 मायबोलीचे माहेर
 वान्यातही मराठीचे
 दिवे लरद्धे घरोपर
 संत - महंताचे विरागी गीत आमुचे वाटळाचे
 तंतु तंतु संघर्षाचा
 पैठणीत निमलेला
 नक्षीतच पक्षी पक्षी
 विजयाचा विणलेला
 उद्याचे सोनपहाटेचे गीत आमुचे उजोडाचे
 प्रज्ञेचा सुर्व नवा
 शब्द उजळून गेला
 समतेला सागराचा
 अर्ध ढाळून गेला
 विराट विशाल संस्कृतीचे गीत आमुचे जीवनाचे

- फ. मु. शिंदे

कुमि अमाली

स्वर्गास उपर्युक्त विषयावधार तथा

विषयावधार विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार

विषयावधार विषयावधार विषयावधार

Glimpses of Amolak Festival - Annual Gathering 2016-17

